

อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
ของ
เพ็ญพิไล ประเสริฐสม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2542
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

341.41.5

พ. 543 อ

ร. 3

**อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**

**บทคัดย่อ
ของ
เพ็ญพิไล ประเสริฐสม**

**เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2542**

เพ็ญพิไล ประเสริฐสม. (2542). อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาโท กศ.ม (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร. कमเพชร ฉัตรศุภกุล, รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ ด้านบริการสนเทศอาชีพ ด้านบริการทดสอบทางอาชีพ ด้านบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ และด้านบริการจัดหางาน แล้วนำผลที่วิเคราะห์ได้มาสรุปอนาคตภาพ และสรุปเชิงพรรณนาตามทัศนะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งรอบแรกเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยรวบรวมนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม ส่วนแบบสอบถามรอบที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยม ได้ข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ จัดไว้เป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์ โดยแยกตามด้านต่าง ๆ ไว้มีดังนี้

บริการสนเทศทางอาชีพ

- ข้อที่ 1.1 อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ สมควรดำเนินการจัดบริการสนเทศทางอาชีพต่อไป
- ข้อที่ 1.2 การให้บริการสนเทศทางอาชีพ ควรทำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาให้บริการแก่นิสิต
- ข้อที่ 1.3 การจัดบริการสนเทศทางอาชีพ ควรปฏิบัติในรูปของห้องสมุดอาชีพ มีคลังข้อมูลทันสมัยและมีวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ
- ข้อที่ 1.4 การให้บริการสนเทศทางอาชีพ สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้บุคลากรทางด้านแนะแนวอาชีพสามารถจัดหาข้อมูลได้ทันสมัยต่อสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต
- ข้อที่ 1.5 ในปี พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนต้องออกจากระบบของทบวงมหาวิทยาลัย ท่านคิดว่าการให้บริการแนะแนวอาชีพต้องมีรูปแบบการให้บริการสนเทศทางอาชีพที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป
- ข้อที่ 1.6 การให้บริการสนเทศทางอาชีพ นักแนะแนวควรมีการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการแนะแนวโดยตรง หรือวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งได้รับการอบรมด้านการแนะแนวเป็นอย่างดี และถูกกำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการแนะแนวทางด้านอาชีพโดยเฉพาะ

- ข้อที่ 1.7 การให้บริการสนเทศทางอาชีพ นักแนะแนวที่ดีควรมีความคล่องตัวและความสนใจในงานที่ปฏิบัติ เป็นผู้ที่มีนิสัยชอบสืบเสาะค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ เกี่ยวกับข้อสนเทศทางอาชีพ เพื่อนำมาให้บริการแก่นิสิต และมีใจรักงานทางด้านนี้ด้วยความจริงใจ
- ข้อที่ 1.8 การให้บริการข้อสนเทศทางอาชีพ เป็นบริการที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าบริการด้านอื่น ๆ ควรมุ่งเน้นรับบุคลากรแนะแนวที่มีความชำนาญด้านอาชีพโดยตรง
- ข้อที่ 1.9 นักแนะแนวที่ปฏิบัติงานควรได้รับการฝึกอบรมทางด้านการแนะแนวอาชีพในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกหน่วยงานเพิ่มเติมอยู่เสมออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา
- ข้อที่ 1.10 การให้บริการข้อสนเทศทางอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรจัดให้มีข้อสนเทศทางอาชีพที่เป็นประโยชน์อย่างกว้างขวาง และสอดคล้องกับความต้องการของนิสิต โดยการประสานงานและขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

บริการทดสอบทางอาชีพ

- ข้อที่ 2.1 อนาคตภาพในการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีการจัดโครงการทดสอบบุคลิกภาพ เพื่อความเหมาะสมก่อนประกอบอาชีพ
- ข้อที่ 2.2 การให้บริการแนะแนวอาชีพ ควรจัดให้มีบริการทดสอบความสนใจทางอาชีพ
- ข้อที่ 2.3 ควรจัดให้มีการบริการทดสอบความถนัดทางอาชีพที่สนใจ และบริการทดสอบค่านิยมที่มีต่ออาชีพ
- ข้อที่ 2.4 ควรจัดให้มีบริการทดสอบความถนัดทางการเรียนเฉพาะด้าน
- ข้อที่ 2.5 การให้บริการทดสอบทางอาชีพ ควรใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเป็นการช่วยให้ นิสิตสามารถค้นคว้าในการทดสอบทางด้านอาชีพด้วยตนเอง

บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

- ข้อที่ 3.1 บทบาทของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการจัดบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ใน 10 ปีข้างหน้า ควรมีการเปลี่ยนแปลงจากปัจจุบัน
- ข้อที่ 3.2.1 การให้คำปรึกษาด้านส่วนตัว โดยแยกเป็น ด้านอาชีพ, ด้านครอบครัว, ด้านสังคม ฯลฯ
- ข้อที่ 3.2.3 การทดสอบทางจิตวิทยา
- ข้อที่ 3.3 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรจัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาที่มีอาจารย์ประจำตามคุณสมบัติและวุฒิการให้คำปรึกษา โดยกำหนดวันเวลาทำการที่แน่นอน

- ข้อที่ 3.4 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรให้มีเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเป็น
การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา
- ข้อที่ 3.5 ในการให้คำปรึกษาทางอาชีพควรมีการให้คำปรึกษา โดยมีบุคลากรสำหรับให้
บริการแก่บุคคลที่มารับคำปรึกษาต่อไป
- ข้อที่ 3.6 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรมีการจัดบริการให้แก่บุคคลทั้งใน
และนอกสถาบันได้ โดยสามารถให้บริการผ่านอินเทอร์เน็ต
- ข้อที่ 3.7 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ข้อมูลของการให้คำปรึกษาควร
สอดคล้องกับตลาดแรงงานในปัจจุบันสืบเนื่องไปสู่อนาคต
- ข้อที่ 3.8 ในการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรมุ่งให้ผู้มารับคำปรึกษามีความสำนึกใน
การสร้างสรรค์ทางอาชีพโดยตรง ต้องทราบถึงศักยภาพของตนเอง
- ข้อที่ 3.9 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรมุ่งให้ผู้มารับคำปรึกษาสามารถ
สร้างอาชีพหลักและมีอาชีพรอง เพื่อรองรับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจใน
ปัจจุบัน
- ข้อที่ 3.10 ในปี พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยของรัฐต้องออกนอกระบบราชการ ท่านคิดว่า
การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ เมื่อถึงเวลาการจัดบริการแนะแนวอาชีพใน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สมควรดำเนินการต่อไป

บริการจัดหางาน

- ข้อที่ 4.1 อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ควรยังคงมีการจัดบริการจัดหางานให้นิสิตด้วย
- ข้อที่ 4.2 การให้บริการจัดหางาน ควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้บริการข้อมูลของ
แหล่งงาน เช่น ข้อมูลจากแหล่งจัดหางาน หรือ บริษัทห้างร้านต่าง ๆ เพื่อ
ที่นำมาเป็นข้อมูลสำหรับบริการให้กับนิสิต
- ข้อที่ 4.3 นักแนะแนวอาชีพที่ทำงานทางด้านการให้บริการจัดหางาน เพื่อให้เกิดความ
ชำนาญเฉพาะด้านนั้น ควรมีการส่งนักแนะแนวไปฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้
ได้ข้อมูลและแนวคิดใหม่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และครอบคลุมสู่
อนาคต
- ข้อที่ 4.4 การให้บริการจัดหางาน ควรจัดหาข้อมูลที่ตอบสนองต่อสถานการณ์เศรษฐกิจ
ในปัจจุบันอีก 10 ปีข้างหน้า เพื่อเตรียมนิสิตจะได้มีข้อมูลสำหรับเตรียมตัว
ในการทำงานต่อไป
- ข้อที่ 4.5 การให้บริการจัดหางาน ควรให้นักแนะแนวอาชีพสามารถให้แนวความคิดแก่
นิสิต ในการเตรียมตัวเพื่อสร้างอาชีพให้กับตนเอง นอกเหนือจากจะสมัคร
งานตามที่จบการศึกษามา เพราะว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบันและ
อนาคตไม่มีอะไรแน่นอน
- ข้อที่ 4.6 การให้บริการจัดหางาน สมควรให้นิสิตเข้ารับการอบรมเพื่อเตรียมตัวสู่โลก
อาชีพและมองหาอาชีพเสริม เพื่อรองรับปัญหาการว่างงานในอนาคต

- ข้อที่ 4.7 การให้บริการจัดหางาน ควรมีนักแนะแนวอาชีพที่มีความสามารถเฉพาะด้านนี้โดยตรง หรือ การเชิญวิทยากรและนักธุรกิจที่มีประสบการณ์สำเร็จในการสร้างอาชีพ มาให้แนวทางในการสร้างอาชีพแก่นิสิต
- ข้อที่ 4.8 การให้บริการจัดหางาน ควรส่งเสริมจัดให้มีการฝึกอบรมภาษาต่างประเทศแก่นิสิตที่สนใจ เพราะในอนาคตคาดว่าจะมีบริษัทต่างชาติเข้ามาร่วมทุนทำการค้าในประเทศไทย และสามารถทำงานร่วมกับคนต่างชาติได้ต่อไป
- ข้อที่ 4.9 การให้บริการจัดหางาน ควรมีการจัดอบรมการฝึกทักษะของนิสิต ตามสาขาที่จบมา โดยจัดอบรมให้นิสิต สามารถใช้ประกอบอาชีพได้
- ข้อที่ 4.10 การให้บริการจัดหางานควรจัดให้นักแนะแนวอาชีพทำการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหางานกับเจ้าหน้าที่แรงงานจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อกระจายนิสิตที่สำเร็จการศึกษาได้มีโอกาสกลับไปทำงานในภูมิภาคต่างเดิม และเป็น การกระจายแรงงานอย่างเหมาะสมกับท้องถิ่น
- ข้อที่ 4.11 การให้บริการจัดหางานควรจัดให้นักแนะแนวอาชีพเปิดเสรี ในการให้แนวทาง การประกอบอาชีพไม่เฉพาะแก่นิสิต แต่สามารถให้บริการทางด้านนี้แก่บุคคลทั่วไปที่ยังไม่มีงานทำ หรือต้องการเปลี่ยนงานใหม่ด้วย

**THE SCENARIO FOR PROFESSIONAL OF CAREER
GUIDANCE SERVICE OF SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY**

**AN ABSTRACT
BY
PENPILAI PRASERTSOM**

**Presented in Partial Fullfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University**

May 1999

Penpilai Prasertsom. (1999). *The Scenario for Professional of Career Guidance Service of Srinakharinwirot University*. Master thesis, M.A. (Guidance Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Dr. Khompet Chatsupakul, Assoc. Prof. Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The objective of this research is to study the scenario of career guidance services in Srinakharinwirot university. It was been divided into 4 parts as follows placement services career information services, testing services, advising services and job opportunity services. The result of the analysis conclude that the scenario for professional and the lecture as following the attitude of the career guidance specialist. The sample group we used for this research was 15 career guidance specialist. The equipment for this research were questionnaires that researchers created. The first questionnaire was a semi structure interview which was collected to be the information for questionnaires. The second and third were evaluative questionnaires for 5 levels and analyzed the information with the value of the median, the value of the interquartile, the mean and the value of the mode. We also discovered the importance of the scenario for professional of the career guidance services, and these are the following.

The scenario for professional of career guidance that the career guidance experts provided the scenario that they satisfy and divided into 4 parts as follows :

Information services

1.1 The scenario for professional of career guidance services of Srinakharinwirot university should arrange for career information services further.

1.2 How to give career information in order to use new technology to serve the student.

1.3 Information services should work at the career library where modern information and the very interesting method are.

1.4 How to give career information to be able to use new technology to the advantage of the career guidance personnel to arrange up to date information to reach present and future situations.

1.5 In 2545 B.C. The government and private university must be out of the system of ministry of university. You think that the career guidance service should have different information services from the origin. This to prepare for the situation that may happen in the future.

1.6 Information services. The guidance expert should have master degree which has been trained for guidance. And it is also fixed special for the duty of career guidance.

1.7 How to give career information to individuals in order that they will be knowledgeable fluent and interested in their job. They should have the habit of searching new information about career information services in order to provide a service to students and to really admire the job with sincerity.

1.8 Information services are as important as another services. Therefore, we should accept only the guidance persons who are great in the career.

1.9 The guidance persons, who work this line, should have been trained more about career guidance service inside and outside department continually. This the way bring into efficiency and suit for the situations add the time.

1.10 The way to give service for information services of Srinakharinwirot university is to arrange the most advantage for the information.

Testing services

2.1 The scenario for professional of career guidance of Srinakharinwirot university should arrange the personnel test project before start the career.

2.2 The career guidance services should provide the career interesting test services.

2.3 They should provide the interesting career and the test of norms. They should provide the test for special skill.

2.5 Testing services should use new technology to help the students to be able to research for testing services for themselves.

Advising services

3.1 The role of Srinakharinwirot university is to arrange advising services in the next 10 years. It should have been changed from the present.

3.2.1 Private advising services are divided into career section family section, social section, ect.

3.2.3 The psychological test.

3.3 Advising services should provide counselor center, permanent professor who has quality and counselor experience the schedule of time and day should be fixed.

3.4 To give advising services are to provide new technology for reserve counselor information.

3.5 To give advising services are to provide staffs to serve anyone who come for advice.

3.6 To give advising services should provide the services for internal and external person by using the service of the internet.

3.7 Advising service : the advisable information should match to the labour market from now to the future.

3.8 To give advising services should let the persons who come for advices understand their capability.

3.9 To give advising services should let the persons who come advice be able to creat major and minor job to prepare for the economic crisis now.

3.10 In 2545 B.C. the government' s university have to go out of govermental system. What do you think about this change? Advising services in Srinakharinwirot univerrsity arrange further.

Job opportunity services

4.1 The scenario for professional of career guidance service of Srinakharinwirot univerrsity should provide the job for students.

4.2 Job opportunity services should use new technology to provide information of the job provides resource of companies and shops to give the information to serve the students.

4.3 The guidance experts who work for job opportunity services should send guidance staff to be trained more to get more information and new opinion in order to be special in specific line for situation in the present to the future.

4.4 Job opportunity services should provide information which will response to the economic situation in the present to 10 years in the future. This service is to prepare students to have enough information to prepare themselves to work further.

4.5 Job opportunity services should let professional guidance expert guide the students to prepare for their own career apart from applying the job as they are graduated since the economics situation in the present and future are not stable.

4.6 Job opportunity services should let students to be trained to prepare to the career world and look for additional career to solve the jobless problem in the future.

4.7 Job opportunity services should let career guidance expert who special has special capability or speaker and business man who really succeed in their career to give the guide line in order to build career for students.

4.8 Job opportunity services should provide foreign language training for the students who are interested because they expert that foreign companies will invest and do business in Thailand and the students will be able to work with foreigner.

4.9 Job opportunity services should provide skill training services for students as follow their major that they are graduated. The purpose is to train for the students to be able to start working.

4.10 Job opportunity services should provide career guidance expert to exchange information to staff in the labour department around country to spread the graduations in order to have the opportunity to work in their original area. It is very good way to spread suitable labour for local area.

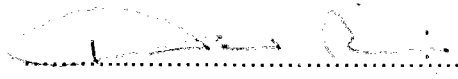
4.11 Job opportunity services should provide the career guidance expert to give guide line not only the students but also the unemployees or the person who want to change the new jobs.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

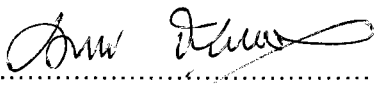
อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

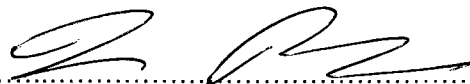
ของ
นางสาวเพ็ญพิไล ประเสริฐสม

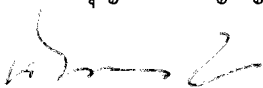
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

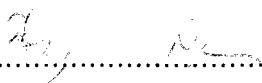
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่.....เดือน.....พฤษภาคม.....พ.ศ. 2542

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จิตรสุภกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ปิญโญนนตพงษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร. นันทา สุรักษา)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จัตรศุกกุล ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำให้ข้อเสนอแนะ และตรวจแก้ไขตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมธิดา แสนคำเครือ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสัมภาษณ์และสอบถาม แบบ EDFR

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เรียม ศรีทอง รองศาสตราจารย์ วชิร ทรัพย์มี รองศาสตราจารย์ ประทุม แป้นสุวรรณ รองศาสตราจารย์ ผกา บุญเรือง รองศาสตราจารย์ วิณี ชิตเชิดวงษ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสัมภาษณ์และสอบถามแบบ EDFR

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ และอาจารย์ ยุวดี เทียมประสิทธิ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ และ ดร. นันทา สุรักษา ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ทัศนากา ทอภักดี ที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือและข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าอย่างยิ่งแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง มอบความกรุณาตั้งแต่สมัครเข้าเรียน สอบข้อเขียน สอบสัมภาษณ์ ตลอดจนการทบทวนครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่กองกิจการนิสิตเกี่ยวกับงานแนะแนวและจัดหางาน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทุกขั้นตอน EDFR ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ ก.พ. และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้เข้าไปศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ภาควิชาและภาคพิเศษ ทั้งเอกจิตวิทยาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา รวมทั้งกัลยาณมิตรทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่จันทนา ประเสริฐสม พ.ต.อ.สายชล ประเสริฐสม คุณอรุณี ศุภมิตร โดยเฉพาะคุณแม่ เป็นบุคคลที่เป็นทั้งกำลังใจและกำลังใจให้กับผู้วิจัยตลอดมา รวมทั้งอาจารย์วิศิษฐ์ เจียรณัย ที่ให้ความช่วยเหลือในตอนท้ายและเป็นกำลังใจให้ตลอดช่วงเวลาที่เริ่มทำช่วงสุดท้าย

สุดท้ายนี้ หากขาดตกผู้มีพระคุณท่านใด ผู้วิจัยต้องกราบขอภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

เพ็ญพิไล ประเสริฐสม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	6
เอกสารเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพ.....	6
ประวัติการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย	6
ความหมายและวัตถุประสงค์ของการแนะแนวอาชีพ.....	9
หลักสำคัญของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ	14
ความสำคัญของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา.....	21
ประเภทการจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา	23
โครงสร้างและการบริหารงานบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพ	56
งานวิจัยต่างประเทศ	56
งานวิจัยในประเทศ	57
การวิจัยอนาคตและเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR	59
3 การดำเนินการวิจัย.....	65
การกำหนดแหล่งข้อมูล	65
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล	67
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	68
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	82
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	82
ความสำคัญของการวิจัย	82
ขอบเขตของการวิจัย	82
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	83
การเก็บรวบรวมข้อมูล	83
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล	83
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
สรุปผลการวิจัย	85
อภิปรายผลการวิจัย	89
ข้อเสนอแนะ.....	96
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก.....	102
ภาคผนวก ก.....	103
ภาคผนวก ข	108
ภาคผนวก ค	118
ภาคผนวก ง	129
ภาคผนวก จ.....	132
ภาคผนวก ฉ.....	137
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	148

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1 ลำดับของข้อความเกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ	
ด้านบริการสนเทศทางอาชีพ เรียงจากคำมัธยฐานสูงสุดลงมา	71
2 ลำดับของข้อความเกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ	
ด้านบริการทดสอบทางอาชีพ เรียงจากคำมัธยฐานสูงสุดลงมา	73
3 ลำดับของข้อความเกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ	
ด้านบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ เรียงจากคำมัธยฐานสูงสุดลงมา	75
4 ลำดับของข้อความเกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ	
ด้านบริการจัดหางาน เรียงจากคำมัธยฐานสูงสุดลงมา	77
5 ตารางสรุปรวมจำนวนความถี่ของข้อความที่มีความเหมาะสมระดับต่าง ๆ	
ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ เกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัด	
บริการแนะแนวอาชีพในแต่ละระดับความสอดคล้อง	79
6 การสรุปเชิงพรรณนาอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ	
ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ	80
7 แสดงข้อมูลและผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2	133
8 แสดงข้อมูลและผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3	135

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แผนภูมิโครงสร้างการแบ่งสายงานบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา	37
2	แผนภูมิการแบ่งสายงานขององค์การของงานแนะแนวอาชีพ	38
3	แผนภูมิการแบ่งสายงานขององค์กรฝ่ายแนะแนวอาชีพ	39
4	แผนภูมิโครงสร้างและการบริหารงานบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ตามความเห็นของแพควู้ด	44
5	แผนภูมิโครงสร้างและการบริหารงานบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด	47
6	แผนภูมิการบริหารงานกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	52

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ไปจากเดิมอย่างมากมาย รวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษา เพราะการประกอบอาชีพมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์หลายด้านด้วยกัน และเป็นแหล่งที่มาของรายได้ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพ และอาชีพของบุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคม เนื่องจากบุคคลในสังคมได้มีการติดต่อกัน เกิดความรู้จักและคุ้นเคยกันจากการประกอบอาชีพมากกว่าด้วยเหตุผลด้านอื่น การประกอบอาชีพทำให้บุคคลเห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเองทำให้เกิดความภูมิใจในตนเอง เกิดความสุขสมบูรณ์ในชีวิต การประกอบอาชีพจึงเป็นการตอบสนองความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย สังคม และจิตใจของบุคคล

การที่จะเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับบุคลิกภาพ ความสนใจ ความถนัดและค่านิยม เพื่อให้เกิดความสุขในการทำงานและความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ และไม่ใช่เป็นสิ่งที่จะทำให้ได้โดยง่าย จากผลการวิจัยหลายโครงการได้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีความต้องการข้อมูลด้านอาชีพในแง่มุมต่าง ๆ มาก ต้องการความช่วยเหลือในการเลือกอาชีพ การวางแผนเพื่อการประกอบอาชีพ ตลอดจนการช่วยให้มีงานทำเมื่อสำเร็จการศึกษา (สำเนา ขจรศิลป์. 2530 : 1) และจากการที่ประเทศไทยยังประสบปัญหาการว่างงานของคนในประเทศเป็นอย่างมาก ดังที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2531 : 27) ได้รายงานผลการสำรวจการทำงานและว่างงานของคนระดับต่ำ ระดับกลาง และระดับสูงว่า จำนวนประชากรที่ว่างงานในประเทศจนถึงปัจจุบัน พบว่า การว่างงานจะทวีจำนวนตัวเลขเข้าหลักล้านคนขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่ใหญ่และนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งถ้าดูจำนวนตัวเลขแล้วมีบัณฑิตและผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับในแต่ละปีที่ยังว่างงานหรือไม่มีงานทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา พบว่ามีการว่างงานมากกว่าการศึกษาระดับอื่น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2531 : 27) จึงเป็นที่น่าวิตกอย่างยิ่งที่เยาวชนเหล่านี้กำลังจะเป็นผู้ที่ไม่มีอนาคต เพราะได้สูญเสียความหวังไปโดยสิ้นเชิง และนอกจากนี้การว่างงานย่อมก่อให้เกิดผลเสียหลายต่อประเทศอย่างแน่นอน รัฐบาลควรได้ตระหนักถึงปัญหานี้ และได้พยายามหาทางช่วยเหลือบุคคลที่สำเร็จการศึกษาได้มีงานทำ สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความสามารถของตนเองมากที่สุด โดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยเร่งดำเนินการแนะแนวอาชีพแก่เยาวชน เพื่อป้องกันและจัดปัญหาการว่างงานให้น้อยลง (สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. 2526 : 1-3) ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือนักเรียนนิสิตนักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาให้เข้าใจ และมีแนวทางการเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ความถนัดของตนเอง ตลอดจนสามารถเลือกอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งที่ผลิตบัณฑิตออกสู่ตลาดแรงงานในหลายสาขาวิชา จึงจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือแนะแนวทางในการประกอบอาชีพตามที่ยังหวัง จัดว่าเป็นบริการที่สำคัญอย่างหนึ่งของงานบริการนิสิต ทั้งนี้เพราะสถาบันการ

ศึกษานั้นมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนานิสิตในสถาบันทุก ๆ ด้าน มิใช่แต่ด้านวิชาการ แต่ยังต้องพัฒนาคุณภาพให้บัณฑิตเป็นผู้มีความสามารถในการปรับตัวต่อสังคมภายนอก และสามารถนำตัวเองเข้าสู่ชีวิตการทำงานที่มุ่งหวังได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามการดำเนินการจัดกิจกรรมบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ยังประสบปัญหาต่าง ๆ ทั้งในด้านการบริหารงาน กล่าวคือ งานประเภทบริการด้านต่าง ๆ เช่น บริการสนเทศทางอาชีพ จากการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ ในกองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตร พบว่ายังขาดข้อมูลที่เป็นปัจจุบันคือ หนังสือเฉพาะทางอาชีพ สิ่งพิมพ์ วารสารและเอกสารอื่น ๆ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง ซึ่งสามารถทำได้เฉพาะช่วงเวลาทำการปฐมเทศ บุคลากรมีจำนวนน้อยไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง (พิสิทธิ์ แต้มบรรจง. 2537 : สัมภาษณ์) ด้านบริการจัดหางานพบว่า นิสิตที่สมัครเป็นสมาชิกทำงานพิเศษนอกเวลาเรียน ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่สาขาวิชาที่เรียนไม่ตรงกับความต้องการของนายจ้าง ทำให้คุณภาพของนิสิตที่ออกไปทำงานไม่ดีเท่าที่ควร การประชาสัมพันธ์และการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ทั่วถึง นอกจากนั้นยังพบว่างบประมาณ สถาน ที่ บุคลากร และวัสดุที่ใช้ในการให้บริการมีไม่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานด้านบริการสนเทศทางอาชีพและบริการจัดหางานไม่สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี (ยุพิน อดทน และวรรณดี พรหมสุรินทร์. 2537 : สัมภาษณ์) ด้านบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ พบว่านิสิตมาใช้บริการน้อย และส่วนมากจะไม่ตรงต่อเวลา ไม่เห็นความสำคัญของการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนก่อนเข้ารับคำปรึกษา ส่วนมากจะปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวและการคบเพื่อนต่างเพศ ด้านบริการทดสอบทางอาชีพ พบว่า แบบทดสอบมีไม่เพียงพอ ขาดเครื่องมือในการแปลผลทำให้งานล่าช้า ได้รับการสนับสนุนงบประมาณน้อย (อารี งามข้า. 2537 : สัมภาษณ์) นอกจากปัญหาเหล่านี้แล้ว บุคลิกภาพ ความสามารถและความต้องการของนิสิตนักศึกษา รวมทั้งแนวโน้มของตลาดแรงงานซึ่งทำให้เกิดปัญหาการว่างงานตามมาภายหลัง ปัญหาเหล่านี้แสดงให้เห็นความจำเป็นที่มหาวิทยาลัยต้องมีการพัฒนาการแนะแนวอาชีพให้เป็นที่ยอมรับตลอดจนให้ความสำคัญและความจำเป็นของงานแนะแนวอาชีพ ดังนั้นนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ที่ได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเร่งปรับปรุงระบบการแนะแนวอาชีพและการจัดหางานแก่นิสิตนักศึกษา ตลอดจนการติดตามผลการมีงานทำและการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น อาทร ชนเห็นชอบ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2528 : 8-9) ได้กล่าวสนับสนุนไว้ในกรอบสมมติฐานเรื่องการพัฒนาบริการแนะแนวอาชีพ ในสถาบันอุดมศึกษา ความว่า “สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ไม่สามารถดำเนินงานแนะแนวอาชีพตามนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัยได้ ทั้งนี้เพราะขาดงบประมาณ ขาดข้อมูล และขาดผู้ที่มีความรู้ความสามารถ” ซึ่งสอดคล้องกับ ขจรศิลป์ (Kajornsini. 1985 : 117-118) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบแผนการบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งสรุปผลได้ว่า การจัดบริการแนะแนวอาชีพของสถาบันอุดมศึกษาแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของการจัดบริการ แต่ส่วนใหญ่ยังไม่ดีพอต้องปรับปรุง และทุกสถาบันอุดมศึกษามีปัญหาการจัดบริการแนะแนวอาชีพที่รุนแรง 3 ประการ คือขาดบุคลากรที่มีคุณภาพ ขาดข้อมูลและขาดแบบทดสอบ ส่วนปัญหาที่รองลงไป ได้แก่ ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์

จากข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนวอาชีพดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานแนะแนวอาชีพของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุ และการสนับสนุนจากผู้บริหาร เป็นเหตุให้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงเป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจในการปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงานแนะแนวอาชีพให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามไม่ว่าปัญหาการดำเนินงานแนะแนวอาชีพจะมีมากหรือน้อยก็ย่อมเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงคุณภาพการบริหารงานแนะแนวอาชีพได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เนื่องจากการบริหารงานแนะแนวอาชีพที่ดีนั้น จะต้องใช้หลักการบริหารงานแนะแนวและวิธีการบริหารงานแนะแนวอย่างเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน จึงจะช่วยแก้ไขปัญหาลุप्तรรคที่เกิดขึ้นได้ และยังช่วยส่งเสริมให้การดำเนินการแนะแนวอาชีพได้รับการพัฒนามากขึ้นอีกด้วย โดยกลไกที่สำคัญในการบริหารและดำเนินการแนะแนวอาชีพให้มีความสำเร็จและความก้าวหน้าคือ ผู้บริหารกิจการนิสิต นักแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การบริหารงานที่บรรลุวัตถุประสงค์ได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว และประกอบกับยังไม่ปรากฏงานวิจัยเกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพื่อนำความคิดเห็นที่ได้มารวบรวมนำเสนอแก่ผู้สนใจเพื่อนำไปปรับปรุงงานแนะแนวอาชีพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อคัดเลือกลักษณะของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในอนาคต 4 ด้าน คือ บริการสนเทศทางอาชีพ บริการทดสอบทางอาชีพ บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ และบริการจัดหางาน

ความสำคัญของการวิจัย

การจัดการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นการศึกษาความเป็นไปได้ของการนำการจัดบริการแนะแนวอาชีพสำหรับนิสิตไปใช้ในอนาคต ข้อมูลดังกล่าวจะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงบทบาทหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการแนะแนวของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้สามารถปฏิบัติการกิจในฐานะสถาบันการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

การดำเนินงานวิจัย อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีขอบเขตวิธีการดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ อาชีพ สังคม การศึกษาในช่วงเวลา 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2541-2550) รวมทั้งความต้องการอาชีพในการทำงาน ซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดการแนะแนวอาชีพ ในขั้นนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ

2. ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพื่อออกแบบการบริการทางสังคมและแนวอาชีพในช่วงเวลา 10 ปีข้างหน้า โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 15 คน สร้างเป็นเอกสารที่มีองค์ประกอบของการจัดบริการด้านแนวอาชีพ ดังนี้

2.1 สภาพปัจจุบันของการจัดบริการแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในปีการศึกษา 2541 ในเรื่องวัตถุประสงค์ของการจัดบริการแนวอาชีพ ประเภทของการจัดบริการ แนวอาชีพและการให้บริการแนวอาชีพของนิสิต

2.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ เกี่ยวกับการจัดบริการแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการแนวอาชีพของมหาวิทยาลัย

2.3 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการจัดบริการแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยของรัฐ

3. ตรวจสอบคุณภาพเอกสารในด้านความชัดเจนขององค์ประกอบของการจัดโครงการ เกี่ยวกับการแนวอาชีพที่ได้ออกแบบไว้โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

4. สรุปผลการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อนาคตภาพของการจัดบริการแนวอาชีพ

หมายถึง การสร้างเรื่องราวหรือคำอธิบายของความเป็นไปได้ในอนาคต จากความเป็นจริงในปัจจุบันหรือจากการคาดการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักแนวทางการศึกษาและอาชีพให้บริการแนวอาชีพแก่นิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย การให้บริการ 4 ด้าน คือ บริการสนเทศทางอาชีพ บริการทดสอบทางอาชีพ บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ และบริการจัดหางาน โดยใช้ขั้นตอน EDFR ดังนี้คือ

ขั้นตอนในการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

1.1 กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

1.2 เก็บข้อมูลโดยวิธีการ EDFR ซึ่งแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน

1.2.1 กำหนดกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดบริการงานแนวอาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งแบ่งเป็น

1.2.1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจำนวน 5 คน

1.2.1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ จำนวน 5 คน

1.2.1.3 หัวหน้างานและเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน

1.2.2 ทำวิธี EDFR กล่าวคือ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบมีโครงสร้าง ได้แก่ วัตถุประสงค์ ประเภท วิธีการจัดบริการแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- 1.2.3 นำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์
- 1.2.4 ทำวิธี EDFR กล่าวคือ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบมีโครงสร้าง ได้แก่ วัตถุประสงค์ ประเภท วิธีการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 1.2.5 ทำ Delphi ทั้งหมด 2 ครั้ง
 - 1.2.5.1 ครั้งแรกทำแบบสอบถาม Rating Scale ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ
 - 1.2.5.2 ครั้งที่สองนำ Rating Scale ชุดแรกมาแก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญแล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจซ้ำอีกครั้งหนึ่ง
- 1.2.6 เขียนอนาคตภาพบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.3 สรุปผลการวิจัย

2. บริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่นักแนะแนวการศึกษาและอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้บริการแนะแนวอาชีพแก่นิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย การให้บริการ 4 ด้าน คือ บริการสนเทศทางอาชีพ บริการทดสอบทางอาชีพ บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ และบริการจัดหางาน

2.1 บริการสนเทศทางอาชีพ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลสนเทศทางอาชีพไว้ในห้องสมุดอาชีพเพื่อบริการแก่นิสิตนักศึกษา เช่น การจัดเอกสารแนะแนวอาชีพ การให้บริการสื่อและโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ทางอาชีพ

2.2 บริการทดสอบทางอาชีพ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการช่วยนิสิตนักศึกษาให้รู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ค่านิยม และบุคลิกภาพ โดยการจัดหาแบบทดสอบและแบบสำรวจต่าง ๆ ไว้บริการแก่นิสิต

2.3 บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาของนิสิตนักศึกษาทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ การวางแผนเลือกอาชีพ การตัดสินใจเลือกอาชีพ

2.4 บริการจัดหางาน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาในการหางานทำอย่างเหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจ และความถนัด เช่น การจัดงานพิเศษและงานประจำ การติดต่อประสานงานรับสมัครงาน การเสริมทักษะในการสมัครงาน การประชาสัมพันธ์บริการจัดหางานแก่ตลาดแรงงาน การติดตามผลการทำงาน

3. ผู้เชี่ยวชาญ

หมายถึง ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดบริหารงานแนะแนวอาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย

- 3.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน
- 3.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ จำนวน 5 คน
- 3.3 หัวหน้างานและเจ้าหน้าที่บริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการจัดการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยจะศึกษาสภาพปัจจุบัน ความคิดเห็นและการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพตลอดจนการรับนิสิตนักศึกษาไปประกอบอาชีพในหน่วยงานภาคเอกชน การเสนอวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกเนื้อหาออกเป็นประเด็นหลัก ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. เอกสารเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพ
 - 1.1 ประวัติการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
 - 1.2 ความหมายและวัตถุประสงค์ของการแนะแนวอาชีพ
 - 1.3 หลักสำคัญในการจัดบริการแนะแนวอาชีพ
 - 1.4 ความสำคัญของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา
 - 1.5 ประเภทการจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา
 - 1.6 โครงสร้างและการบริหารงานบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพ
 - 2.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 2.2 งานวิจัยในประเทศ

3. การวิจัยอนาคตและเทคนิคการวิจัยแบบ EDR

เอกสารเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

1.1 ประวัติการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ในประเทศไทยได้มีผู้เห็นความสำคัญของการแนะแนวอาชีพมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งจะได้เห็นได้จากหนังสือรายงานกระทรวงธรรมการ ฉบับวันที่ 5 พฤษภาคม 2455 มีบันทึกการประชุมผู้บริหารของประเทศลงวันที่ 13 กันยายน 2455 ซึ่งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงแสดงความเห็นว่า การสอนเด็กนั้นต้องไม่พยายามสอนหนังสืออย่างเดียว ต้องสอนให้คนเป็นงาน ให้มีวิชาทำมาหากิน ให้เลี้ยงตัวเองได้ ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ได้มีการเห็นความสำคัญของการแนะแนวอาชีพบ้างแล้วในยุคนั้น ต่อมากระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินการเรื่องการแนะแนว โดยเริ่มจัดการแนะแนวพอสรุปได้คือ

ในปี พ.ศ. 2491 ม.ล.ปิ่น มาลากุล ปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้จัดกองการศึกษาประชากรขึ้นในกรมวิชาการ โดยมีหน้าที่โฆษณาให้ประชาชนเห็นคุณค่าของการศึกษา แนะนำการศึกษาและอาชีพ จัดทัศนศึกษา ให้การศึกษาทางวิทยุและหนังสือพิมพ์

ในปี พ.ศ. 2492 กองการศึกษาประชากรได้จัดพิมพ์ “คู่มือแนวทางการศึกษา” สำหรับผู้จบ ม.3, ม.6 และ ม.8

ในปี พ.ศ. 2495 กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการแบ่งงานในกองเผยแพร่การศึกษา กรมวิชาการ เป็น 2 แผนก คือ แผนกเผยแพร่การศึกษา และแผนกแนะนำการศึกษาและอาชีพ

ในปี พ.ศ. 2497 ได้เห็นความสำคัญของงานแนะนำการศึกษาและอาชีพมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายจะสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมแนะแนวให้กว้างขวางขึ้น ได้โอนกองเผยแพร่การศึกษา แผนกแนะนำการศึกษาและอาชีพจากกรมวิชาการมาเป็นงานของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเปลี่ยนชื่อเป็นแผนกแนะแนวการศึกษาและอาชีพ เริ่มบัญญัติคำว่า การแนะแนว (Guidance) การแนะแนวเริ่มแพร่หลายมากขึ้นเป็นลำดับ

ในปี พ.ศ. 2505 กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ” มีหน้าที่วางนโยบายเกี่ยวกับงานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ และเป็นที่ปรึกษาของหน่วยราชการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ในปี พ.ศ. 2508 กองเผยแพร่การศึกษาได้ตั้งศูนย์ใหญ่ 2 ศูนย์ คือ ศูนย์เผยแพร่และประสานงาน และศูนย์แนะแนว มีหน่วยงานกระจายออกไปรวม 13 หน่วย เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการจัดบริการแก่นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และผู้บริหารการศึกษาระดับต่าง ๆ โดยทั่วไป

ในปี พ.ศ. 2520 ได้มีการจัดตั้งสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทยขึ้น (สนนท.) มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า The Guidance Association of Thailand (GAT) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในวิชาชีพการแนะแนวได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น แลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ เป็นศูนย์กลางการวิจัยด้านแนะแนว ส่งเสริมการจัดบริการแนะแนวในสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว

ในปัจจุบันหน่วยงานที่ถือว่าเป็นผู้รับผิดชอบงานแนะแนว คือ ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ (เดิมคือ กองแนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ ซึ่งได้เคยโอนไปอยู่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ) กล่าวคือ เมื่อปี พ.ศ. 2519 กรมวิชาการได้เสนอพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมวิชาการใหม่ โดยให้ยกฐานะของกองแนะแนวการศึกษาและอาชีพขึ้นเป็น “ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ” มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานในด้านการแนะแนวให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ นโยบายและเป้าหมายของการพัฒนาหลักสูตรทุกระดับ การจัดระบบระเบียบการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมและบริการต่าง ๆ และการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน (สำเนา ขจรศิลป์. 2530 : 13) ผลงานของศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ ได้แก่ จัดสัปดาห์การแนะแนวการศึกษาและอาชีพแห่งชาติ การจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ และการจัดอบรมครูแนะแนวของโรงเรียนต่าง ๆ (จำเนียร ช่างโชติ และคณะ. 2524 : 7-9)

นอกจากงานแนะแนวการศึกษาและอาชีพของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ก็ได้จัดบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพขึ้นเพื่อช่วยเหลือนิสิต นักศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งส่วนมากงานนี้ก็จะเป็นส่วนหนึ่งในงานกิจการนิสิตนักศึกษา ซึ่งคาร์เตอร์ วี กู๊ด (ทองเรียน อมรัชกุล. 2525 : 2 ; อ้างอิงจาก Goof. 1973 : 530) ได้ให้ความเห็นว่า

กิจการนิสิตนักศึกษา หมายถึง โปรแกรมเฉพาะอย่างที่ได้ให้แก่ นิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ไม่คลุมถึงการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยลักษณะกิจการนิสิตศึกษามีลักษณะเป็นการให้ ค่าปรึกษาเสียเป็นส่วนใหญ่ และเกี่ยวข้องกับสวัสดิการทั้งหมดของนิสิต (Total Welfare of Student) เช่น การให้ค่าปรึกษาทางอาชีพและการศึกษา การให้บริการหอพักและให้งานทำ การ จัดองค์การนิสิต เป็นต้น

สำหรับการจัดบริการแนะแนวอาชีพของสถาบันอุดมศึกษานั้น ได้มีมานานแล้ว แต่การจัด ตั้งองค์กร เพื่อจัดบริการดังกล่าวในมหาวิทยาลัยนับว่าเป็นสิ่งใหม่อยู่มาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในสมัย ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เป็นอธิการบดี นับว่าเป็นสถาบันแห่งแรกที่ได้จัดบริการทางด้านนี้ขึ้นโดย ได้ตั้งสำนักแนะอาชีพขึ้นเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2518 ซึ่งต่อมาก็ได้เปลี่ยนชื่อเป็นงานแนะแนว การศึกษา สังกัดกองกิจการนักศึกษา มีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือบัณฑิตที่เรียนสำเร็จแล้ว แต่ยังหา งานทำไม่ได้หรือไม่มีทักษะในการสมัครงาน และให้ความช่วยเหลือนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ให้มีงาน พิเศษทำ ตลอดจนช่วยให้ข้อมูลด้านอาชีพ และการให้ค่าปรึกษาด้านอาชีพแก่นักศึกษา (วัชร ทรัพย์มี. 2523 : 12) ในปี พ.ศ. 2524 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยศิลปากร ก็ได้ จัดให้มีบริการทางด้านนี้ขึ้น (จีรวัฒน์ วีรจักร. 2527 : 61 ; อ้างอิงจาก สำเนา ขจรศิลป์. 2525 : 46)

จำเนียร ช่างโชติ และคณะ (2524 : 12-13) ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีบทบาท สำคัญมากในการสนับสนุน ริเริ่มและช่วยให้การแนะแนวดำเนินไปอย่างกว้างขวางมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการผลิตบุคลากรด้านแนะแนว และการให้ค่าปรึกษาเพื่อไปทำงานเกี่ยวกับ ด้านนี้ในระดับโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย พอสรุปได้ดังนี้

1. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เปิดสอนวิชาแนะแนวเป็นวิชาบังคับของ นิสิตครุศาสตร์ ระดับปริญญาตรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2491 ต่อมาได้เริ่มเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตร ขั้นสูง วิชาการแนะแนวเมื่อ พ.ศ. 2501 และหลักสูตรปริญญาโททางจิตวิทยาแนะแนว ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2505 เป็นต้นมา และหลักสูตรปริญญาเอกทางจิตวิทยาการศึกษาในปี พ.ศ. 2519

2. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสาน มิตร) หรือมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในปัจจุบันได้เริ่มเปิดสอนวิชาการแนะแนว เบื้องต้นในระดับปริญญาตรีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2497 และเริ่มเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรขั้นสูง เฉพาะการแนะแนวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 จนกระทั่งบัดนี้ได้ขยายหลักสูตรถึงระดับปริญญาโททางจิต วิทยาการแนะแนวโดยเฉพาะ และในปี พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา ได้เปิดสอนวิชาโทการแนะแนวใน ระดับปริญญาตรี

3. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้เริ่มเปิดสอนสาขาวิชาเอกจิตวิทยาการ ให้บริการปรึกษาและแนะแนวในระดับปริญญาตรี โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 เป็นต้นมา นับว่าเป็น มหาวิทยาลัยแห่งแรกในประเทศไทยที่ผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาตรี สาขาจิตวิทยาการให้บริการ ปรึกษาและแนะแนว ซึ่งเน้นการผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการแนะแนวและมีการฝึกฝน ในเรื่องการให้ค่าปรึกษาโดยตรงตามเป้าหมาย

4. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ผลิตบัณฑิตสาขาจิตวิทยาคลินิกและจิตวิทยาบริการมาตั้งแต่เริ่มตั้งมหาวิทยาลัย และในปัจจุบันมีการผลิตบัณฑิตจิตวิทยาโรงเรียนเพื่อทำงานในโรงเรียน

5. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้เริ่มเปิดสอนในหลักสูตรปริญญาตรีสาขาวิชาเอกการแนะแนว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา

การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ที่ได้ดำเนินการกันอยู่ในปัจจุบันก็เป็นการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาทางด้านอาชีพ อาทิเช่น การเลือกอาชีพ เลือกสถานที่ทำงาน วิธีสมัครงาน โดยจะมาขอคำปรึกษาและความช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาประจำศูนย์ให้คำปรึกษา และแนะแนวของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยนั้น สำหรับบางมหาวิทยาลัยได้แยกบริการจัดหางานให้นิสิตนักศึกษาทำ ทั้งงานพิเศษและงานถาวรมาไว้ที่ฝ่าย กิจการนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย โดยมีลักษณะและขั้นตอนหลัก ๆ อยู่ 3 ประการ พอสรุปได้ คือ การจัดหางานโดยการรับสมัครบัณฑิตและนักศึกษาเพื่อเป็นสมาชิกในการหางานทำ โดยติดต่อประสานงานกับนายจ้าง การให้บริการคำปรึกษาและพัฒนาบุคลิกภาพ นิสิตนักศึกษา เพื่อเตรียมตัวเข้าตลาดแรงงานและอาชีพ และการให้บริการด้านข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกวิชาเรียน ให้สอดคล้องกับความถนัดและตลาดแรงงานและกิจกรรมสนเท่ห์อื่น ๆ ด้วย (จีรวัฒน์ วีรังกร. 2527 : 61) แต่อย่างไรก็ตาม การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งในประเทศไทยก็ยังไม่ได้ผลเต็มที่ เป็นต้นว่ากิจกรรมแนะแนวอาชีพยังเป็นเพียงการติดประกาศข่าวสารการรับสมัครงานให้นิสิตนักศึกษาได้ทราบ และเชิญวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับการเตรียมตัวเข้าสู่ตลาดแรงงานเท่านั้น โดยมีรูปแบบในการจัดยังไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายที่แท้จริงของการแนะแนวอาชีพ ทั้งนี้เพราะขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังและถูกวิธี

1.2 ความหมายและวัตถุประสงค์ของการแนะแนวอาชีพ

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2521 : 19-21) ได้กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพเป็นขบวนการช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนในการเลือกอาชีพ การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ การเข้าไปประกอบอาชีพ และการสร้างความก้าวหน้าในการทำงาน

ดังนั้น ขบวนการแนะแนวย่อมจะประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. การเลือกอาชีพ ก่อนที่บุคคลจะเลือกอาชีพได้นั้นจะต้องมีการวางแผน ทั้งนี้เพื่อที่จะช่วยให้สามารถเลือกอาชีพได้ถูกต้องเหมาะสม ในการวางแผนอาชีพนั้นเป็นขบวนการที่ต่อเนื่องกัน ใช้เวลายาวนานมาก

แต่อย่างไรก็ตามจะต้องประกอบไปด้วย ขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ

1.1 การเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ หมายความว่าบุคคลจะต้องมีการศึกษาถึงเรื่องความสามารถ ความสนใจ ความถนัดของตนเอง เพื่อนำมาพิจารณาว่าจะเหมาะกับอาชีพอะไร

1.2 การมีความรู้ความเข้าใจในโลกของอาชีพ จะมีความรู้ในการเลือกอาชีพได้ก็ต้องได้รู้จักอาชีพในสังคมด้วย

1.3 การช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับตนเองและอาชีพมาพิจารณาอย่างรอบคอบ อันจะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ สำหรับการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจดังนี้

2.1 การเลือกหลักสูตรที่จะศึกษา หมายถึง การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพต้องมีคุณสมบัติทางการศึกษา เพื่อที่จะได้เลือกประกอบอาชีพจำเป็นจะต้องไปเลือกหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้มีคุณสมบัติตรงตามที่อาชีพนั้นต้องการ

2.2 การเลือกสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาใดเปิดสอนวิชาชีพที่ต้องการและในหลายแห่งที่เปิดสอนควรเลือกแห่งใดจึงจะมีโอกาสเข้าไปศึกษาได้

3. การเข้าไปประกอบอาชีพ ก่อนที่บุคคลจะเข้าไปประกอบอาชีพ ในเรื่องของการเตรียมตัวควรจะได้รับข้อสนเทศเกี่ยวกับงานที่จะเข้าไปทำด้วย

4. การสร้างความก้าวหน้าในการทำงาน ในเรื่องนี้ถือว่าสำคัญมาก เพราะบุคคลต้องการมีความก้าวหน้า ประสบความสำเร็จในงานที่ทำอยู่ ได้แก่ การได้เลื่อนตำแหน่ง การได้เงินเดือนขึ้น ซึ่งเป็นที่ผู้จะเข้าไปประกอบอาชีพมีความคาดหวังทางด้านนี้โดยตรง

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ใช้เวลานานมาก และมีความยุ่งยากสลับซับซ้อน บุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบจะต้องเป็นคนที่มีความสามารถสูง ดังนั้นควรเลือกบุคคลที่ได้รับการเรียนรู้และฝึกฝนมาเป็นอย่างดี

วัชร ทรัพย์มี (2523 : 3) ได้กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลในการเลือกอาชีพ การเตรียมตัวประกอบอาชีพ การเข้าทำงาน ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง เพื่อให้ประสบความสำเร็จก้าวหน้าในอาชีพนั้น

การช่วยเหลือบุคคลให้เลือกอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น นักแนะแนวจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเลือกอาชีพ ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้จากทฤษฎีการเลือกอาชีพและพัฒนาการด้านอาชีพ นอกจากนั้นนักแนะแนวจะต้องช่วยให้ผู้รับบริการรู้จักตนเอง และมีความรู้เกี่ยวกับโลกของงานเป็นต้นว่า ลักษณะงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับงานหรืออิทธิพลของอาชีพต่อชีวิตของบุคคล ประโยชน์ที่บุคคลจะได้รับจากอาชีพนั้น เพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพ

การเตรียมตัวประกอบอาชีพ คือ การแสวงหาความรู้และทักษะที่จะเข้าประกอบอาชีพที่ต้องการ ซึ่งอาจจะเป็นการแสวงหาความรู้ทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติ

การที่จะแสวงหาอาชีพหรือเข้าทำงานนั้น บุคคลจะต้องรู้ทั้งแหล่งที่จะสมัครงาน และวิธีการสมัครงาน ตลอดจนตระหนักถึงแนวโน้มหรือโอกาสที่จะเข้าทำงานด้วย

วิธีการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง เพื่อให้ประสบความสำเร็จก้าวหน้าในอาชีพที่ได้เลือกสรรแล้ว เป็นสิ่งจำเป็นที่เยาวชนควรจะได้รับคำแนะนำอย่างถูกต้อง

จำเนียร ช่างโชติ และคณะ (2524 : 167-168) ได้สรุปความหมายของการแนะแนวอาชีพเป็น 2 ประเด็น คือ

1. เป็นกระบวนการช่วยบุคคลแต่ละคนเพื่อเลือกอาชีพ เตรียมตัวเข้าสู่อาชีพและเกิดความก้าวหน้าในอาชีพ โดยมีความสามารถรู้จักตนเอง มีการวางแผนอนาคต มีการเลือกและตัดสินใจในงานอาชีพด้วยตนเองอย่างฉลาด และให้ผลเป็นที่พึงพอใจ

2. เป็นการให้ข้อเสนอแนะประสบการณ์และคำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพหนึ่ง ๆ เพื่อเตรียมตัวบุคคลเข้าสู่อาชีพและความก้าวหน้าในอาชีพ

ธนุ แสงศักดิ์ (2524 : 53) ได้ให้ความหมายว่า การแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการที่ช่วยบุคคลในการเลือกอาชีพเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ การเข้าทำงาน และช่วยให้เกิดความก้าวหน้ามั่นคงในหน้าที่การงาน หรือเลื่อนวิทยฐานะหลังจากที่ได้เข้าประจำทำงานแล้ว ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้ ก็คือการช่วยให้บุคคลตัดสินใจเลือกศึกษาวิชาชีพ เพื่อที่จะไปประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับอุปนิสัย มีความพอใจและให้เกิดความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพนั้นด้วยนั่นเอง

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2527 : 25-28) ได้กล่าวถึงความหมายของการแนะแนวอาชีพว่า ในอดีตการแนะแนวอาชีพถูกมองว่าเป็นเพียง “ข้อมูลใด ๆ หรือรวมถึงข้อมูลทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับอาชีพต่าง ๆ และตำแหน่งต่าง ๆ ของงานที่จัดเตรียมไว้เฉพาะ ซึ่งสามารถจะใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่กำลังเลือกอาชีพ” ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะความเข้าใจในคำว่า “อาชีพ” ยังติดอยู่กับความหมายเก่า ๆ ที่เป็นเพียงสิ่งที่บุคคลทำหลังจากเรียนสำเร็จแล้วเท่านั้น ปัจจุบันความหมายของ “อาชีพ” ได้รวมเอาความหมายของชีวิตบุคคลทั้งชีวิต จัดเป็นวิธีการดำเนินชีวิต (Life Style) อย่างหนึ่ง คือ มีการพัฒนาของชีวิต รวมทั้งกิจกรรมและการทำงานอยู่ตลอดชีวิต (Career Development) ตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ จนถึงวัยชรา ซึ่งบุคคลจะต้องเปลี่ยนงานเปลี่ยนอาชีพ มีการตัดสินใจหลายครั้ง การแนะแนวอาชีพในความหมายปัจจุบัน จึงเป็นงานที่ครอบคลุมและกว้างไกลไปในทุกช่วงของชีวิตมนุษย์ ไม่เฉพาะแต่ในวัยที่อยู่ในสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่จะรวมไปถึงการปรับตัวเข้ากับชีวิตการทำงานในวัยต่าง ๆ กันอีกด้วย

ปรีชา ทัพพะกุล ณ อยุธยา และวีรพจน์ เวชประสิทธิ์ (2527 : 69) ได้เสนอว่า การแนะแนวอาชีพ หมายถึง การให้การศึกษาเรื่องราวของอาชีพ เพื่อพัฒนาบุคคลตามเอกภาพ ตามความสนใจ ช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดกับการประกอบอาชีพของบุคคล โดยคำนึงถึงความถนัด และความเหมาะสมที่ต่างกัน

วราณี ธนวนิช (2527 : 42) ได้ให้ความหมายว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้รู้จักโลกของอาชีพ เข้าใจอาชีพต่าง ๆ อย่างถูกต้อง รู้แนวทางในการเข้าไปประกอบอาชีพ สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพ เตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ และได้เข้าไปประกอบอาชีพนั้นจนสามารถยังชีพและเสริมสร้างความก้าวหน้าในอาชีพนั้นได้

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2527 : 51) ได้ให้ความหมายว่า การแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการหนึ่งในการ

1. ช่วยให้ผู้คลุ้รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้งทุกด้าน คือ สติปัญญา ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และอุปนิสัยใจคอว่าเหมาะกับงานหรืออาชีพใด

2. ช่วยให้ผู้คลุ้รู้จักและเข้าใจโลกของงานอาชีพต่าง ๆ และองค์ประกอบของงาน เช่น ลักษณะของงานอาชีพ คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ เงินเดือนหรือรายได้ ความมั่นคงในงาน โอกาสก้าวหน้าในงาน สภาพปัจจุบันและแนวโน้มของตลาดแรงงานในอนาคต สำหรับงานอาชีพต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นต้น

3. ช่วยให้ผู้คลุ้รู้จักเลือกและตัดสินใจเลือกงานอย่างฉลาดถูกต้องเหมาะสมกับอัตภาพ

4. ช่วยให้คุณคลั่งรักตัดสินใจเลือกอย่างฉลาดในการเข้ารับการศึกษา และฝึกอบรมในวิชาชีพต่าง ๆ

5. ช่วยให้คุณคลั่งรักมีโอกาสพัฒนาบุคลิกลักษณะของตนให้เหมาะกับอาชีพ เช่น ความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความตรงต่อเวลา ความร่วมมือในการทำงาน ฯลฯ

6. ช่วยให้คุณคลั่งรักมีโอกาสสัมผัสกับงานอาชีพต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับวัย

7. ช่วยให้คุณคลั่งรักสามารถปรับตนให้เข้ากับงานอาชีพ จนประสบความสำเร็จและมีความสุขในงานอาชีพของตน

ชาญชัย อาจินสมภาร (พล แสงสว่าง. 2529 : 13) ได้สรุปรวบยอดว่าการแนะแนวอาชีพไม่สามารถที่จะแยกออกจากลักษณะอื่น ๆ ของการแนะแนว เช่น ด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านสุขภาพ เป็นต้น

อนุพงศ์ สุขเกษม (พล แสงสว่าง. 2529 : 11-13) ได้ให้ความหมายว่าการแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือบุคคลอย่างเป็นระบบต่อเนื่องกัน ดังนี้

1. ช่วยให้คุณคลั่งรักจักตนเอง ว่าตนมีความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกอย่างไร เพื่อจะเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน

2. ช่วยให้คุณคลั่งรักจักข้อมูลทางอาชีพอย่างกว้างขวางในทุก ๆ ด้าน

3. ช่วยให้คุณคลั่งรักตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

4. ช่วยให้คุณคลั่งรักมีโอกาสศึกษา ฝึกฝน อบรม หรือสัมผัสเกี่ยวข้องกับงานอาชีพต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดทักษะ ความสามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพได้

5. ช่วยให้คุณคลั่งรักมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา หรือให้มีการศึกษาฝึกฝนอบรมเพิ่มเติมเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต

6. จัดให้มีการติดตามและประเมินผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

สมาคมแนะแนวอาชีพแห่งชาติอเมริกัน (สำเนา ขจรศิลป์. 2530 : 8) ให้ความหมายว่า การแนะแนวอาชีพ คือ กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้มีความสามารถในการเลือกอาชีพ การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ และให้ความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพนั้น

ไอแซคสัน (Isaacson. 1970 : 10) ได้เน้นว่าการแนะแนวอาชีพเน้นอยู่ที่ 3 ประการ คือ

1. การช่วยให้คุณคลั่งรักพัฒนาการเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้เท่าที่ทำได้

2. เข้าใจโลกของงานอย่างถ่องแท้เท่าที่ทำได้

3. ช่วยให้คุณคลั่งรักสามารถพิจารณาทั้งประการที่หนึ่งและที่สอง ให้เหมาะสมจะต้องจองกันเพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ

โนลส์ (Knowles. 1970 : 7) ได้กล่าวว่า การบริการแนะแนวอาชีพเป็นหน้าที่รับผิดชอบของงานกิจการนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับการให้สวัสดิการเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริม และคุ้มครองให้นิสิตนักศึกษามีความพร้อม ทั้งด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ

อิงลิช และอิงลิช (English and English. 1970 : 586) ได้ให้คำจำกัดความของการแนะแนวอาชีพว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลในการเลือกอาชีพ และเตรียมตัวประกอบอาชีพ

ลอนดอน (London. 1973 : 2) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การแนะแนวอาชีพ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ หรือการวางแผนการทางอาชีพ การเตรียมตัว การวางตัว และการปรับตัวทางอาชีพ ความปกติเป็นเรื่องที่อยู่ในความต้องการของวัยรุ่นตอนปลาย (Later Teens) และผู้ใหญ่ เพราะเขาต้องการทราบเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวทางการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพ ความสนใจบางส่วนควรจะจัดหาให้โดยการแนะแนวอาชีพ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา การแก้ปัญหาทางการศึกษาหรือส่วนบุคคลก็ดี ส่วนมากพบว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบและการท้าทายทางอาชีพ ซึ่งทำให้บุคคลสูญเสียตนเอง (Lose Himself) มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และพัฒนาความสำคัญส่วนตนและความเป็นอิสระ

ไครท์ (วชิร ทรัพย์มี. 2523 : 2 ; อ้างอิงจาก Crite. 1969) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลในการเลือกอาชีพและปรับตัวในการประกอบอาชีพ

ซูเปอร์ (วชิร ทรัพย์มี. 2523 ; 2 ; อ้างอิงจาก Super. 1972 : 7) ได้กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักตนเอง และได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเพื่อจะได้ตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม และประสบความสำเร็จในอาชีพที่เลือกนั้น สามารถทำประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติ

จากการให้ความหมาย “การแนะแนวอาชีพ” ของนักแนะแนวอาชีพหลายท่านสามารถสรุปได้ว่า การแนะแนวอาชีพ คือ กระบวนการหรือวิธีการช่วยบุคคลให้

1. รู้จักตนเองในด้านความถนัด ความสนใจ อุปนิสัย ความสามารถ สติปัญญา ฯลฯ
2. รู้จักโลกของอาชีพในด้านลักษณะอาชีพ รายได้ ความก้าวหน้า ภารกิจที่ต้องทำ สิ่งแวดล้อมของงาน สวัสดิการ ฯลฯ
3. การตัดสินใจที่เหมาะสมในด้านข้อมูลที่ต้องการ การวางแผนชีวิต ความต่อเนื่อง การช่วยเหลือ ฯลฯ

นอกจากนี้ได้นักแนะแนวอาชีพที่สำคัญอีกท่านหนึ่ง คือ แพควู้ด (Packwood. 1977 : 371-372) ได้ให้ความหมายการแนะแนวอาชีพว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ช่วยให้นิสิตนักศึกษาตั้งแต่แรกเข้าเป็นนิสิตนักศึกษา จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่เข้าใจตนเองเกี่ยวกับความสนใจ ความเข้าใจ ความถนัด ความสามารถ ค่านิยม และความต้องการ เพื่อเป็นแนวทางให้นิสิตนักศึกษาสามารถตัดสินใจเลือก และเตรียมตัวเข้าสู่วิถีชีวิตการศึกษาและการประกอบอาชีพ เพื่อประสบผลสำเร็จในการศึกษาและการประกอบอาชีพไปด้วยดี

ทบวงมหาวิทยาลัย (2530 : 5) ได้ให้ความหมายการแนะแนวอาชีพว่า การแนะแนวอาชีพ คือ การทำให้คนรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง เข้าใจคนอื่น และสิ่งแวดล้อมจนสามารถช่วยตนเองปรับตนเอง แก้ปัญหา วางแนวชีวิตและพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ประสบความสำเร็จในชีวิต สามารถเลือกศึกษาและประกอบอาชีพให้มีรายได้และฐานะทางสังคมตามสมควร สามารถปรับตัวเอง แก้ไขปัญหา และรับผิดชอบต่อตัวเองได้อย่างสมบูรณ์

ในด้านวัตถุประสงค์ของการแนะแนวอาชีพ แพควูด (Packwood. 1977 : 372-373) ได้กล่าวว่า เพื่อช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาและบัณฑิตทั้งทางด้านการศึกษาและอาชีพ โดยให้คำปรึกษาและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน และประกอบอาชีพได้เหมาะสมตามความสนใจ ความเข้าใจ ความถนัด ความสามารถ ค่านิยม และความต้องการของตนเอง ทั้งนี้เพื่อช่วยให้นิสิตนักศึกษาและบัณฑิตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพเหมาะสมตรงตามความต้องการของสายงานในอาชีพต่าง ๆ ของตลาดแรงงาน โดยเน้นการช่วยเหลือเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ คือ

1. ให้นิสิตนักศึกษาและบัณฑิตสามารถวางแผนการศึกษาและการประกอบอาชีพได้
2. ช่วยให้นิสิตนักศึกษาและบัณฑิตในการสำรวจสถาบันการศึกษาและแหล่งงาน
3. ช่วยให้นิสิตนักศึกษาและบัณฑิตสามารถวางแผนการประกอบอาชีพได้สอดคล้องตามความต้องการของตลาดแรงงาน

4. ติดตามผลนิสิตนักศึกษาและบัณฑิตเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ ตลอดจนการนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการประกอบอาชีพ และความสำเร็จในชีวิตการทำงาน

ทบวงมหาวิทยาลัย (2530 : 135) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อเพิ่มความเข้าใจตนเองให้แก่ นิสิตนักศึกษา
2. เพื่อเพิ่มวุฒิภาวะทางอาชีพให้แก่ นิสิตนักศึกษา
3. เพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจ
4. เพื่อพัฒนาการวางแผนอาชีพให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง
5. เพื่อช่วยให้ทราบและมีความต้องการข้อมูลด้านการศึกษา อาชีพ และสังคมที่ถูกต้อง
6. เพื่อช่วยเพิ่มประสบการณ์งานให้แก่ นิสิตนักศึกษา
7. เพื่อช่วยนิสิตนักศึกษาสำรวจหาแหล่งงานอาชีพ
8. เพื่อช่วยนิสิตนักศึกษาและศิษย์เก่าเข้าสู่ตลาดแรงงาน
9. เพื่อร่วมมือกับสำนักงานของรัฐในการหางานให้นิสิตนักศึกษาและศิษย์เก่า
10. เพื่อช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์
11. เพื่อช่วยการประชาสัมพันธ์ให้แก่สถาบัน

1.3 หลักสำคัญในการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

วัชร ทรัพย์มี (2523 : 3-5) ได้กล่าวถึงหลักในการดำเนินการแนะแนวอาชีพที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ดำเนินการมีหลักยึดสำหรับเป็นแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้ คือ

1. การแนะแนวอาชีพเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากการแนะแนวอาชีพมีหลักการที่จะช่วยให้บุคคลเลือกอาชีพและประกอบอาชีพได้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล ดังนั้นนักแนะแนวจำเป็นต้องรู้จักผู้รับบริการแต่ละคน และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านต่าง ๆ เป็นต้นว่า ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกลักษณะ สุขภาพ ฐานะเศรษฐกิจ สังคม โดยมีวิธีศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี เช่น ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ ใช้แบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ผลทางการ

เรียน ความถนัด ความสนใจ หรือใช้แบบสอบถามต่าง ๆ และไม่ใช่เพียงแต่นักแนะแนวจะรู้จักผู้รับบริการเท่านั้น แต่ต้องช่วยให้ผู้รับบริการรู้จักและยอมรับตนเองด้วย

2. การแนะแนวอาชีพยึดหลักสิทธิและเสรีภาพของบุคคล นักแนะแนวตระหนักในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการที่จะเลือกอาชีพของตนเอง นักแนะแนวจะเป็นผู้ช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองและอาชีพดีขึ้น เพื่อผู้รับบริการจะได้ตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนักแนะแนวจะไม่เป็นผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจให้แก่ผู้รับบริการ

3. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การที่จะเลือกอาชีพได้นั้นบุคคลจะต้องมีความสามารถในการใช้วิจารณญาณตัดสินใจ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่จะกระทำได้ง่ายในช่วงเวลาอันสั้น ดังนั้นการแนะแนวอาชีพต้องมีการวางแผนระยะยาว โดยเริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษา และจะต้องจัดดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นขั้น ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย ตั้งแต่การส่งเสริมทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพสุจริต จนถึงการวางแผนการแนะแนวอาชีพ เพื่อให้เยาวชนสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม และปรับตัวให้มีความสุข ความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพที่เลือกแล้วนั้น

4. การแนะแนวอาชีพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเยาวชน เนื่องจากอาชีพใหม่ ๆ มีเพิ่มขึ้น ดังนั้นเยาวชนควรมีโอกาสให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพเหล่านั้น และสภาพการทำงานในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูง เนื่องจากจำนวนหน่วยงานกับคนทำงานไม่สมดุลกัน ดังนั้นหน่วยงานต่าง ๆ จึงมีโอกาสคัดเลือกบุคคลที่ได้รับการฝึกหัดอบรมทางวิชาชีพนั้น ๆ เข้าทำงาน และบุคคลที่มีประสิทธิภาพในการทำงานสูง จะมีความมั่นคงในการทำงานมากกว่าคนที่มีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำกว่า ดังนั้นบุคคลที่ได้รับการศึกษาหรือฝึกอาชีพในสาขาวิชาชีพที่เหมาะสมกับตนเองย่อมมีโอกาสได้รับเลือกเข้าทำงานมากกว่า

5. ผู้ทำหน้าที่แนะแนวอาชีพต้องมีคุณสมบัติของนักแนะแนวที่ดี และได้รับการฝึกอบรมมาทางการแนะแนวโดยเฉพาะ ตลอดจนมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม กล่าวคือ เป็นคนที่มีความจริงใจ มีเมตตา ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความอบอุ่นเป็นมิตร สุชุม วิจารณ์อย่างที่ดี

6. การเลือกอาชีพและประกอบอาชีพของบุคคลมีความสำคัญต่อบุคคลและประเทศชาติ

7. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเป็นสิ่งที่ต้องศึกษา เป็นต้นว่าข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะงาน สภาพการทำงาน รายได้ ความมั่นคงทางอาชีพ การเตรียมตัวประกอบอาชีพ คุณสมบัติในการประกอบอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนการเตรียมตัวสมัครงาน

8. การตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาทั่วไป ไม่เพียงแต่จะเห็นความสำคัญของวิชาการเฉพาะสาขาวิชาที่จะไปประกอบอาชีพเท่านั้น

9. การตัดสินใจเลือกอาชีพควรมีความยืดหยุ่น เนื่องจากการวางแผนการประกอบอาชีพไม่ใช่สิ่งที่กระทำได้ดี แต่เป็นกระบวนการต่อเนื่องหลายปี ความเหมาะสมที่บุคคลจะเลือกอาชีพอาจเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา เช่น ความเคลื่อนไหวของตลาดแรงงาน ฉะนั้นการตัดสินใจเลือกของบุคคลจึงควรมีความยืดหยุ่น เพราะแต่ละคนอาจมีความเหมาะสมที่จะประกอบอาชีพได้หลายอย่าง

10. การแนะแนวอาชีพต้องคำนึงถึงความต้องการด้านเศรษฐกิจ และโอกาสที่บุคคลจะได้งานทำด้วย

11. การแนะแนวอาชีพควรมีการประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษากับหน่วยงานภายนอก เช่น กรมแรงงาน บริษัทห้างร้าน และหน่วยงานต่าง ๆ

12. กิจกรรมแนะแนวอาชีพควรเป็นทั้งกิจกรรมที่จัดในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

13. การแนะแนวอาชีพไม่ได้มีจุดประสงค์เพียงช่วยให้บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพได้เท่านั้น แต่เป็นการช่วยให้บุคคลมีทัศนคติที่ถูกต้อง ปราศจากอคติ พิจารณาสິงที่ต่าง ๆ โดยใช้เหตุผล ตลอดจนมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และมีทักษะในการตัดสินใจและการทำงาน

นอกจากนี้แล้ว วัตเลย์ และ แวนซ์ (สำเนา ขจรศิลป์. 2530 : 96 ; อ้างอิงจาก Watley and Vance. 1964 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวว่า คุณสมบัติที่สำคัญของนักแนะแนว ได้แก่ ความมีใจเป็นกลางในการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ มีความสนใจอย่างแท้จริงต่อสวัสดิการของผู้อื่น โดยปราศจากความอยากรู้อยากเห็นเป็นการส่วนตัว มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อผู้รับบริการ มีความนับถือในตัวของผู้รับบริการ มีความจริงใจและมีความกระตือรือร้นในปัญหาของผู้รับบริการ มีความสามารถในการสื่อสาร มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเฉลียวฉลาด มีความยืดหยุ่นในการตัดสินใจของผู้อื่น ไม่มีปัญหาทางอารมณ์ เป็นบุคคลเปิดเผยตนเอง และมีความสามารถในการทำผลการทดสอบและผลการสำรวจของผู้รับบริการ

ในการจัดบริการแนะแนวอาชีพให้เกิดผลและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้ดำเนินการจัดหรือรับผิดชอบ จำเป็นต้องยึดหลักการดำเนินการที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ต้องยึดถือว่าการแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน จะต้องกระทำติดต่อกันเนื่องกันในชีวิตของแต่ละคน โดย

1.1 ให้แต่ละคนคุ้นเคยกับข้อมูล ข้อเสนอแนะอย่างกว้างขวางที่เกี่ยวข้องกับตัวเลขและอาชีพหรือโลกของงาน

1.2 เป็นการช่วยให้แต่ละคนได้ค้นหา หรือคิดวางแผนการเลือกอาชีพ และการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตัวเขา

1.3 เป็นการช่วยให้แต่ละคนคนแสวงหาวิธีการเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาทางอาชีพซึ่งอาจเกิดขึ้นในช่วงใดช่วงหนึ่งในชีวิตของเขา

2. การแนะแนวอาชีพหรือการเลือกอาชีพแก่นักศึกษานั้น จำเป็นต้องมีความเข้าใจกับเด็กอย่างลึกซึ้ง โดยต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษานักศึกษา กล่าวคือต้องศึกษาถึงคุณลักษณะ อุปนิสัย พฤติกรรมของเด็กด้วยเครื่องมือและเทคนิคการแนะแนว ทั้งที่เป็นการทดสอบและไม่ใช้การทดสอบ ซึ่งได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต การใช้แบบสอบถาม การเขียนชีวประวัติ การประมาณค่า ฯลฯ

3. ในการจัดบริการแนะแนวอาชีพให้แก่นักเรียนผู้จัดและผู้เกี่ยวข้อง จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งสถานศึกษาต่อหรือฝึกอาชีพ แหล่งสมัครงานและแหล่งที่จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ

4. ผู้จัดบริการแนะแนวอาชีพ ควรจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระดับ ประเภท และลักษณะงาน อาชีพทั่วไป

5. ผู้จัดบริการแนะแนวอาชีพ ควรจะมีความรู้กว้างขวางเกี่ยวกับโลกของงานอาชีพ เช่น ในด้านความต้องการกำลังคนในปัจจุบัน แนวโน้มเกี่ยวกับความต้องการในอนาคต แนวโน้มของการมีงานทำหรือความต้องการแรงงาน การเพิ่มของประชากรและแรงงาน การมีงานทำ การว่างงานและ

การทำงานระดับต่ำ และสภาพการขาดแคลนกำลังคนในด้านวิชาชีพต่าง ๆ เช่น ด้านอุตสาหกรรมและบริการ เกษตรกรรม แพทย์ พยาบาล นักบริหาร วิศวกร เป็นต้น

6. ควรจัดให้มีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพแก่นิสิตนักศึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อจะช่วยให้ นิสิตนักศึกษาเรียนรู้ที่จะเข้าใจตัวเอง จุดเด่น จุดด้อย และศักยภาพที่มีอยู่ในตัว สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง หลักที่ควรยึดถือก็คือ การตัดสินใจเลือกอาชีพ เป็นความรับผิดชอบโดยตรงของตัวเอง ผู้แนะแนวไม่มีสิทธิ์ที่จะไปตัดสินใจเลือกอาชีพให้เด็ก เพียงแต่ทำหน้าที่ช่วยให้เด็กได้ตัดสินใจอย่างฉลาดเท่านั้น

7. การแนะแนวอาชีพเป็นส่วนหนึ่งของโครงการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ที่บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาทุกคนต้องมีส่วนร่วมด้วย มิใช่เป็นความรับผิดชอบของผู้แนะแนวแต่ฝ่ายเดียว โดยมีผู้อำนวยการหรือผู้บริหารระดับสูง เช่น รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา เป็นต้น ให้การส่งเสริมและสนับสนุนมากกว่าที่จะเป็นความรับผิดชอบของผู้แนะแนวหรือกลุ่มของผู้แนะแนว โดยเฉพาะผู้บริหารดังกล่าว จะเป็นจักรกลสำคัญยิ่งของการแนะแนว และควรมีความรู้เรื่องเหล่านี้พอสมควรด้วย เช่น กิจกรรมต่าง ๆ ในการแนะแนวอาชีพ ลักษณะของอาชีพต่าง ๆ วิธีการติดต่อกับวิทยากร และแหล่งที่จะติดต่อขอความร่วมมือจากวิทยากร เป็นต้น

8. ในการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ควรมีคณะกรรมการร่วมกันวางโครงการหรือแผนปฏิบัติงานโดยละเอียดตลอดทั้งปี โดยในการวางโครงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้นควรมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์โดยเฉพาะ มีวิธีดำเนินงานเป็นขั้นตอน กำหนดระยะเวลาดำเนินงาน มีผู้ช่วยร่วมปฏิบัติงานหรือผู้รับผิดชอบ มีงบประมาณค่าใช้จ่ายและกำหนดวิธีการประเมินผล รวมทั้งระบุผลที่คาดว่าจะได้รับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้นด้วย

9. ความสมบูรณ์ในเรื่องหลักและวิธีการของบริการแนะแนวอาชีพ บริการแนะแนวอาชีพจะได้ผลสมบูรณ์ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ต้องประกอบด้วยหลักและวิธีการให้เป็นขั้นตอนดังนี้

- 9.1 การให้ข้อมูลสนเทศเกี่ยวกับอาชีพ (Occupational Information)
- 9.2 การให้คำปรึกษาในการเลือกอาชีพ (Vocational Counseling)
- 9.3 การหาวิธีให้นิสิตนักศึกษาเตรียมตัวหรือสำรวจอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทักษะเบื้องต้นในวิชาชีพ (Vocational Preparation and Exploration)
- 9.4 การจัดวางตัวนิสิตนักศึกษาเข้าสู่งานอาชีพ (Vocational Placement)
- 9.5 การแนะแนวในการปรับตัวให้เข้ากับงานและเพื่อนร่วมงาน (Vocational Adjustment)

10. ความช่วยเหลือของอาจารย์และบุคลากรแนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษาที่มีต่อการเลือกอาชีพของเด็ก บุคลากรแนะแนวอาชีพควรช่วยให้นิสิตนักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่อไปนี้

- 10.1 มีความเข้าใจตนเองในแง่ของเป้าหมาย สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา ความสามารถความถนัด ความสนใจ ทักษะและบุคลิกภาพ
- 10.2 มีความเข้าใจถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวของตน

10.3 มีความเข้าใจว่ามีการฝึกอบรมอย่างไรที่จะพัฒนาความรู้ ทักษะและพฤติกรรมที่จำเป็นต่อความก้าวหน้าในงานอาชีพประเภทหนึ่ง ๆ และมีความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา หลักสูตร ฯลฯ ที่จะให้การฝึกอบรมที่ดีที่สุดสำหรับอาชีพแต่ละประเภท

10.4 มีความเข้าใจอย่างกว้างขวางในวงการอาชีพโดยทั่วไป และพยายามทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในประเภทอาชีพที่ประสงค์จะประกอบการต่อไป

10.5 มีความสามารถในการเลือกและตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างถูกต้องด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการให้คำปรึกษาจากอาจารย์และบุคลากรแนะแนวอาชีพหรือผู้ให้คำปรึกษาด้านอาชีพ (จำเนียร ช่างโชติ และคณะ. 2524 : 168-176)

สำหรับการจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันการศึกษาทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษา ผู้ดำเนินการจัดหรือผู้รับผิดชอบจำเป็นต้องมีหลักการสำคัญ ๆ ที่ควรยึดถือเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดบริการแนะแนวอาชีพให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้ (สำเนาวิ ขจรศิลป์. 2530 : 21-24)

1. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง

การที่บุคคลจะเลือกประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1.1 บุคคลจะต้องรู้จักตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ในด้านที่เกี่ยวกับความสนใจในอาชีพ ความสามารถ ความถนัด และค่านิยม เป็นต้น

1.2 บุคคลต้องมีความรู้เกี่ยวกับโลกของงาน คือ รู้ว่าในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ มีอาชีพอะไรอยู่บ้าง บุคคลจะต้องมีความรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วนเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ที่ตนสนใจและนอกจากนั้นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับตลาดแรงงานอีกด้วย

1.3 บุคคลจะต้องมีระดับวุฒิภาวะที่สูงพอที่จะสามารถวิเคราะห์ตนเอง และวิเคราะห์อาชีพได้อย่างดี และสามารถใช้วิจารณญาณตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยใช้หลักการวิเคราะห์ตนเองและการวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน

2. การจัดบริการแนะแนวอาชีพนั้น ผู้ให้บริการจำเป็นต้องเข้าใจผู้รับบริการและต้องให้ผู้รับบริการเข้าใจตัวเองอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นการจัดบริการแนะแนวอาชีพ จำเป็นต้องมีแบบทดสอบและแบบสำรวจชนิดต่าง ๆ ที่มีคุณภาพดีไว้ใช้ทดสอบ หรือสำรวจบุคลิกภาพของผู้รับบริการ เพื่อให้ผู้บริการได้ทราบและเข้าใจผู้ขอรับบริการได้อย่างลึกซึ้ง และเพื่อให้ผู้ขอรับบริการได้มีความรู้และความเข้าใจตนเองมากขึ้น การรู้จักตนเองอย่างดีพอจะทำให้บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพได้ดียิ่งขึ้น

3. การจัดบริการแนะแนวอาชีพ จำเป็นต้องมีข้อมูลด้านการศึกษาและอาชีพที่ทันต่อเหตุการณ์ที่มีปริมาณมากและมีความถูกต้องดี ข้อมูลด้านการศึกษา ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ศึกษาระดับสูงขึ้นในประเทศและต่างประเทศ ข้อมูลด้านอาชีพ ได้แก่ ลักษณะของอาชีพต่าง ๆ แนวโน้มและความต้องการคนในอาชีพต่าง ๆ ในตลาดแรงงาน ตลอดจนปริมาณคนที่ต้องการหางานทำในสาขาอาชีพต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้จัดบริการแนะแนวอาชีพจำเป็นต้องจัดห้องสรุปอาชีพที่มีคุณภาพไว้บริการผู้ที่ต้องการทราบข้อมูลด้านการศึกษาและอาชีพด้วย

4. การแนะแนวอาชีพส่งเสริมให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยควรยึดหลักที่ว่า บุคคลมีความสามารถในการใช้วิจารณญาณเพื่อตัดสินใจด้วยตนเองได้ ถ้าได้รับความช่วยเหลือที่

เหมาะสม ผู้รับบริการโดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาเป็นจำนวนมาก ที่มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่ยังไม่ชัดเจนข้อมูลด้านอาชีพ เมื่อได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยละเอียดแล้ว ก็สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่ยังไม่ชัดเจนข้อมูลด้านอาชีพ เมื่อได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยละเอียดแล้วก็สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ด้วยตนเอง

5. การตัดสินใจเลือกอาชีพมีความยืดหยุ่น เนื่องจากการเลือกอาชีพ เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาหลายปี ดังนั้นในช่วงเวลาดังกล่าวสภาพการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับตลาดแรงงานอาจเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนั้นบุคคลยังมีความสามารถที่จะประกอบอาชีพอย่างเหมาะสมได้มากกว่าหนึ่งอย่าง การตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลจึงต้องมีความยืดหยุ่น เพราะเมื่อบุคคลตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งแล้ว อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าสภาพการณ์ต่าง ๆ ในสังคมเปลี่ยนแปลงไป

6. การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพเป็นสิ่งจำเป็น เพราะบุคคลจะต้องเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพที่ได้เลือกแล้ว จึงจะสามารถประกอบอาชีพนั้นได้ การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ เป็นการพัฒนาบุคคลทางด้านวิชาชีพ สติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ นักแนะแนวและอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการ จะต้องช่วยให้นิสิตนักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาวิชาการแขนงต่าง ๆ ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อช่วยให้นิสิตนักศึกษาเป็นคนที่สมบูรณ์ และมีความสำเร็จในการประกอบอาชีพ

7. การแนะแนวอาชีพเป็นงานของบุคลากรทุกฝ่ายในสถาบันการศึกษา เนื่องจากบริการแนะแนวอาชีพเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาของสถาบัน ดังนั้นบุคลากรทุกฝ่ายในสถาบันอุดมศึกษาควรมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวอาชีพของสถาบัน ผู้บริหารทั้งฝ่ายกิจการนักศึกษาและฝ่ายวิชาการ จะต้องร่วมมือกันวางแผนและดำเนินการให้ระบบการแนะแนวอาชีพมีประสิทธิภาพ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษากับคณะวิชาต่าง ๆ จะต้องมีการประสานงานและความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ให้นักแนะแนวและอาจารย์ที่ปรึกษาได้ร่วมมือกันช่วยนิสิตนักศึกษาในการเลือกอาชีพ และเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ หน่วยงานอื่น ๆ ของสถาบันก็มีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมสนับสนุนงานแนะแนวอาชีพของสถาบัน ในด้านการติดต่อประสานงาน การจัดสรรงบประมาณของโครงการแนะแนวอาชีพ จึงอาจกล่าวได้ว่าโครงการแนะแนวอาชีพของสถาบันอุดมศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษาทั้งหมดได้ก็ด้วยความร่วมมืออย่างจริงจังของบุคลากรทุกฝ่ายของสถาบัน

8. ควรจัดบริการแนะแนวอาชีพให้มีความสมบูรณ์ บริการแนะแนวอาชีพจะมีประสิทธิภาพได้ก็จะต้องมีบริการและกระบวนการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 8.1 บริการสนเทศเกี่ยวกับอาชีพ
- 8.2 มีบริการทดสอบ
- 8.3 มีบริการให้คำปรึกษาทั้งทางด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม
- 8.4 มีการเก็บรวบรวมระเบียบสะสมของนิสิตนักศึกษา
- 8.5 มีกระบวนการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ
- 8.6 มีบริการจัดหางานให้นิสิตนักศึกษา และผู้สำเร็จศึกษา
- 8.7 มีการติดตามประเมินผลศิษย์เก่า

9. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกสถาบัน การบริการแนะแนวอาชีพของสถาบันมีความจำเป็นต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ระหว่างบริการแนะแนวอาชีพของสถาบันอื่น ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมแรงงาน บริษัทห้างร้าน เป็นต้น

ลอยด์ (Lloyd. 1953 : 83-154) ได้กล่าวว่าการจัดบริการแนะแนวอาชีพเป็นบริการที่ช่วยเหลือให้นิสิตนักศึกษาได้เลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสามารถของตนเอง ช่วยเหลือให้เลือกสาขาวิชาเรียนได้สอดคล้องกับความต้องการของอาชีพต่าง ๆ ในตลาดแรงงาน ทั้งนี้ได้มีการจัดโครงการฝึกอบรมวิชาชีพจัดโครงการปรับปรุงทักษะในการประกอบอาชีพ และจัดการวางตัวนิสิตนักศึกษาที่เหมาะสมกับสายงานของอาชีพต่าง ๆ ให้แก่ฝ่ายนายจ้าง ซึ่งในการให้บริการแนะแนวอาชีพดังกล่าวควรจัดบริการต่าง ๆ ดังนี้ไว้ ได้แก่ บริการให้คำปรึกษาการศึกษาและอาชีพ บริการทดสอบเชิงจิตวิทยา บริการจัดหางานและบริการห้องสมุดอาชีพ โดยจัดให้นิสิตนักศึกษาและศิษย์เก่าสมัครเป็นสมาชิกของบริการแนะแนวอาชีพ จัดทำระเบียบนิสิต จัดทำการวิจัยและประเมินผลการทำงานจัดบริการแนะแนวอาชีพ และมีการติดต่อประสานงานด้านอาชีพระหว่างสถาบันกับฝ่ายนายจ้าง และเนื่องจากบริการแนะแนวอาชีพเป็นบริการที่จัดขึ้นภายนอกห้องเรียน เพื่อช่วยให้นิสิตนักศึกษาและศิษย์เก่ามีความพร้อมด้านวิชาการ ความถนัด และความสามารถในการประกอบอาชีพโดยสามารถทดสอบและสำรวจได้จากแบบทดสอบเชิงจิตวิทยาและแบบสำรวจเชิงจิตวิทยา ซึ่งทำให้ทราบถึงปัญหาด้านอารมณ์ สังคม การศึกษา และการประกอบอาชีพ เพราะฝ่ายนายจ้างต้องการทราบข้อมูลดังกล่าวเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาจ้างงานด้วย การทำงานพิเศษและการฝึกงานพิเศษทั้งภายในและภายนอกสถาบันขณะเป็นนิสิตนักศึกษาของผู้สมัคร และรายงานด้านสุขภาพร่างกายของผู้สมัครอีกด้วย

โธมัส และเคิร์ก (Thomas and Kirk. 1970 : 315-325) ได้กล่าวว่าการจัดบริการแนะแนวอาชีพในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการช่วยเหลือให้นิสิตนักศึกษาสามารถเตรียมตัวให้มีความพร้อมที่จะเข้าสู่โลกของงานทั้งในด้านความรู้ ความถนัด ความสามารถ ประสบการณ์ บุคลิกภาพ และจิตใจนั้น ต้องได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานจัดบริการจากบุคคลทุกฝ่ายของสถาบัน ซึ่งไม่เจาะจงเฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือบุคคลจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้การจัดบริการแนะแนวอาชีพและงานอื่น ๆ โดยการติดต่อกันทางโทรศัพท์ การแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล และการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เป็นต้น ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน คือ เพื่อทำการวิจยหาแหล่งงานที่ต้องการจ้างงานผ่านการบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัย ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐการ รัฐวิสาหกิจและเอกชนได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับสถาบัน นิสิตนักศึกษา และบัณฑิตของสถาบันจัดหางานชั่วคราวหรืองานพิเศษ และงานประจำให้แก่นิสิตนักศึกษาและบัณฑิต ช่วยเหลือให้นิสิตนักศึกษาและบัณฑิตได้รับโอกาสในการจ้างงานจากฝ่ายนายจ้าง ช่วยเหลือให้นิสิตนักศึกษาและบัณฑิตได้มีความรู้ ความถนัด ความสามารถ และความพร้อมสอดคล้องกับความต้องการของอาชีพต่าง ๆ ในตลาดแรงงาน และเป็นสื่อกลางในการติดต่อประสานงานด้านอาชีพระหว่างสถาบันกับฝ่ายนายจ้าง

ฮอลแลนด์ (Holland. 1973 : 96) ได้กล่าวว่าการจัดบริการแนะแนวอาชีพ เป็นบริการที่จัดให้แก่ นิสิตนักศึกษาและบัณฑิตซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นนิสิตนักศึกษาและบัณฑิต สายสังคมศาสตร์ โดยการบริการได้คำนึงถึงหลักสูตรของสถาบัน สาขาวิชาเรียนในระดับสายวิชาชีพและสายวิชาอุดม

ศึกษา และบุคลากรที่ให้บริการ ซึ่งการบริการแนะแนวอาชีพนั้นควรประกอบด้วยการบริการจัดหางาน โครงการส่งเสริมการแนะแนวอาชีพ และการวิจัยและประเมินผลการดำเนินงานบริการแนะแนวอาชีพ

1.4 ความสำคัญของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

ในสภาวะที่คนล้นงานและยังมองไม่เห็นทางว่าจะแก้ปัญหา ซึ่งจะทวีความรุนแรงขึ้นทุกปี ได้อย่างไร มหาวิทยาลัยได้เห็นความสำคัญที่จะต้องช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาของตนในการแข่งขันกับผลิตผลของสถาบันอื่นในตลาดแรงงาน ประกอบกับภาวะว่างงานของบัณฑิตเป็นปัญหาระดับชาติ หน่วยงานของรัฐหลายแห่งได้ร่วมมือกันหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้นรัฐบาลจึงได้มีนโยบาย ส่งเสริมและให้การสนับสนุนในการพัฒนาโครงการแนะแนวอาชีพ เพื่อให้บริการแก่นิสิตนักศึกษา โดยให้สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทุกแห่งจัดตั้งหรือพัฒนาบริการจัดหางานขึ้น ในปี พ.ศ. 2527 (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2527 : 49) และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้จัดตั้งบริการนี้ขึ้น ทบวงมหาวิทยาลัยจึงตั้งหน่วยงานขึ้นมาทำหน้าที่ประสานงาน และเป็นหน่วยกลางรับและแจกข้อมูล เกี่ยวกับการหางาน ตลอดจนจัดทำข่าวสารและตำแหน่งว่างให้แก่ มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา ในสังกัด ในการดำเนินการนี้จะมีการประสานงานในด้านรับส่งข้อมูลกับหน่วยงานของสภาพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการและสภาการศึกษาแห่งชาติ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2527 : 6)

การจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษานับว่ามีความสำคัญ ในการพัฒนาคนให้ เหมาะสมกับความต้องการของประเทศ (จิรวัดน์ วีรังกร. 2527 : 58-60) ทั้งนี้เพราะ

1. ปัญหาการว่างงานของบัณฑิต พบว่าในปี พ.ศ. 2517 มีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับ อุดมศึกษาว่างงานจำนวน 2,210 คน ในปี พ.ศ. 2524 จำนวนผู้ว่างงานในส่วนนี้เพิ่มขึ้นอีกเป็น 15,300 คน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วประมาณร้อยละ 40 ต่อปี สิ่งที่น่าพิจารณาคือ จำนวนนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งประเทศนับวันจะเพิ่มมากขึ้นทุกระดับ ซึ่งจำนวนผู้จบการ ศึกษา ก็จะสูงตามไปด้วย และปัญหาการว่างงานของผู้มีการศึกษาในระดับสูงก็มีมากขึ้น และเมื่อแยก ตามสาขาวิชาพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขารัฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ จำนวนมากประสบปัญหาการว่างงาน ส่วนที่เริ่มจะมีปัญหายุ่งยากก็คือ ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ วนศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์

2. ตลาดแรงงานของกำลังคนระดับสูงที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่อยู่ในภาครัฐบาลและ รัฐวิสาหกิจ และมักอยู่ในเมืองเป็นส่วนใหญ่ แต่ในอนาคตตลาดแรงงานภาครัฐบาลจะอยู่ในภาวะ อิ่มตัว เนื่องมาจากนโยบายลดการขยายตำแหน่งงานภาครัฐบาล ในขณะที่เดียวกันตลาดแรงงาน ภาคเอกชนก็ยังมีปริมาณการจ้างงานเพิ่มขึ้นไม่มากนัก จึงมีแนวโน้มบัณฑิตจะว่างงานเพิ่มมากขึ้นใน อนาคต

3. จากข้อมูลเรื่องภาวะการหางานทำของบัณฑิตรุ่นปี พ.ศ. 2523-2524 ซึ่งทบวง มหาวิทยาลัยจัดทำขึ้นพบว่า บัณฑิตที่ตกงานร้อยละ 31.85 เป็นผู้ที่ไม่ทราบแหล่งงานและขาด ความรู้ในการหางาน นอกจากนั้นบัณฑิตที่ได้ทำงานแล้วร้อยละ 35.75 แสดงความไม่พอใจในงาน

อาชีพที่ประกอบด้วย ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่น่าห่วงในแง่ของสังคมส่วนรวม เพราะบัณฑิตแต่ละคนกว่าจะสำเร็จการศึกษาได้นั้นรัฐต้องลงทุนไปมากมาย หากไม่ได้รับการวางแผนการทำงาน และอาชีพอย่างดีพอ ย่อมยากที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพที่ตนประกอบได้ ดังนั้นการจัดบริการแนะแนวอาชีพจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหานี้

4. จากความวิตกกังวลของนิสิตนักศึกษาที่ไม่แน่ใจว่าเมื่อตนเองเรียนสำเร็จแล้วจะมีงานทำหรือไม่ สาขาวิชาที่เลือกเรียนถูกต้องกับตนเองหรือไม่ จบแล้วจะไปประกอบอาชีพอะไรได้บ้าง จะเริ่มหางานที่ไหน อย่างไร ปัญหาเหล่านี้เป็นความจริงที่ต้องเผชิญและเตรียมพร้อม ซึ่งการจัดบริการแนะแนวอาชีพจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการให้ข่าวสาร เพื่อวางแผนการศึกษาและการประกอบอาชีพต่อไป

5. จากผลการศึกษาของนักการศึกษาหลายท่านพบว่า นิสิตนักศึกษายังขาดทักษะในการเลือกประกอบอาชีพ การที่นิสิตนักศึกษาไม่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลในการประกอบอาชีพ และการไม่รู้จักตัวเองของนิสิตนักศึกษา ทำให้นิสิตนักศึกษาส่วนมากเลือกศึกษาในสาขาวิชาที่จะสามารถหารายได้ที่ดีให้แก่ตนเองเพื่อออกไปประกอบอาชีพเท่านั้น โดยไม่คำนึงว่าอาชีพนั้นจะเหมาะสมกับตนเองหรือไม่ จึงทำให้เกิดปัญหา เช่น ในแต่ละปีจะมีนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่หนึ่งในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ สมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง เมื่อสอบคัดเลือกได้ก็จะขอลาออกจากคณะวิชาเดิม ซึ่งแต่ละปีจะมีนิสิตนักศึกษาลาออกเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้นิสิตนักศึกษาที่เลือกเข้าศึกษาในสาขาวิชาที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง และไม่สนใจสอบเข้าศึกษาใหม่หรือไม่สามารถสอบเข้าศึกษาในคณะวิชาใหม่ได้ ก็จะไม่มีความสนใจในการศึกษาเล่าเรียนเท่าที่ควร เมื่อเข้าศึกษาในสาขาวิชาที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง ทำให้เป็นบุคคลที่ไม่เหมาะสมกับงาน ซึ่งย่อมมีปัญหาในการหางาน ถ้าหากประเทศมีบุคคลที่ไม่เหมาะสมกับงานมากย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ยังมีบุคคลเป็นจำนวนมากเข้าใจผิดว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจัดบริการแนะแนวอาชีพให้นิสิตนักศึกษา โดยมีความเห็นว่านิสิตนักศึกษาได้เลือกสาขาวิชาเอกเรียบร้อยแล้ว เช่น แพทย์ บัญชี นิติศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เป็นต้น

แต่ตามสภาพความเป็นจริงแล้ว บริการแนะแนวอาชีพมีความจำเป็นและความสำคัญต่อนิสิตนักศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างมากด้วยเหตุผลดังนี้ (สำเนา ขจรศิลป์, 2530 : 3-5)

1. เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา นิสิตนักศึกษาบางคนเมื่อสมัยเป็นนักเรียนยังไม่มี ความเข้าใจตนเองดีพอด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น อาจตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน โดยไม่มีความเข้าใจตัวเองและไม่เข้าใจอาชีพดีพอ เมื่อเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแล้วก็อาจจะไม่ชอบสาขาวิชา ดังกล่าว นิสิตนักศึกษาบางคนอาจจะเลือกสาขาวิชาเอกตามเพื่อนหรือบางคนเลือกสาขาวิชาที่เป็น การเตรียมตัวไปประกอบอาชีพเช่นเดียวกับบิดาหรือมารดา นิสิตนักศึกษาบางคนอาจเลือกสาขาวิชา ในตอนที่ตนเองยังมีวุฒิภาวะไม่สูงพอ จึงขาดความเข้าใจตนเองและอาชีพ ด้วยปัญหาและเหตุผลนี้ จึงมีความจำเป็นต้องมีบริการแนะแนวอาชีพ เพื่อช่วยให้นิสิตนักศึกษาได้ย้ายไปเรียนในสาขาวิชาที่ เหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกลักษณะของตน เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ เป็นต้น ที่เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้ย้ายสาขาวิชาหรือคณะได้พอสมควร

2. เกี่ยวกับข้อมูลด้านตลาดแรงงาน เนื่องจากตลาดแรงงานมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงทำให้อุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ของแต่ละสาขาวิชาเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การที่นิสิตนักศึกษาต้องใช้เวลาเรียนอีก 4-6 ปี ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งในระหว่างนั้นภาวะการณ์ของตลาดแรงงานอาจเปลี่ยนแปลงได้ ความต้องการแรงงานในสาขาวิชาชีพที่นิสิตนักศึกษาเลือกอาจลดน้อยลง ในขณะที่มีผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชานั้น ๆ มาก นิสิตนักศึกษาจึงไม่สามารถหางานทำได้ การแนะแนวอาชีพจึงมีส่วนช่วยให้นิสิตนักศึกษาทราบปัญหาดังกล่าว และช่วยนิสิตนักศึกษาปรับแผนการเรียนให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงานได้

3. เกี่ยวกับนักศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา จากการศึกษาภาวะการหางานทำของบัณฑิตซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยได้ทำการศึกษาเป็นประจำทุกปีพบว่า ประมาณร้อยละ 93 ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีต้องการประกอบอาชีพ และประสบปัญหาในการหางานทำ ปัญหาที่สำคัญคือการไม่ทราบแหล่งงานและสอบเข้าทำงานไม่ได้ การบริการแนะแนวอาชีพ โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหางาน (Placement Services) ช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้ทราบแหล่งงาน มีความสามารถและทักษะในการกรอกใบสมัครงาน การสอบข้อเขียนและการสอบสัมภาษณ์ การติดต่อกับผู้จ้างงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนของบริการจัดหางาน เป็นการช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษา และยังก่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงาน องค์กร บริษัท ห้างร้าน อันจะเกิดประโยชน์โดยตรงแก่สถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ การสนับสนุนจากฝ่ายต่าง ๆ ในด้านเงินอุดหนุนการวิจัย ทุนการศึกษา ส่วนประโยชน์ทางอ้อมก็คือ การได้ทราบถึงความต้องการของผู้สำเร็จการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ทำให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปปรับปรุงแผนการรับนิสิตนักศึกษาและหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การปรับปรุงแผนการศึกษา และหลักสูตรดังกล่าวย่อมทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาของสถาบันเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ย่อมก่อให้เกิดเกียรติและศักดิ์ศรีต่อสถาบัน ดังนั้นการแนะแนวอาชีพจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการช่วยให้บุคคลเกิดความกระจำในการเลือกอาชีพของเขา เพื่อให้ตรงกับความสามารถ ความสนใจของเขาให้มากที่สุด ซึ่งผลก็คือการมีความพึงพอใจในงานอาชีพ และทำประโยชน์ให้กับสังคมได้มากที่สุด เพราะการแนะแนวอาชีพในสมัยใหม่นี้หมายถึงกระบวนการชี้แนะเพื่อช่วยเหลือ และส่งเสริมให้ทรัพยากรมนุษย์ของสังคมได้มีชีวิตการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีความพึงพอใจในงานนั้น อันสอดคล้องกับความรู้และทักษะที่ได้ฝึกฝนมา โดยศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ในเรื่องการอาชีพ การติดตามผล และประเมินผลสถานการณ์การมีงานทำ และการว่างงานของผู้มีการศึกษา เพื่อนำไปใช้ประกอบการกำหนดเป้าหมายในการรับนิสิตนักศึกษาของสถาบันการศึกษานั้น ๆ ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาและใช้ประกอบการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานควบคู่ไปด้วย

1.5 ประเภทการจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

คมเพชร จัตรศุภกุล (2522 : 31-37) ได้กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาได้กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนิสิตนักศึกษา และการจัดบริการแนะแนวอาชีพให้มีประสิทธิภาพควรมีบริการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. บริการสนเทศด้านอาชีพ จัดเป็นบริการการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง และเชื่อถือได้ ทั้งเป็นประโยชน์แก่นิสิตนักศึกษาที่เกี่ยวกับตำแหน่ง หน้าที่ในการประกอบอาชีพ โลกของงานอาชีพ ต่าง ๆ การรับสมัครเข้าทำงาน สภาพภาพของการทำงาน การให้สิ่งตอบแทนความก้าวหน้า ความ ต้องการแรงงานในปัจจุบันและอนาคต และการแนะแหล่งที่จะได้รับข้อมูลเพิ่มเติม ทั้งให้เกิดทัศนคติ ที่ดีต่องานสุจริตทุกชนิด ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับงานพิเศษและการศึกษาต่อ บริการข้อมูลด้านอาชีพ ที่สถาบันอุดมศึกษาควรจัดให้มีได้แก่การจัดห้องสมุดอาชีพ

1.1 ห้องสมุดอาชีพ (Career Library) เป็นแหล่งให้บริการเกี่ยวกับข่าวสารหรือข้อมูลด้านอาชีพในแง่มุมต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง การจัดบริการสนเทศโดยการจัดห้องสมุดอาชีพมีข้อดี หลายประการ คือ ประการแรกห้องสมุดอาชีพที่จัดเอกสารและข่าวสารด้านอาชีพรวมไว้ด้วยกัน ทำให้สามารถจัดข้อมูลด้านอาชีพไว้เป็นหมวดหมู่ และง่ายต่อการจัดเก็บข้อมูล ประการที่สองการเก็บ รวบรวมข้อมูลในลักษณะห้องสมุดทำให้เกิดความสะดวกสบายในการใช้ข้อมูล ประการสุดท้ายห้อง สมุดอาชีพเป็นแหล่งข้อมูลด้านอาชีพที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพ ทำให้สามารถจัดบริการข้อมูลด้าน อาชีพให้แก่นักเรียน นิสิตนักศึกษา และครูอาจารย์อย่างทั่วถึง อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการแนะ แนวการศึกษาและอาชีพอย่างแท้จริง

1.1.1 วัตถุประสงค์โดยทั่วไปในการจัดห้องสมุดอาชีพมีดังนี้

1.1.1.1 เพื่อรวบรวม ประเมินผล และแจกจ่ายข้อมูลด้านอาชีพที่ถูก ต้องและทันสมัย

1.1.1.2 เพื่อให้นักเรียน นิสิตนักศึกษาได้ใช้ข้อมูลด้านอาชีพเพื่อการ ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพและการวางแผนชีวิต

1.1.1.3 เพื่อให้ครู อาจารย์ และนักแนะแนวได้ใช้ข้อมูลด้านอาชีพเพื่อ การสอนและการให้คำปรึกษา

1.1.1.4 เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลด้านอาชีพ เช่น จำนวนและคุณภาพของ บัณฑิตที่ตลาดแรงงานต้องการ ใ้กับฝ่ายบริการของสถาบันเพื่อปรับปรุงหลักสูตร

1.1.1.5 เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งงานที่ว่างสำหรับผู้ สำเร็จการศึกษา และสำหรับนักเรียนนิสิตนักศึกษาเพื่อหาประสบการณ์ในการทำงานและรายได้พิเศษ

1.1.1.6 เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลด้านอาชีพให้แก่ชุมชนและหน่วยงานทั้ง ภาครัฐและภาคเอกชน

1.1.1.7 เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลด้านการศึกษาที่เกี่ยวกับสถาบันการ ศึกษาต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อการศึกษาต่อของนักเรียน นิสิตนักศึกษา ครู และ อาจารย์

1.1.2 ห้องสมุดอาชีพที่ทันสมัยโดยทั่วไปควรมีลักษณะดังนี้

1.1.2.1 ควรมีบรรณารักษ์ซึ่งมีความรู้ในด้านการแนะแนวอาชีพและ พหุมีความรู้ในวิชาบรรณารักษศาสตร์ เป็นผู้บริหารงาน

1.1.2.2 ควรมีการบริหารงานเพื่อความสะดวกในการใช้ห้องสมุด

1.1.2.3 ควรมีวิธีจัดหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ แบบหิ้งเปิด เพื่อ สะดวกในการใช้

1.1.2.4 ควรมีบริการแก่ผู้อ่าน เช่น บริการตอบคำถาม ช่างค้นคว้า และการแนะนำการใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น

1.1.2.5 ควรมีงบประมาณเป็นประจำทุกปี

1.1.2.6 ควรมีอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เช่น สไลด์อาชีพ วีดีโอ ฯลฯ

1.1.3 ห้องสมุดอาชีพโดยทั่วไปควรมีข้อมูลด้านอาชีพดังนี้

1.1.3.1 ลักษณะอาชีพ ได้แก่ ข้อมูลโดยละเอียดของอาชีพแต่ละอาชีพ เช่น ลักษณะของงาน สภาพแวดล้อมของงาน คุณสมบัติของผู้ทำงาน รายได้ ความก้าวหน้า แนวโน้มความต้องการคนในอาชีพนั้น เป็นต้น

1.1.3.2 แนวโน้มของตลาดแรงงานในแต่ละอาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากแนวโน้มของตลาดแรงงานในแต่ละอาชีพ มีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพและการวางแผนประกอบอาชีพของนักเรียน นิสิตนักศึกษา

1.1.3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อ ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ข้าราชการทหารและข้าราชการตำรวจ ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลแต่ละอาชีพ ข้อมูลเกี่ยวกับทุนการศึกษา ประกาศตำแหน่งว่าง ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะในการหางานและอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา

1.2 จัดวันอาชีพ (Career Day) จัดวันอาชีพเพื่อเสนอข้อมูล หรือรายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพ โดยเชิญผู้แทนจากวงการอาชีพต่าง ๆ หรือตัวแทนนายจ้างมาพบปะกับนักศึกษาที่มีความสนใจทำงานกับหน่วยงานนั้น ๆ การพบปะระหว่างนักศึกษา และตัวแทนนายจ้างอาจออกมาในรูปของการอภิปรายชี้แจง หรือตอบคำถามให้ผู้สนใจทราบเกี่ยวกับกิจการในบริษัท ความต้องการแรงงานตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ ที่นักศึกษาต้องการทราบเกี่ยวกับหน่วยงานนั้น

1.3 การจัดรูปแบบวิชาเสริมหลักสูตรสั้น (Career Workshop) เป็นการจัดหลักสูตรสั้น ๆ เกี่ยวกับเรื่องอาชีพที่จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา เช่น หลักสูตรเกี่ยวกับการตัดสินใจ การหางานทำ เทคนิคการสัมภาษณ์ การเข้าใจตนเอง เป็นต้น หลักสูตรดังกล่าว อาจทำเป็นรูปบรรยายหรือปฏิบัติการเพื่อให้นักศึกษามีโอกาสฝึกปฏิบัติได้อย่างเต็มที่ วิชาเสริมเหล่านี้จะมีหรือไม่ มีหน่วยกิตรับรองก็ได้ ในบางสถาบันจะสอนควบคู่ไปกับวิชาอื่น ๆ ทำการสอนก็อาจใช้บุคลากรฝ่ายแนะแนว

1.4 การติดต่อแหล่งงานเพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกหาประสบการณ์ทำงาน (Experiential Education) ฝ่ายแนะแนวต้องรู้จักหน่วยงานทั้งของเอกชน รัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ หรือแหล่งงานที่มีศิษย์เก่าทำงานอยู่ที่จะสามารถรับเป็นสถานที่ฝึกงานให้กับนักศึกษา ปัจจุบันที่ต้องการหาประสบการณ์ในการทำงานก่อนสำเร็จการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสสัมผัสกับงานจริง ๆ เรียนรู้ว่าอาชีพที่เขาต้องการโดยสภาพความเป็นจริงเป็นอย่างไร ซึ่งจะเป็นประสบการณ์ที่มีประโยชน์มากต่อการทำงานในอนาคต

1.5 ติดต่อหน่วยราชการและเอกชนเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านอาชีพ การที่จะได้ข้อมูลทันสมัยและรู้ถึงแนวโน้มความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน ฝ่ายแนะแนวจำเป็นต้องติดต่อประสานงานอย่างใกล้ชิดกับกรมกองในกระทรวงต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ให้ข้อมูลด้านอาชีพ รวมทั้ง

เอกสารทางอาชีพและตำแหน่งงานที่เปิดรับสมัคร ซึ่งจะต้องทำต่อเนื่องรวดเร็วตลอดเวลาเพื่อช่วยในการหางานทำ

2. บริการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้พัฒนาตนเองและช่วยให้เข้าใจโลกของงาน ตลอดจนรู้จักตัดสินใจเลือกแนวทางประกอบอาชีพอย่างฉลาดและถูกต้องเหมาะสมกับอัตภาพ

2.1 จุดประสงค์ของการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ คือ ช่วยให้ผู้รับบริการได้ตระหนักถึง ความต้องการและค่านิยมของตน เพื่อพิจารณาว่าความต้องการและค่านิยมนั้นมีอิทธิพลต่อจุดหมาย เช่น การเลือกอาชีพของผู้รับบริการอย่างไร และจะได้พิจารณาว่ามีขั้นตอนการกระทำอย่างไรที่จะนำไปสู่เป้าหมาย

2.2 การให้คำปรึกษาด้านอาชีพขึ้นอยู่กับปัญหาหรือการต้องการความช่วยเหลือของผู้รับบริการดังนี้

2.2.1 ผู้รับบริการที่ยังไม่มีความสนใจในอาชีพใด ผู้รับบริการบางคนที่ยังไม่มีความสนใจอาชีพใดโดยเฉพาะ เขาต้องการให้ผู้ให้คำปรึกษาช่วยในการเลือกอาชีพ ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องยึดหลักว่า หน้าที่ในการตัดสินใจต้องเป็นของผู้รับบริการ แต่ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับบริการรู้จักตนเอง และแสวงหาข้อมูลด้านอาชีพเพื่อประกอบการพิจารณาเลือกอาชีพ

2.2.2 ผู้รับบริการได้ลองเลือกอาชีพแล้วแต่ไม่มั่นใจ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องช่วยผู้รับบริการได้พิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่เขาลองเลือกแล้วนั้นอย่างละเอียด ทั้งส่วนดีและส่วนบกพร่องของอาชีพ เพื่อประกอบการพิจารณากับคุณสมบัติและองค์ประกอบของผู้รับบริการ

2.2.3 ผู้รับบริการเลือกอาชีพที่ห่างไกลจากที่จะมีโอกาสประกอบอาชีพนั้น ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องช่วยให้ผู้รับบริการค้นหาว่าความต้องการของผู้รับบริการคืออะไรแน่ แล้วอภิปรายกับผู้รับบริการว่า มีอาชีพใดอีกที่จะสนองความต้องการของผู้รับบริการแทนอาชีพที่เขาได้วางโครงการไว้เดิม และเขามีคุณสมบัติเหมาะกับอาชีพนั้นหรือไม่

2.2.4 ผู้รับบริการต้องการเปลี่ยนอาชีพ

2.2.5 ผู้รับบริการที่ประกอบอาชีพแล้วแต่ต้องการเปลี่ยนอาชีพ ผู้ให้คำปรึกษาควรช่วยให้ผู้รับบริการได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพใหม่ แล้วให้ผู้รับบริการได้เปรียบเทียบข้อดีและข้อบกพร่องระหว่างอาชีพเดิมกับอาชีพที่คาดว่าจะเลือกใหม่

2.3 หลักการและข้อสังเกตในการให้คำปรึกษาด้านอาชีพมีดังนี้คือ

2.3.1 การให้คำปรึกษาด้านอาชีพและด้านส่วนตัวมีความสัมพันธ์กับการที่จะให้คำปรึกษาด้านอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเข้าใจเรื่องการปรับตัวของบุคคลเป็นอย่างดี

2.3.2 ผู้ให้คำปรึกษาด้านอาชีพจำเป็นต้องเข้าใจเรื่องพัฒนาการด้านอาชีพ โดยจะต้องตระหนักว่าการเลือกอาชีพเป็นกระบวนการ การเลือกอาชีพจะไม่เกิดขึ้นในขณะใดขณะหนึ่งโดยเฉพาะ แต่จะเกิดขึ้นต่อเนื่องกันมาหลายขั้นตอนของชีวิตตั้งแต่วัยเด็กมาแล้ว

2.3.3 ผู้ให้คำปรึกษาควรตระหนักว่านักเรียน นิสิตนักศึกษาหลายคนมีความประสงค์จะประกอบอาชีพที่ไม่ตรงกับโอกาส ความถนัด และความสามารถของตน และเป็นความ

ประสงค์ที่จะประกอบอาชีพซึ่งห่างไกลจากที่จะเป็นไปได้จริง ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาจำต้องช่วยให้นักเรียนนิสิตนักศึกษารู้จักตนเองและมีความรู้เกี่ยวกับตลาดแรงงาน

2.3.4 มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหรือความคาดหวังที่ผิด ๆ ที่เกี่ยวกับลักษณะของการให้คำปรึกษาดังนี้คือ

2.3.4.1 มีความเข้าใจผิดว่ามีอาชีพที่เหมาะสมกับบุคคลแต่ละบุคคลเพียงอาชีพเดียว

2.3.4.2 ผู้รับบริการบางคนคาดหวังว่าผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยพิจารณาได้ว่าอาชีพใดจะเหมาะสมกับเขาโดยใช้เวลาพิจารณาเพียงเวลาอันสั้น โดยผู้รับบริการไม่ต้องช่วยตัวเอง

2.3.4.3 ผู้รับบริการบางคนคาดหวังว่า จากการได้รับคำปรึกษาด้านอาชีพจะช่วยให้เขาเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมที่สุดโดยไม่มีการเสี่ยงเลย ซึ่งแม้ว่าการให้คำปรึกษาด้านอาชีพจะช่วยลดความเสี่ยงในการเลือกอาชีพลง แต่อาจมีความไม่แน่นอนหลงเหลืออยู่บ้างเกี่ยวกับความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเหล่านี้ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องชี้แจงให้ผู้รับบริการทราบถึงลักษณะของการให้คำปรึกษาด้านอาชีพให้ถูกต้อง

2.3.5 ในการให้คำปรึกษาด้านอาชีพจะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้รับบริการ ผู้ให้คำปรึกษาควรจะต้องรู้ความต้องการของผู้รับบริการ และการช่วยเหลือผู้รับบริการแต่ละคนจะแตกต่างกัน เพื่อสนองความต้องการของแต่ละคนซึ่งอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น อาจใช้วิธีสะท้อนความรู้สึก หรืออาจใช้วิธีตีความหมาย หรือใช้วิธีให้ผู้รับบริการระบายอารมณ์

2.3.6 ในการให้คำปรึกษาด้านอาชีพจะต้องเน้นสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับบริการ

2.3.7 ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสนใจองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ ทั้งองค์ประกอบเกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อมดังนี้คือ องค์ประกอบที่เป็นข้อจำกัดอันเนื่องมาจากตัวบุคคล องค์ประกอบที่เป็นแรงผลักดันภายในตัวบุคคล องค์ประกอบที่เป็นข้อจำกัดอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อม และองค์ประกอบที่เป็นแรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อม ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องช่วยให้ผู้รับบริการได้พิจารณาองค์ประกอบดังกล่าวด้วย จึงจะทำให้เขาได้เลือกหลักสูตรและอาชีพที่เหมาะสม

3. บริการทดสอบ เป็นบริการสำรวจนิสัยตนนักศึกษาเป็นรายบุคคล ช่วยให้นักศึกษามีความรู้ในด้านข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและรู้จักตนเองทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และอุปนิสัยใจคอหรือบุคลิกภาพ เพื่อเป็นแนวทางไปสู่การเลือกอาชีพโดยอาศัยเครื่องมือสำรวจตนเองประเภทต่าง ๆ เช่น

3.1 แบบสำรวจความสนใจในอาชีพ เป็นแบบสำรวจที่นิยมใช้กันมากในการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ แบบสำรวจความสนใจที่รู้จักและใช้กันมากคือ แบบสำรวจความสนใจของ Strong ที่มีชื่อเรียกว่า Strong Vocational Interest Blank (SVIB) จัดพิมพ์โดยมหาวิทยาลัย Stanford และออกสู่ตลาดเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1932 แบบสำรวจแบ่งออกเป็นสองแบบ คือ แบบที่ใช้กับหญิงและอีกแบบหนึ่งใช้กับชาย การแยกแบบสำรวจใช้กับชายหญิงก็เพราะเห็นว่าอาชีพของหญิงในสมัยนั้นแคบกว่าอาชีพของชาย ต่อมาเมื่ออาชีพของหญิงกว้างขึ้นจึงทำให้แบบสำรวจ SVIB ถูกโจมตีมาก มหาวิทยาลัย Stanford จึงได้ปรับปรุงแบบสำรวจ SVIB และจัดพิมพ์ขึ้นใหม่

ในปี ค.ศ. 1974 เรียกแบบสำรวจใหม่นี้ว่า Strong Campbell Interest Inventory (SCII) ซึ่งใช้ได้ทั้งชายและหญิง และใช้เครื่องคอมพิวเตอร์อธิบายผล

แบบสำรวจความสนใจของ Kuder ที่เรียกว่า Kuder Occupational Interest Survey (KOIS) เป็นแบบสำรวจที่ใช้ได้ทั้งชายและหญิง

แบบสำรวจความสนใจของ Holland ที่เรียกว่า Self Directed Search (SDS) เป็นแบบสำรวจที่กระชับรัด สะดวก ใช้ง่าย และเสียเวลาน้อยกว่าของ Strong และ Kuder

3.2 แบบสำรวจบุคลิกภาพมีหลายชนิดที่นิยมใช้ประกอบการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ ได้แก่ Minnesota Multiphasic Psychological Inventory (MMPI), Edwards Temperament Survey (ETS) และ California Psychological Inventory (CPI)

3.3 แบบทดสอบความถนัด เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดศักยภาพของบุคคลในการเรียนรู้ หรือให้การฝึกทักษะบางอย่าง จึงได้มีการนำเอาแบบทดสอบความถนัดมาใช้เป็นเครื่องทำนายแนวโน้มที่บุคคลจะประสบความสำเร็จการศึกษาเฉพาะอย่าง แต่ความสำเร็จการศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ อีกมาก ผู้ให้คำปรึกษาที่ใช้แบบทดสอบความถนัดในการช่วยนิสิตนักศึกษาวางแผนโครงการศึกษาต่อ จึงต้องใช้ผลของแบบทดสอบความถนัดควบคู่กับข้อมูลอื่น ๆ แบบทดสอบความถนัดที่มีใช้อยู่ คือ Differential Aptitude Test (DAT) และ General Aptitude Test Battery (GATB) เป็นต้น

การใช้แบบทดสอบ โดยทั่วไปแล้วแบบทดสอบและแบบสำรวจจะไม่บอกอะไรมากไปกว่าการแนะ ดังนั้นเราจึงใช้แบบทดสอบหรือแบบสำรวจเป็นเพียงเครื่องชี้แนวทางเท่านั้น การใช้แบบทดสอบและแบบสำรวจได้รับความนิยมมากในศูนย์ให้คำปรึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การใช้แบบทดสอบหรือแบบสำรวจในการให้คำปรึกษาด้านอาชีพนั้น นิยมใช้ประกอบข้อมูลหรือหลักฐานด้านอื่น ๆ มากกว่าจะใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจหรือชี้ทางแต่เพียงอย่างเดียว

การจัดบริการทดสอบแก่นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มีความสำคัญในการให้คำปรึกษา และเป็นวิธีหนึ่งที่จะชักจูงให้นิสิตนักศึกษามาใช้บริการให้คำปรึกษามากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากโดยทั่วไปนิสิตนักศึกษาจะใช้บริการให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ น้อยมาก ทั้งนี้เพราะนิสิตนักศึกษาไม่เข้าใจเกี่ยวกับการให้คำปรึกษามากนัก เมื่อนิสิตนักศึกษามาใช้บริการทดสอบและได้มีโอกาสพูดคุยกับผู้ให้คำปรึกษา ก็จะทำให้นิสิตนักศึกษาเข้าใจบริการและมาใช้บริการมากขึ้น

4. บริการจัดหางาน เป็นส่วนหนึ่งของบริการแนะแนวอาชีพ มีหน้าที่ในการช่วยจัดหางานให้ผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตน และมีหน้าที่ช่วยหางานพิเศษให้นิสิตนักศึกษาได้ทำในเวลาว่างหรือในระหว่างปิดภาคฤดูร้อน เพื่อช่วยให้นิสิตนักศึกษามีรายได้พิเศษ และเป็นการช่วยให้นิสิตนักศึกษามีประสบการณ์ในการทำงานเพิ่มขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการติดต่อกับหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนเพื่อช่วยหางานให้นิสิตนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา ทำให้เจ้าหน้าที่บริการจัดหางานในสถาบันอุดมศึกษาได้ทราบถึงคุณสมบัติ และจำนวนของบัณฑิตที่สังคมต้องการข้อมูลดังกล่าวย่อมเป็นประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษา ที่จะใช้ในการปรับแผนการศึกษาและการปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

4.1 วัตถุประสงค์ของการจัดบริการทางานของสถาบันอุดมศึกษา

วรวิทย์ บัวศรี (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2527 : 17) และสำเนาวิ ขจรศิลป์ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2527 : 54-55) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดบริการทางานของสถาบันอุดมศึกษาไว้พอสรุปได้ดังต่อไปนี้คือ

4.1.1 เป็นฝ่ายประสานความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยกับสังคมภายนอก และช่วยให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน

4.1.2 ช่วยนิสิตนักศึกษาสำรวจขอบข่ายของอาชีพต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความสนใจและบุคลิกภาพของนิสิต ซึ่งจะทำให้บัณฑิตพอใจในอาชีพและประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย

4.1.3 ช่วยนักศึกษาที่มาจากชุมชน ซึ่งโดยทั่วไปไม่ค่อยมีโอกาสในสังคม ให้มีโอกาสประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับตนเอง

4.1.4 ให้ข้อมูลและวิเคราะห์อาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตลาดแรงงาน

4.1.5 ฝึกทักษะและเทคนิคต่าง ๆ ที่จะเอื้อต่อการทางานทำและการทำงาน

4.1.6 ช่วยเป็นสื่อกลางระหว่างมหาวิทยาลัยกับนายจ้าง ในเรื่องเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา โดยการจัดให้มีบริการทางานให้แก่บัณฑิตและบัณฑิต

4.1.7 จัดให้มีศูนย์เอกสารแนะแนวอาชีพ มีอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น แฟ้มบอกรายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ แหล่งงานทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งอาชีพส่วนตัว หนังสือวารสารเกี่ยวกับงานอาชีพ และเทคนิคเพื่อความสำเร็จในการทำงาน เป็นต้น

4.1.8 ช่วยนิสิตนักศึกษาทางานพิเศษระหว่างภาคฤดูร้อนหรือนอกเวลาเรียน

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2527 : 31-33) ได้แยกประเภทการจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ออกเป็นกลุ่มใหญ่ 5 กลุ่ม คือ

1. ด้านให้บริการปรึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Counseling) เป็นการให้บริการปรึกษาทางอาชีพที่มีลักษณะคล้ายการให้บริการปรึกษาด้านส่วนตัวอื่น ๆ แต่แตกต่างกันเพียงการให้บริการปรึกษาด้านอาชีพ จะเน้นหนักในด้านของการแนะแนวอาชีพและการศึกษา จะไม่มุ่งประเด็นแก้ปัญหาด้านอารมณ์ และบุคลิกภาพของผู้มารับบริการ นักแนะแนวจะพยายามช่วยให้ผู้มารับบริการมีความเข้าใจในตัวเองเพิ่มขึ้นในด้านความสนใจ ความถนัด สรรพอาชีพที่เป็นไปได้ ให้ข้อมูลที่จำเป็นทางอาชีพ และดูความเหมาะสมทางบุคลิกภาพและอาชีพที่เลือกเพื่อเป็นแนวทางการตัดสินใจ

2. ด้านเป็นที่ปรึกษาโครงการเกี่ยวข้องกับอาชีพอื่น ๆ (Program Consultation) หน่วยบริการแนะแนวอาชีพ จำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ความเข้าใจในอาชีพหลายรูปแบบ เช่น ทำโครงการจัดวันอาชีพ วันนัดพบแรงงาน สัมมนา และอภิปรายปัญหาทางอาชีพ รวมทั้งจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่นิสิตนักศึกษาในด้านการทางานทำ การเลือกวิชาเรียน การเข้าสู่อาชีพ และทักษะการตัดสินใจ เป็นต้น นอกจากนี้หน่วยบริการแนะแนวอาชีพอาจเป็นที่ปรึกษาให้กับหน่วยงานอื่นของมหาวิทยาลัย หรือทางานประสานกับหน่วยราชการอื่น ๆ เช่น กรมแรงงาน ทบวงมหาวิทยาลัย เป็นต้น ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลทางอาชีพอื่น ๆ อีกด้วย

3. ด้านทดสอบและวัดผล (Psychometric) องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการให้บริการแนะแนวอาชีพ คือ เรื่องการใช้แบบทดสอบต่าง ๆ เพื่อช่วยทำนายผลความสนใจ

ความถนัดและวุฒิภาวะทางอาชีพของผู้มารับบริการ ห้องแนะแนวอาชีพจำเป็นต้องมีแบบทดสอบทางอาชีพ เพื่อใช้ประกอบการให้บริการแนะแนวอาชีพ แบบทดสอบทางอาชีพนี้มีหลายชนิด ซึ่งอาจเป็นแบบทดสอบมาตรฐานหรือแบบทดสอบง่าย ๆ ที่นักแนะแนวคิดขึ้นเองก็ได้ ทุกครั้งที่มีการใช้แบบทดสอบแก่นิสิตนักศึกษาแล้ว นักแนะแนวจำเป็นต้องแปลผล โดยนำผลมาพิจารณาพร้อมกับข้อมูลอื่น ๆ เพื่อผู้มาขอรับบริการเกิดความเข้าใจในทางเลือก และสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

4. ด้านเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษา (Experiential Education) ส่วนนี้มีความหมายถึง การสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสสัมผัสกับงานอาชีพในลักษณะต่าง ๆ ในขณะที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา เพื่อช่วยให้เกิดประสบการณ์ที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพที่เขาต้องการในอนาคต โดยหน่วยงานแนะแนวช่วยติดต่อบริษัท องค์กร หรือหน่วยราชการ ในการที่จะส่งนิสิตนักศึกษาออกไปฝึกงานเป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เช่น 1 ภาคการศึกษา หรืออาจจะทำงานไปด้วยเรียนไปด้วยในขณะเดียวกัน (Work Study) และถือว่าการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของการหาประสบการณ์ที่จะได้ทั้งหน่วยกิต เงินค่าตอบแทนและความรู้ในเวลาเดียวกัน

5. ด้านการรวบรวมข้อมูล (Information Gathering) ข้อมูลทางอาชีพเป็นหัวใจสำคัญยิ่งต่อการบริการแนะแนวอาชีพ ข้อมูลทางอาชีพนี้หมายถึงลักษณะของงานอาชีพต่าง ๆ แนวโน้มทางอาชีพ ความก้าวหน้า เงินเดือน สวัสดิการ ฯลฯ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ ข้อสำคัญข้อมูลต้องทันสมัยเสมอ และเนื่องจากข้อมูลทางอาชีพมีอยู่มากมายและกระจัดกระจาย ซึ่งหน่วยงานแนะแนวอาชีพต้องพยายามหาไว้ให้มากที่สุด และจัดเป็นระบบข้อมูลเก็บไว้ในห้องสมุดอาชีพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรเกิดควบคู่กับการให้บริการแนะแนวอาชีพด้วย

สุโข มีอินทร์เกิด (2528 : 18-20) ได้จัดประเภทของการจัดบริการแนะแนวอาชีพไว้เป็นระบบ ดังนี้คือ

1. การศึกษาปัญหาหรือข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก (Individual Inventory Service) ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การทดสอบ การเขียนอัตชีวประวัติ ฯลฯ โดยมีการบันทึกข้อมูลในรูประเบียบสะสม เป็นต้น เพื่อนักแนะแนวจะได้ทราบว่านิสิตนักศึกษาแต่ละคนเป็นอย่างไร ต้องการอะไรบ้าง และควรให้ความช่วยเหลืออย่างไร

2. การให้บริการสนเทศ (Information Service) คือ การให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่จำเป็นในการตัดสินใจ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ ฯลฯ ในรูปต่าง ๆ เช่น การบรรยาย การอภิปราย การจัดป้ายสนเทศ การจัดหาเอกสารคู่มือให้อ่าน การพาไปทัศนศึกษา การฉายภาพยนตร์ สไลด์ วีดีโอเทป การสาริต ฯลฯ ทั้งนี้ข้อมูลต้องถูกต้องทันสมัยที่จะช่วยให้นิสิตนักศึกษา สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น

3. การให้คำปรึกษา (Counseling Service) การให้คำปรึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญอีกประการหนึ่งของการแนะแนวอาชีพ โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การช่วยให้ผู้ที่มาปรึกษาเกิดการเรียนรู้และเข้าใจตนเอง รู้ว่าปัญหาของตนเองอยู่ตรงไหนและควรแก้ไขอย่างไร การแก้ไขมีกี่ทาง และควรเลือกทางใดจึงจะเหมาะสมกับตัวเองมากที่สุด เพื่อเกิดความรับผิดชอบในการช่วยตนเองอย่างจริงจัง

4. การบริการจัดหางาน (Placement Service) คือ การจัดบุคคลให้ได้รับประสบการณ์ได้รับการฝึกฝน หรือได้รับการส่งเคราะห์ตามควรแก่กรณี เช่น การหางานพิเศษให้ทำ การจัดสาขาวิชาที่นิสิตนักศึกษาที่มีความถนัดและสนใจได้ศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น

5. การติดตามผลและประเมินผล (Follow-up Service) บริการนี้ถือว่าเป็นหลักฐานสำคัญที่จะแสดงให้เห็นว่า การจัดบริการแนะแนวอาชีพได้ผลหรือไม่เพียงใด ควรปรับปรุงอะไรอีกบ้าง

พล แสงสว่าง (2529 : 30) ได้เสนอว่าการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ควรมีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ตัวบุคคล (Self-Inventory Service) มุ่งให้นิสิตนักศึกษาแต่ละคนเข้าใจตนเอง รู้ถึงความถนัด ความสนใจ ความรู้ ความชำนาญในการทำงานของตนเอง เพื่อเลือกงานได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. การทดสอบ (Testing) คือ การวัดความรู้ ความถนัดตามธรรมชาติ ความสามารถในการวิเคราะห์ตัวบุคคล

3. การให้คำปรึกษา (Counseling Service) ช่วยการตัดสินใจเลือกอาชีพหางาน

4. การให้ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ (Occupational Information) เพื่อให้รู้จักคุ้นเคยกับชนิด ลักษณะ และแหล่งงาน รายได้ ความก้าวหน้า

5. การบรรจุเข้าทำงาน (Placement Service) จัดหางานให้ รวมทั้งการทำงานในเวลาว่างจากการเรียน

6. การติดตามผล (Follow-up Service) เพื่อดูว่าผู้ที่ได้รับบริการประสบความสำเร็จหรือต้องปรับปรุงอะไรบ้าง

7. การประเมินผลการวิจัย (Evaluation and Research Service) เพื่อปรับปรุงบริการและแนะแนวอาชีพ (สกิต วงศ์สวรรค์. ม.ป.ป ; อ้างอิงจาก พล แสงสว่าง. 2529 : 30)

สำเนา ขจรศิลป์ (2530 : 134-138) ได้กล่าวถึงการจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาว่า ในประเทศไทยนั้นการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาเพิ่งได้รับความสนใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องเมื่อปี พ.ศ. 2526 เมื่อรัฐบาลมีนโยบายให้พัฒนาและจัดตั้งบริการแนะแนวอาชีพ ในสถาบันการศึกษาทั้งที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย บริการแนะแนวอาชีพจึงเป็นสิ่งที่ใหม่มากในสถาบันอุดมศึกษาไทย หลายสถาบันได้จัดตั้งบริการแนะแนวอาชีพขึ้น และส่วนมากก็จะมีประเภทของการบริการแนะแนวเช่นเดียวกับบริการแนะแนวในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 5 บริการ ดังนี้คือ

1. บริการการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล
2. บริการสนเทศ
3. บริการให้คำปรึกษา
4. บริการจัดหางาน
5. บริการติดตามผล

แต่เนื่องจากสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษาและของสถาบันอุดมศึกษา มีความแตกต่างกันมาก นอกจากนั้นนักเรียนและนักศึกษาที่มีวัยแตกต่างกัน ทำให้ภาวะทางอาชีพแตกต่างกันด้วย ดังนั้น สำเนา ขจรศิลป์ ในฐานะเป็นอนุกรรมการแนะแนวและให้คำปรึกษาด้านการศึกษาและอาชีพของทบวงมหาวิทยาลัย จึงได้พัฒนาประเภทของการบริการแนะแนวอาชีพให้สถาบันอุดมศึกษาขึ้น ดังมีรายละเอียดดังนี้ คือ การวางแผนและเข้าสู่อาชีพ (Career Planning and Placement Model) ซึ่งเป็นประเภทของการบริการแนะแนวที่เหมาะสมกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัย หรือในวิทยาลัยใหญ่ ซึ่งมีคณะวิชาและสาขาวิชาหลายสาขา โดยมีวัตถุประสงค์

ประสงค์เพื่อเป็นการช่วยนิสิตนักศึกษาในการเลือกอาชีพ การวางแผนเพื่อการประกอบอาชีพ และการเข้าสู่อาชีพที่ได้เลือกและเตรียมตัวไว้แล้ว ซึ่งวัตถุประสงค์โดยเฉพาะของการวางแผนและการเข้าสู่อาชีพมีดังนี้ คือ

1. เพื่อเพิ่มความเข้าใจตนเองให้แก่นิสิตนักศึกษา
2. เพื่อเพิ่มวุฒิภาวะทางอาชีพให้แก่นิสิตนักศึกษา
3. เพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจ
4. เพื่อพัฒนาการวางแผนอาชีพให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง
5. เพื่อช่วยการประชาสัมพันธ์ให้แก่สถาบัน
6. เพื่อช่วยเพิ่มประสบการณ์งานให้แก่นิสิตนักศึกษา
7. เพื่อช่วยนิสิตนักศึกษาสำรวจหาแหล่งงานอาชีพ
8. เพื่อช่วยนิสิตนักศึกษา และศิษย์เก่าเข้าสู่ตลาดแรงงาน
9. เพื่อร่วมมือกับสำนักงานจัดหางานของรัฐในการหางานให้นิสิตนักศึกษาและศิษย์เก่า
10. เพื่อช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์

สำหรับโครงสร้างของการวางแผนและเข้าสู่อาชีพประกอบด้วยหน่วยบริการ 2 หน่วย

1. หน่วยพัฒนาการด้านอาชีพ (Career Development Unit) ประกอบด้วยบริการ

ต่าง ๆ 4 บริการดังนี้คือ

1.1 บริการทดสอบ นักแนะแนวควรจัดหาแบบทดสอบและแบบสำรวจที่สำคัญต่อการแนะอาชีพไว้แก่นิสิตนักศึกษา เช่น แบบสำรวจความสนใจ แบบสำรวจค่านิยม แบบสำรวจบุคลิกภาพ และแบบทดสอบความถนัด เป็นต้น

1.2 บริการให้คำปรึกษา ควรมีไว้บริการทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัว และสังคม

1.3 ห้องสมุดอาชีพ ควรมีข้อมูลด้านอาชีพที่ถูกต้องและทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งควรประกอบด้วยข้อมูลที่สำคัญดังต่อไปนี้

- 1.3.1 ลักษณะโดยละเอียดทุกแง่มุมของอาชีพต่าง ๆ
- 1.3.2 แนวโน้มความต้องการแรงงานอาชีพต่าง ๆ ในตลาดแรงงาน
- 1.3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในประเทศ และ

ต่างประเทศ

- 1.3.4 แฟ้มบุคคลที่ยินดีจะให้ข้อมูลโดยละเอียดได้แต่ละอาชีพ
- 1.3.5 ข้อมูลเกี่ยวกับทุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในประเทศ และ

ต่างประเทศ

- 1.3.6 โสตทัศนศึกษา เช่น เทป สไลด์ วิดีโอเทป เป็นต้น

1.4 ระเบียบสะสมของนิสิตนักศึกษา ควรจัดรวบรวมระเบียบสะสมของนิสิตนักศึกษาแต่ละคน เพื่อใช้ในการให้คำปรึกษาและการจัดหางานให้นิสิตนักศึกษา

2. หน่วยจัดหางาน (Placement Unit) มีหน้าที่หลักในการช่วยนิสิตนักศึกษาและศิษย์เก่าเข้าสู่ตลาดแรงงาน หน่วยจัดหางานประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

2.1 เกี่ยวกับการช่วยให้ผู้จ้างงานสามารถหาผู้สมัครงานที่มีคุณภาพ ซึ่งส่วนนี้ประกอบด้วยกิจกรรม 4 ประเภท ได้แก่

- 2.1.1 การประชาสัมพันธ์ของหน่วยจัดหางาน
- 2.1.2 การติดต่อนายจ้างทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อหาแหล่งงาน
- 2.1.3 การช่วยให้นายจ้างเข้าใจหลักสูตรและคุณสมบัติของบัณฑิต
- 2.1.4 การส่งนิสิตนักศึกษาและศิษย์เก่าไปสอบสัมภาษณ์ภายนอก

มหาวิทยาลัย

2.2 เป็นกิจกรรมการจัดหางานให้แก่ นิสิตนักศึกษาและศิษย์เก่าในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งส่วนนี้ประกอบด้วยกิจกรรม 5 ประการ ได้แก่

- 2.2.1 การรับสมัครนิสิตนักศึกษาและศิษย์เก่าเข้าเป็นสมาชิกของบริการจัดหางาน
- 2.2.2 การจัดหางานพิเศษเพื่อเพิ่มรายได้และประสบการณ์งานให้นิสิตนักศึกษา
- 2.2.3 การจัดบริการข่าวสารเกี่ยวกับตำแหน่งงานว่างและการสมัครงานให้แก่ นิสิตนักศึกษาและศิษย์เก่า
- 2.2.4 การจัดให้นายจ้างมาทำการสัมภาษณ์นิสิตนักศึกษาและศิษย์เก่าในสถาบันอุดมศึกษา
- 2.2.5 การจัดส่งนิสิตนักศึกษาและศิษย์เก่าที่มีคุณสมบัติที่นายจ้างต้องการให้นายจ้าง

2.3 เกี่ยวกับการจัดฝึกอบรมนิสิตนักศึกษา นักแนะแนวและเจ้าหน้าที่จัดหางานควรร่วมกันจัดฝึกอบรม สัมมนา และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มในหัวข้อต่าง ๆ ซึ่งส่วนนี้ประกอบด้วยกิจกรรม 2 ประการ ได้แก่

- 2.3.1 การจัดฝึกอบรม
- 2.3.2 การผลิตเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว

แคทเทลล์ และชาร์ป (Cattell and Sharp. 1970 : 25-233) ได้กล่าวว่า บริการจัดหางานเป็นประโยชน์ในการจัดหางานชั่วคราว หรืองานพิเศษและงานประจำแก่นิสิตนักศึกษาและบัณฑิต โดยไม่ต้องผ่านตัวแทนหรือนายหน้าจัดหางาน เพราะเป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อติดต่อกันโดยตรงระหว่างสถาบันการศึกษากับฝ่ายนายจ้างทั้งภาครัฐราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ฝ่ายนายจ้างจะทำการติดต่อประสานงานด้านอาชีพ และให้รายละเอียดข่าวสารข้อมูลด้านอาชีพและหน่วยงานนั้น โดยให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลเป็นผู้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานบริการแนะแนวอาชีพของสถาบันการศึกษานั้นทราบ และประกาศให้นิสิตนักศึกษาและบัณฑิตทราบทั่วถึงกันซึ่งเรียกว่า “ข้อมูลสนเทศด้านอาชีพ” ประกอบด้วยรายชื่อแหล่งงาน ลักษณะของอาชีพต่าง ๆ คุณสมบัติของผู้สมัครที่ฝ่ายนายจ้างต้องการ ระดับเงินเดือน ความก้าวหน้าในการทำงาน ความต้องการแรงงานของอาชีพต่าง ๆ ในตลาดแรงงาน ทั้งปัจจุบันและอนาคต ตลอดจนรายชื่อแหล่งข้อมูลที่นิสิตนักศึกษาและบัณฑิตสามารถค้นคว้า และศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพชั่วคราวและอาชีพประจำเพิ่มเติมได้ เช่น กรมแรงงาน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นต้น ซึ่ง “ห้องสมุดอาชีพ” ได้เป็นแหล่งรวบรวมข่าวสารข้อ

มูลต่าง ๆ ดังกล่าวไว้ในรูปของเอกสารบทสรุปผลงานวิจัยเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ในตลาดแรงงาน เอกสารสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับบริการแนะแนวอาชีพของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งนี้โดยมี นักแนะแนวและบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางข้อมูลสนเทศด้านอาชีพเป็นผู้ควบคุมดูแลให้บริการอย่าง ใกล้ชิด นอกจากนี้พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้สึกระอายและไม่กล้าไปขอรับบริการต่าง ๆ และขอรับคำปรึกษาจากนักแนะแนว เนื่องจากพวกเขารู้สึกว่าบริการแนะแนวนั้นเป็นบริการที่ไม่ ให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่มีปัญหาทางด้านส่วนตัว และด้านสังคม ตลอดจนผู้มีรายได้น้อย ซึ่งไม่ สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

ฮอพพ็อค (สำเนา ขจรศิลป์. 2530 : 49-51 ; อ้างอิงจาก Hoppock. 1976 : ไม่ปรากฏ เลขหน้า) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของข้อมูลด้านอาชีพไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. แนวโน้มของตลาดแรงงาน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการผู้ทำงานของอาชีพต่าง ๆ ในปัจจุบัน และการพยากรณ์ความต้องการผู้ทำงานเพิ่มขึ้นหรือลดลงในอนาคต
2. ลักษณะงาน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับงานที่ต้องทำประจำปีมีลักษณะอย่างไร ผู้ทำงานต้อง ทำงานอะไรบ้าง ลักษณะงานทำให้เกิดความเพลิดเพลินหรือความเบื่อหน่าย งานใหญ่หรืองานเล็ก ต้องการความรับผิดชอบที่สำคัญหรือไม่ เกี่ยวกับกับคน สิ่งของ ตัวเลข เครื่องมือหรืออุปกรณ์มาก หรือไม่ นั่งทำงาน ยืนทำงาน หรือเดินทำงานมากหรือไม่
3. สภาพแวดล้อมของงาน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของงาน เช่น ร้อน เย็น ชื้น แห้ง ฝุ่นละออง เสียงดัง สกปรก ในอาคาร ในโรงงาน กลางแจ้ง มีสารพิษ เป็นต้น
4. คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ
 - 4.1 อายุ การกำหนดช่วงอายุในการเข้าทำงานและการเกษียณอายุ
 - 4.2 เพศ โดยทั่วไปเป็นอาชีพสำหรับเพศหญิงหรือเพศชาย หรือให้โอกาสทั้งเพศ หญิงและเพศชาย
 - 4.3 ส่วนสูงและน้ำหนัก การกำหนดส่วนสูงและน้ำหนักสูงสุดและต่ำสุด
 - 4.4 คุณสมบัติทางร่างกายด้านอื่น ๆ กำหนดคุณสมบัติของร่างกายไว้ชัดเจน เช่น ต้องมีสายตาปกติ ตาไม่บอดสี สามารถได้ยินเสียงในเกณฑ์ปกติ สุขภาพร่างกายแข็งแรง เป็นต้น
 - 4.5 ความถนัด งานบางประเภทต้องการความถนัดเฉพาะอย่าง เช่น ความถนัด ด้านกลไก ด้านงานเสมียน ด้านดนตรี เป็นต้น
 - 4.6 ความสนใจ สถานประกอบการบางแห่งมีการวัดความสนใจในอาชีพก่อนทำงาน
 - 4.7 การควบคุมทางกฎหมาย การกำหนดให้มีใบอนุญาตในการประกอบอาชีพและ เกณฑ์การได้รับใบอนุญาตในการประกอบอาชีพ
 - 4.8 สัญชาติ การกำหนดสัญชาติผู้ประกอบอาชีพ เช่น สัญชาติไทย เป็นต้น
 - 4.9 การศึกษาอบรม การกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพต้องมีการศึกษาอบรมเพื่อเตรียม ตัวประกอบอาชีพหรือเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วต้องฝึกงานและใช้เวลานานเท่าใด
5. การเข้าประกอบอาชีพ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าประกอบอาชีพต้องมีวิธีการอย่างไร โดยการสมัครงานกับนายจ้างด้วยตนเองหรือผ่านสถาบันการศึกษา ต้องมีการสอบสัมภาษณ์หรือสอบ

ข้อเขียน หรือสอบทั้งสัมภาษณ์และข้อเขียน ถ้าเป็นการประกอบอาชีพอิสระต้องใช้ทุนทรัพย์เพื่อดำเนินกิจการมากน้อยเพียงใด

6. รายได้ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของรายได้ในการประกอบอาชีพนั้นเป็นวัน สัปดาห์ เดือน ปี โดยเฉลี่ยเป็นเงินเท่าไร

7. ความก้าวหน้า เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในอาชีพนั้นมากน้อยเพียงใด ต้องมีการศึกษาเพิ่มเติม มีความสามารถ หรือมีประสบการณ์อย่างไรจึงได้รับการเลื่อนขั้น และมีโอกาสได้รับการเลื่อนขั้นมากน้อยเพียงใด การประกอบอาชีพเดิมสามารถนำสู่อาชีพใหม่ได้หรือไม่

8. การกระจายของผู้ประกอบอาชีพ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับมีผู้ประกอบอาชีพนั้นมากน้อยเพียงใดและกระจายอยู่ทั่วประเทศหรือมีเพียงบางจังหวัด ทำให้จึงเป็นเช่นนั้น ผู้ประกอบอาชีพต้องประกอบอาชีพที่ใดที่หนึ่งหรือที่ใดก็ได้

9. ข้อดีและข้อเสีย เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของแต่ละอาชีพ ซึ่งขึ้นอยู่กับความพอใจและความต้องการของผู้ประกอบอาชีพแต่ละคน งานบางอาชีพมีความมั่นคงกว่างานอาชีพอื่น ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับการงานล่วงเวลาหลังจากเวลาทำงานปกติและวันหยุด การเดินทางไปปฏิบัติงานในท้องถิ่นอื่น เป็นต้น

แพควู้ด (Packwood. 1977 : 394-414) ได้กล่าวถึงประเภทของบริการแนะแนวอาชีพว่า ประกอบด้วยบริการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. บริการให้คำปรึกษา (Counseling) เป็นกระบวนการช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาและบัณฑิตได้เข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ ช่วยให้ผู้สามารถเลือกดำเนินชีวิตได้ตรงตามลักษณะและความต้องการของตนเอง ช่วยให้ผู้มีความรับผิดชอบต่อชีวิตการศึกษาและการประกอบอาชีพ ตลอดจนช่วยให้รู้จักนำวิชาความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ

2. บริการให้ข้อมูลด้านการศึกษาและอาชีพ (Educational and Occupational Information) เป็นบริการช่วยเหลือให้นิสิตนักศึกษาและบัณฑิตได้ทราบถึงข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ตรงตามความต้องการของสายงานในตำแหน่งอาชีพต่าง ๆ ของตลาดแรงงาน ข้อมูลการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาและรายละเอียดเกี่ยวกับสถาบันนั้น ๆ ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะงานของอาชีพต่าง ๆ ในตลาดแรงงาน

3. บริการทดสอบ (Testing) เป็นบริการเพื่อให้นิสิตนักศึกษาและบัณฑิตได้ทราบถึงความสนใจ ความเข้าใจ ความถนัด ความสามารถ ความต้องการและค่านิยมของตนเองจากแบบทดสอบและแบบสำรวจต่าง ๆ โดยมีบุคลากรแปลผลและประเมินผลจากแบบทดสอบและแบบสำรวจ

4. บริการจัดหางาน (Placement) เป็นบริการเพื่อช่วยเหลือติดต่อประสานงานกับฝ่ายจ้างทั้งภายในและภายนอกสถาบันเพื่อหางานประจำ งานชั่วคราวหรืองานพิเศษ ฝึกประสบการณ์ในการทำงาน แก่นิสิตนักศึกษาและบัณฑิต

ทบวงมหาวิทยาลัย (2530 : 7-121) ได้กำหนดประเภทของบริการแนะแนวอาชีพในระดับอุดมศึกษา ให้ประกอบด้วยบริการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. บริการให้คำปรึกษา (Counseling Services) เป็นบริการเพื่อช่วยเหลือให้ผู้ขอรับบริการมีความเข้าใจตนเอง เข้าใจโลกของการศึกษาและโลกของงาน และเข้าใจกระบวนการเลือกอาชีพ เพื่อให้การเลือกสาขาวิชาเรียนและอาชีพเป็นไปด้วยความมั่นใจ พึงพอใจและเหมาะสมกับ

ตนเอง ตลอดจนการเตรียมพร้อมเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือการปรับปรุงการศึกษา และการประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งเมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาในแง่ที่เกี่ยวกับปัญหาของผู้รับบริการแล้ว พอสรุปได้ว่า ผู้ขอรับบริการยังไม่สนใจสาขาวิชาเรียนและอาชีพใดโดยเฉพาะ ผู้ขอรับบริการเลือกอาชีพที่มีโอกาสที่จะประกอบอาชีพนั้นได้น้อยมาก ผู้ขอรับบริการต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาเอก ผู้ขอรับบริการต้องการเปลี่ยนอาชีพ เป็นต้น

2. บริการทดสอบในด้านต่าง ๆ (Testing Services) เป็นบริการเพื่อให้ผู้ให้บริการหรือผู้ให้คำปรึกษาได้รู้จักผู้ขอรับบริการ และเพื่อให้ผู้ขอรับบริการรู้จักตนเองดียิ่งขึ้น เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้ขอรับบริการได้ค้นหาอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้ขอรับบริการได้ทราบบุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ ของตนเองเพื่อเป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบการวางแผนการศึกษาและอาชีพและเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดึงดูดผู้ขอรับบริการมาใช้บริการแนะแนวอาชีพให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งประเภทของแบบทดสอบและแบบสำรวจที่ใช้โดยทั่วไปในการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ได้แก่ แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude Tests) แบบสำรวจความสนใจ (Interest Inventories) แบบสำรวจค่านิยม (Values Inventories) และแบบสำรวจบุคลิกภาพ (Personality Inventories)

3. บริการห้องสมุดอาชีพ (Career Library Services) เป็นบริการเพื่อรวบรวม ประเมินและแจกจ่ายข้อมูลด้านอาชีพที่ถูกต้องทันสมัย เพื่อให้ผู้ขอรับบริการได้ใช้ข้อมูลด้านอาชีพในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพและการวางแผนชีวิต (Life Planning) เพื่อให้ครู อาจารย์ และนักแนะแนวได้ใช้ข้อมูลด้านอาชีพเพื่อการสอนและการให้คำปรึกษาเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลด้านอาชีพ เช่น จำนวนและคุณภาพของบัณฑิตที่ตลาดแรงงานต้องการให้กับฝ่ายบริหารของสถาบันเพื่อการปรับปรุงหลักสูตร และเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งงานที่ว่างสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาและสำหรับนิสิตนักศึกษาหาประสบการณ์ในการทำงานและหารายได้พิเศษ ซึ่งข้อมูลในห้องสมุดอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะอาชีพที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่มีสอนอยู่ในสถาบันนั้น ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น

4. บริการจัดหางาน (Placement Services) เป็นบริการเพื่อช่วยเป็นฝ่ายประสานความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายวิชาการของสถาบันอุดมศึกษากับสังคมภายนอก และช่วยให้นิสิตนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อช่วยนิสิตนักศึกษาสำรวจขอบข่ายของอาชีพต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความสนใจและบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษา ซึ่งจะทำให้นิสิตนักศึกษาพอใจในอาชีพและประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และเพื่อช่วยให้นิสิตนักศึกษาที่มาจากชุมชน ซึ่งโดยทั่วไปไม่ค่อยมีโอกาสในสังคม ให้มีโอกาสประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับตนเอง ซึ่งบริการจัดหางานประกอบด้วยบริการต่าง ๆ ดังนี้คือ บริการข้อมูลด้านอาชีพ บริการจัดหางานพิเศษให้นิสิตนักศึกษา บริการจัดหางานสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา บริการศิษย์เก่าและบริการทางวิชาการ

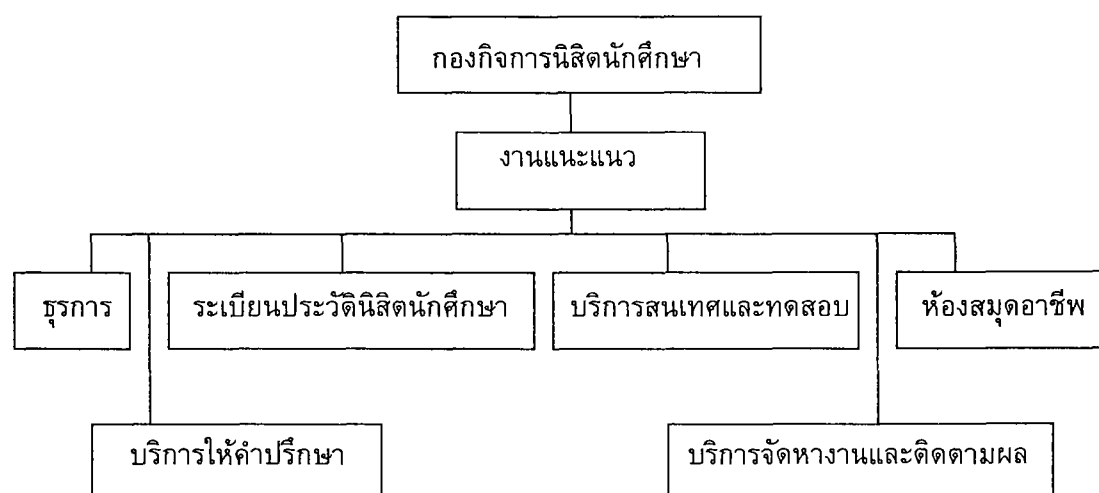
5. บริการทะเบียนสะสมของนิสิตนักศึกษา (Student Record Services) เป็นบริการเพื่อติดตามและประเมินผลการศึกษาเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา และความประพฤติของนิสิตนักศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลวินิจฉัยประกอบการพิจารณาแก่บริการด้านต่าง ๆ ในส่วนของงานบริการแนะแนว

อาชีพและงานอื่น ๆ เช่น การจัดหางานชั่วคราวหรืองานพิเศษ งานประจำ ส่งตัวฝึกงาน ทุนการศึกษา หอพัก เป็นต้น

6. การติดตามและประเมินผล (Follow-up Study) เป็นการดำเนินงานของบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อติดตามการมีงานทำของบัณฑิตว่าประสบความสำเร็จในการเลือกประกอบอาชีพมากน้อยเพียงใด และสามารถนำวิชาความรู้ไปใช้ในการทำงานได้หรือไม่ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลแก่มหาวิทยาลัยจะได้นำไปแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรและการดำเนินงานต่อไป ส่วนการประเมินผลช่วยให้ผู้ดำเนินการเห็นเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของบริการแนะแนวอาชีพได้ดีขึ้น ช่วยให้ผู้ดำเนินการเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ของสถาบันได้ดียิ่งขึ้น ช่วยทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ช่วยทำให้ทราบข้อบกพร่องตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และช่วยทำให้เกิดแนวความคิด และแรงกระตุ้นให้ทำการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับบริการแนะแนวอาชีพต่อไป ซึ่งการประเมินผลทำได้หลายวิธีด้วยกัน โดยผู้ที่ทำการประเมินผลอาจเป็นบุคคลอื่นในสถาบันฝ่ายประเมินผลของกองกิจการนิสิตนักศึกษา หรือบุคลากรของบริการแนะแนวอาชีพก็ได้

1.6 โครงสร้างและการบริหารงานบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

ธีรวัฒน์ พูนศิลป์ (2530 : 25) ได้กล่าวว่าในสภาวะปัจจุบัน ปัญหาการว่างงานเป็นเรื่องที่สำคัญ และมีอัตราขยายตัวเพิ่มมากขึ้นทุกปี รัฐบาลได้พยายามหาทางแก้ปัญหาดังกล่าวโดยมอบหมายให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องร่วมมือหาทางแก้ไขในทุกวิถีทาง เป็นต้นว่าให้กรมแรงงานจัดวันนัดพบแรงงานขึ้น เพื่อให้สถานประกอบการต่าง ๆ รับบุคคลเข้าทำงาน และให้ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการดำเนินงานแนะแนวอาชีพขึ้น โดยการจัดให้มีการอบรมสัมมนาผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการแนะแนวเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ในด้านการให้คำปรึกษาทางอาชีพ และบริการจัดหางานทำขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาติดต่อกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 (วารสารศึกษาศาสตร์. 2530 : 25) และได้เสนอโครงสร้างแบ่งสายงานบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาไว้ดังนี้

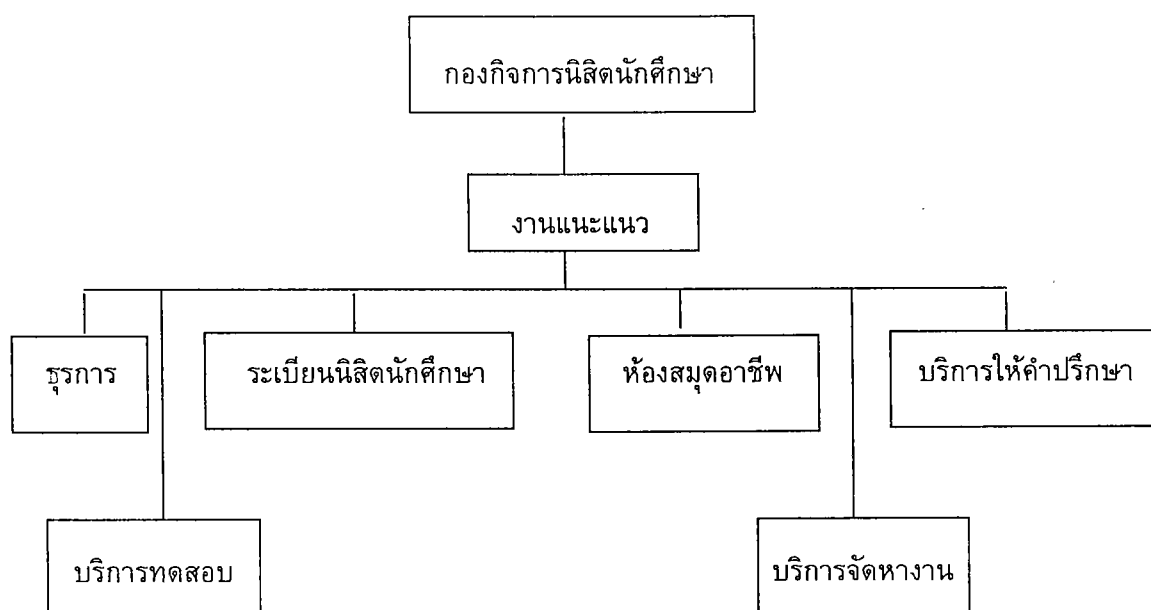

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิโครงสร้างการแบ่งสายงานบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

สำเนา ขจรศิลป์ (2530 : 126-129) ได้เสนอการจัดรูปองค์กรของงานบริการแนะแนวอาชีพไว้ว่าการบริการแนะแนวอาชีพเป็นส่วนหนึ่งของบริการแนะแนว ถ้าบริการแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของภาควิชาแนะแนวหรือวิชาจิตวิทยา การบริการแนะแนวอาชีพก็เป็นส่วนหนึ่งของภาควิชา นั้น ถ้าบริการแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของกองกิจการนิสิตนักศึกษา การบริการแนะแนวอาชีพก็เป็นส่วนหนึ่งของกองกิจการนิสิตนักศึกษา การจัดรูปองค์กรของงานแนะแนวอาชีพจึงควรประกอบด้วยหมวดหรือบริการต่าง ๆ ดังนี้ (การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา. 2530 : 126)

1. หมวดระเบียบนิสิตนักศึกษา
2. ห้องสมุดอาชีพ
3. บริการให้คำปรึกษา
4. บริการทดสอบ
5. บริการจัดหางาน
6. หมวดธุรการ

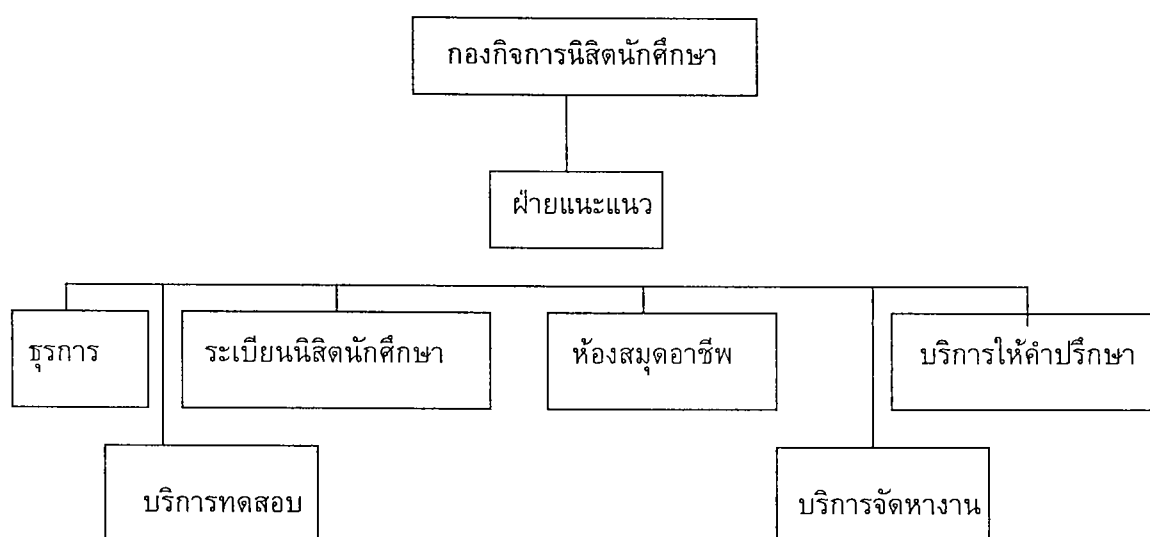
ดังภาพประกอบแสดงแผนภูมิแบ่งสายงาน ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิการแบ่งสายงานขององค์กรของงานแนะแนวอาชีพ

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาซึ่งกองกิจการนิสิตนักศึกษา มีงานธุรการที่มีบุคลากรเป็นจำนวนมากทำงานด้านธุรการ เช่น งานพิมพ์ งานติดต่อให้ทุก ๆ งานในกองกิจการนิสิตนักศึกษา หมวดธุรการของงานแนะแนวอาชีพก็ไม่จำเป็นต้องตั้งขึ้น คงใช้เจ้าหน้าที่ธุรการทำหน้าที่ประสานงานเพียงคนเดียวก็เป็นการเพียงพอ หากสถาบันซึ่งมีนิสิตนักศึกษาจำนวนมาก มีปริมาณงานและบุคลากรจำนวนมากก็อาจยกระดับงานเป็น “ฝ่าย” ได้ (การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา. 2530 : 127)

ดังแผนภูมิแบ่งสายงานต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิการแบ่งสายงานขององค์กรฝ่ายแนะแนวอาชีพ

บุคลากรเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของงานกิจการนิสิตนักศึกษา บุคลากรของการจัดบริการแนะแนวอาชีพควรเป็นผู้ที่มีความรู้ในด้านการแนะแนวอาชีพ มีความสามารถในการติดต่อและทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ดี เนื่องจากลักษณะของงานซึ่งต้องติดต่อกับวงการธุรกิจ บุคลากรจึงต้องมีขวัญในการทำงานที่ดีและมีระบบการทำงานที่รวดเร็ว บุคลากรของบริการแนะแนวอาชีพอาจแบ่งออกได้ 3 ระดับ คือ ระดับหัวหน้างาน ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ระดับปริญญาโทในสาขาวิชาแนะแนว ระดับผู้ช่วยหัวหน้างานควรมีความรู้ระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาแนะแนวและระดับเจ้าหน้าที่ธุรการ สำหรับจำนวนบุคลากรนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น จำนวนนิสิตนักศึกษาของสถาบัน จำนวนคณะวิชาในสถาบัน และงบประมาณ ในช่วงแรกของการดำเนินงานควรมีบุคลากรอย่างน้อยสองคน เมื่อปริมาณงานเพิ่มขึ้นควรเพิ่มจำนวนบุคลากรขึ้นเพื่อเพียงพอที่จะให้บริการแก่นิสิตนักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาและศิษย์เก่า

สถานที่ตั้งงานบริการแนะแนวอาชีพควรเป็นสถานที่สะดวกแก่นิสิตนักศึกษา และผู้มาติดต่องานเพื่อใช้บริการ ซึ่งควรอยู่ในอาคารเดียวกับห้องสมุดอาชีพ แผนกทดสอบ งานทุนการศึกษา และงานระเบียบนิสิตนักศึกษา เพราะงานกิจการนิสิตนักศึกษามีความเกี่ยวพันกันซึ่งต้องใช้บริการและข้อมูลร่วมกัน ภายในงานบริการแนะแนวอาชีพควรแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่เป็นงาน

บริการนิสิตนักศึกษา ซึ่งกำลังศึกษาอยู่เพื่อช่วยจัดหางานในภาคฤดูร้อนและงานนอกเวลาเรียน อีกส่วนหนึ่งก็เป็นบริการจัดหางานสำหรับนิสิตนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้ว ในส่วนนี้ควรมีห้องสัมภาษณ์หนึ่งหรือสองห้อง และควรเป็นห้องที่มีความมิดชิดพอสมควร โดยภายในห้องสัมภาษณ์ควรมีบริเวณรับแขกสำหรับผู้แทนบริษัทที่มาติดต่อ และควรมีเก้าอี้จำนวนหนึ่งสำหรับนิสิตนักศึกษารอการสัมภาษณ์ ครัวภัณฑ์อื่น ๆ ได้แก่ ตู้เก็บเอกสารชนิดต่าง ๆ พิมพ์ดีดทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เครื่องใช้ในสำนักงานอื่น ๆ และอุปกรณ์ที่สำคัญที่สุดของบริการแนะแนวอาชีพ คือ โทรศัพท์ ซึ่งควรมีทั้งโทรศัพท์ที่ใช้ติดต่อภายในสถาบันอุดมศึกษา และโทรศัพท์สายตรงที่ใช้ติดต่อกับผู้จ้างงานภายนอกโดยเฉพาะ

งบประมาณของการบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา อาจได้จากหลายแหล่ง เช่น งบประมาณแผ่นดิน จากเงินรายได้ของสถาบัน จากการบริจาค และจากการเก็บค่าธรรมเนียมนิสิตนักศึกษาที่ใช้บริการ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐนั้นเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นแหล่งงบประมาณที่สำคัญในการใช้เป็นค่าจ้างบุคลากรประจำ ค่าวัสดุครุภัณฑ์ ค่าใช้สอย และค่าวัสดุสำนักงาน

พรชูลี อาชวอำรุง (2523 : 59-63) ได้เสนอแนวทางการบริหารงานแนะแนว ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานแนะแนวอาชีพได้ เกี่ยวกับอาคารสถานที่และบุคลากรดังต่อไปนี้

1. สถานปฏิบัติกรแนะแนวควรมีลักษณะมิดชิด เพื่อผู้รับบริการจะรู้สึกสะดวกใจในการที่จะเปิดเผยปัญหาของตนโดยไม่ต้องกังวลว่าผู้อื่นอาจได้ยิน ควรมีห้องพักระหว่างคอยพบเจ้าหน้าที่ตามนัด ซึ่งห้องนี้ควรรออยู่ใกล้ห้องสมุดอาชีพที่มีหนังสืออ้างอิง และเอกสารต่าง ๆ ที่นิสิตนักศึกษาจะหาข้อมูลที่ต้องการเกี่ยวกับการศึกษาและวิชาชีพได้ขณะที่คอยรับบริการ

2. ห้องทดสอบควรจะกว้างพอที่จะไม่แน่นเกินไป เวลาที่มีคนใช้บริการเต็มอัตราเพื่อผู้รับบริการจะตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตนเอง โดยไม่ต้องระแวงว่าผู้อื่นจะเห็น นอกจากนี้ควรมีห้องประชุมสำหรับประชุมเจ้าหน้าที่และใช้ในการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม

3. นโยบายเกี่ยวกับบุคลากรนั้นควรดำเนินการดังนี้

- 3.1 ระบบเงินเดือน บุคลากรแนะแนวควรจะได้รับเงินเดือนเท่าเทียมกับคณาจารย์ เพราะได้รับการศึกษาสูงพอกัน และยังเป็นวิชาชีพเฉพาะที่ต้องมีการฝึกฝนเป็นพิเศษด้วย ซึ่งสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มักจะใช้ตารางเงินเดือนตามวุฒิและประสบการณ์ทำงาน

- 3.2 การสรรหา เมื่อมีตำแหน่งว่างลง ทางงานแนะแนวควรติดต่อกับสถาบันอื่น ๆ เพื่อหาผู้มีประสบการณ์ที่ต้องการเปลี่ยนงาน และควรมีการพิมพ์เอกสารประกาศสรรหาตัวบุคคลประกอบด้วยอัตราเงินเดือนและลักษณะงาน นอกจากนี้ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันนั้น ๆ สำหรับผู้สนใจมาติดต่อด้วย หนึ่งผู้สรรหาควรจะเป็นผู้มีอำนาจจ้างบุคคลที่จะรับเข้ามาในตำแหน่งที่ว่างอยู่นั้นด้วย

- 3.3 การจ้าง การจ้างนักแนะแนว โดยเฉพาะนักแนะแนวอาชีพ ควรใช้เกณฑ์ คือ

- 3.3.1 ผู้สมัครควรได้รับปริญญาโททางพฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์และจิตวิทยา โดยมีการเน้นหนักไปทางให้คำปรึกษาแนะแนว

- 3.3.2 ผู้สมัครควรได้รับการฝึกงาน โดยมีอาจารย์นิเทศก์มาก่อน

3.3.3 บุคลิกภาพและทัศนคติทั่วไปของผู้สมัคร ควรเข้ากันได้กับผู้ที่ทำงานอยู่ก่อนแล้ว

3.3.4 ผู้สมัครมีความสนใจในนิสิตนักศึกษาอย่างแท้จริง

3.4 ตำแหน่งอาจารย์ ถ้าโปรแกรมการให้คำปรึกษาและแนะแนว นับเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการศึกษา บุคลากรก็ควรมีตำแหน่งอาจารย์ ถ้าบุคลากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญการพิเศษ และสามารถให้คำปรึกษาแก่อาจารย์ได้ ก็ควรมีตำแหน่งอาจารย์เพื่อจะได้เกิดความเคารพนับถือและเกรงใจซึ่งกันและกัน

3.5 สวัสดิการและการลาพัก สถาบันอุดมศึกษามักจะมีสวัสดิการให้ดีกว่าสถานที่ทำงานอื่น ๆ เช่น เงินบำเหน็จ บำนาญ เงินอุดหนุนบุตร ค่ารักษาพยาบาล สหกรณ์ออมทรัพย์ สวัสดิการเงินกู้ นอกจากนี้เนื่องจากนักแนะแนวต้องทำงานหนัก เพราะต้องคอยรับฟังปัญหาอยู่เสมอ จึงต้องให้มีการลาพัก โดยในสถาบันขนาดใหญ่อาจมีการจัดพักเป็นช่วง ๆ ผลัดกันได้เพราะมีเจ้าหน้าที่มาก แต่ในสถาบันเล็ก ๆ ที่มีเจ้าหน้าที่น้อยต้องจัดลาพักให้อยู่ในช่วงที่มีผู้มารับบริการน้อยที่สุด เช่น ช่วงปิดภาคเรียน

3.6 การพัฒนาบุคลากร

3.6.1 การพัฒนาในหน่วยงาน (In-service Training) ควรมีการพัฒนาบุคลากรแนะแนวด้วยการฝึกฝนในหน่วยงาน เพื่อแนะนำเทคนิคการทำงานแบบใหม่ ๆ ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การนี้อาจทำได้โดยการประชุมสัมมนา หรือโดยการให้เจ้าหน้าที่อื่นเข้าสังเกตการทำงาน เพื่อนำข้อบกพร่องที่มาปรับปรุงให้งานดีขึ้น

3.6.2 การศึกษา ควรสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาต่อ โดยให้ส่งไปศึกษาต่อ โดยให้ได้รับเงินเดือนเพิ่ม เก็บตำแหน่งไว้ให้ หรือหาทุนการศึกษาให้ เป็นต้น

3.6.3 การประชุมทางวิชาชีพ บุคลากรแนะแนวควรเป็นสมาชิกกับสมาคมวิชาชีพแนะแนวในประเทศ เพื่อร่วมประชุมและกิจกรรมอื่น ๆ ของสมาคม เช่น เขียนบทความลงวารสาร การฟังปาฐกถาของผู้มีชื่อเสียงทางการแนะแนว เป็นต้น

3.7 ปัจจัยทางการเงิน ค่าใช้จ่ายของงานแนะแนวด้านการศึกษาและอาชีพ จะได้จากสองทางด้วยกันคือ จากการเก็บค่าบริการและจากงบประมาณของสถาบัน ซึ่งงบประมาณของสถาบันจะแยกได้เป็น 5 ประเภท คือ การเรียนการสอน การบริหาร การทำนุบำรุง ค่าใช้จ่ายสำหรับสถานที่ และหน่วยงานอื่นสมทบ ซึ่งงบประมาณนี้มักนำมาใช้เป็นเงินเดือน ค่าใช้จ่ายทั่วไป ได้แก่ อุปกรณ์ โทรทัศน์ โทรศัพท์ แบบทดสอบ ฯลฯ ในส่วนของงบประมาณที่ได้จากค่าบริการนั้น บางครั้งเก็บเป็นค่าบริการทั่วไปตามบริการที่ให้ หรือเก็บจากนิสิตทุกคนที่ต้องจ่ายให้เวลาลงทะเบียนเรียนอย่างไรก็ดี ถ้าเป็นไปได้การบริการแนะแนวทุกด้านควรเป็นความรับผิดชอบของสถาบันทั้งหมด เพื่อผู้รับบริการจะใช้ประโยชน์ได้เต็มที่

ทองเรียน อมรัชกุล และคณะ (2528 : 289-299) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดองค์กรแนะแนวอาชีพไว้ว่าควรจะเป็นดังนี้

1. มีการแบ่งเป็นฝ่ายปฏิบัติการและฝ่ายที่ปรึกษา รวมทั้งฝ่ายช่วยงาน ทั้งนี้โดยจัดให้มีเอกภาพในการบังคับบัญชาด้วย

2. จัดให้มีโครงสร้างงานแนะแนวอาชีพในรูปของ Organization Chart พร้อมทั้งแบ่งสายงานบังคับบัญชาตามลำดับชั้น

3. แบ่งสัดส่วนของงานแนะแนวอาชีพ วิธีการควบคุมงาน พร้อมทั้งกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน

4. จัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงานแนะแนวอาชีพ โดยการรวบรวมเอากฎหมาย คำสั่งระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีอยู่มาประมวลเข้า

5. การปฏิบัติงานแนะแนวอาชีพต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพแนะแนวโดยตรง และการปฏิบัติงานต้องยึดถือเอาความสามารถเป็นหลัก

6. ต้องคำนึงถึงความต้องการของมนุษย์ และสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานในระหว่างปฏิบัติงาน เพื่อให้มีขวัญในการทำงาน

7. ต้องมีการแบ่งงานออกเป็นฝ่ายธุรการ นอกจากนี้แล้วยังต้องมีการมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาลงไปเป็นช่วง ๆ

8. ให้มีการกำหนดงานแนะแนวอาชีพออกเป็นโครงการใหญ่หรือโครงการย่อย ๆ มีการวางแผนงาน รวมทั้งมีผู้อำนวยการโครงการรับผิดชอบ ทั้งนี้ให้มีการกำหนดบทบาทของผู้ร่วมงานไว้ด้วยตามความเหมาะสม

9. เพื่อให้งานแนะแนวได้รับความสนใจ จึงควรจะได้จัดองค์ประกอบสำคัญในการปฏิบัติงาน 6 ประเภท ได้แก่ คน (Man) วัสดุ (Material) เงิน (Money) ตลาด (Market) เครื่องจักร (Machine) และวิธีการ (Method) ซึ่งต้องอาศัยการวางแผนงาน การควบคุมงาน การจัดรูปงาน และการข่าวสารภายในองค์กรนั้น ๆ

10. กำหนดให้มีการปรับปรุงงานแนะแนวอาชีพ โดยอาศัยการวัดผลงาน การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการฝึกอบรมผู้แนะแนวให้มีประสิทธิภาพตามความมุ่งหมายของสถาบันการศึกษา นั้น ๆ

ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา ขึ้นอยู่กับบทบาทของบุคลากรที่มีต่องานแนะแนว เช่น นักแนะแนวต้องเกี่ยวข้องกับทั้งคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา คณาจารย์คอยปรึกษากับนักแนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษา และให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนิสิตนักศึกษาแก่นักแนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาด้วย

สุโข มีอินทร์เกิด (2528 : 24-26) ได้เสนอหลักการบริหารงานแนะแนวซึ่งประกอบด้วยงานแนะแนวการศึกษา งานแนะแนวอาชีพ และงานแนะแนวด้านส่วนตัวไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอธิการบดี ผู้อำนวยการหรือครูใหญ่ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจลักษณะ ขอบข่าย จุดมุ่งหมาย ปรัชญา และคุณประโยชน์ของบริการแนะแนวมากพอที่จะเห็นความสำคัญและความจำเป็นของบริการแนะแนว พร้อมทั้งจะส่งเสริมให้ความสนับสนุนทั้งงบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์ บุคลากร และเวลา

2. บุคคลทุกคนในสถาบันอุดมศึกษา มีความสำคัญต่องานและโครงการแนะแนว ดังนั้นในการเริ่มโครงการควรให้ทุกคนรับรู้และมีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย พยายามให้เขาตระหนักถึงความสำคัญและความสำคัญของการบริการแนะแนวในสถาบันการศึกษา และพร้อมที่จะให้ความสนับสนุนและร่วมมือ ให้คณาจารย์มีความรู้สึกว่าบริการแนะแนวเป็นงานของอาจารย์ทุกคนในสถาบัน

การศึกษานั้น ๆ ซึ่งแต่ละคนต้องให้ความร่วมมือสนับสนุน เพราะงานแนะแนวจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลอื่น ๆ อีกหลาย ๆ ฝ่าย

3. บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ควรจัดขึ้นเพื่อนิสิตนักศึกษาทุกระดับชั้น และทุกคนตลอดเวลาที่เขาอยู่ในสถาบันการศึกษาและสำเร็จการศึกษาไปแล้ว

4. จุดมุ่งหมายของบริการแนะแนวต้องกำหนดให้ครอบคลุมทั้งการป้องกัน และการแก้ไข ปัญหา และเสริมสร้างพัฒนาการที่ดีทุกด้าน มิใช่มุ่งแก้ปัญหาอย่างเดียว

5. เพื่อให้งานแนะแนวมีประสิทธิภาพ และสนองความต้องการของนิสิตนักศึกษาก่อนจัด กิจกรรมใด ๆ ต้องสำรวจความต้องการของนิสิตนักศึกษาก่อน

6. โครงสร้างของงานบริการและแนะแนวของแต่ละสถาบันการศึกษา อาจแตกต่างกัน ตามสภาพความพร้อมด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และความต้องการบริการของนิสิตนักศึกษา แต่ละสถาบัน

7. การจัดบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ จำเป็นต้องมีศูนย์กลางหรือสำนักงาน กลางสำหรับบริการ

8. บุคลากรแนะแนวต้องเลือกเฟ้นผู้มีคุณสมบัติสมบูรณ์ทั้งคุณวุฒิ ประสบการณ์ บุคลิกภาพ โดยเฉพาะนักแนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมอย่างดี และมีความสนใจในงานแนะแนว มีความรับผิดชอบสูง

9. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายในสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริการแนะแนว เช่น แพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

10. การให้บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ มุ่งส่งเสริมทั้งกิจกรรมในและนอกชั้นเรียน คือ กิจกรรมเสริมหลักสูตร และถือว่าบริการแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของโครงการศึกษา

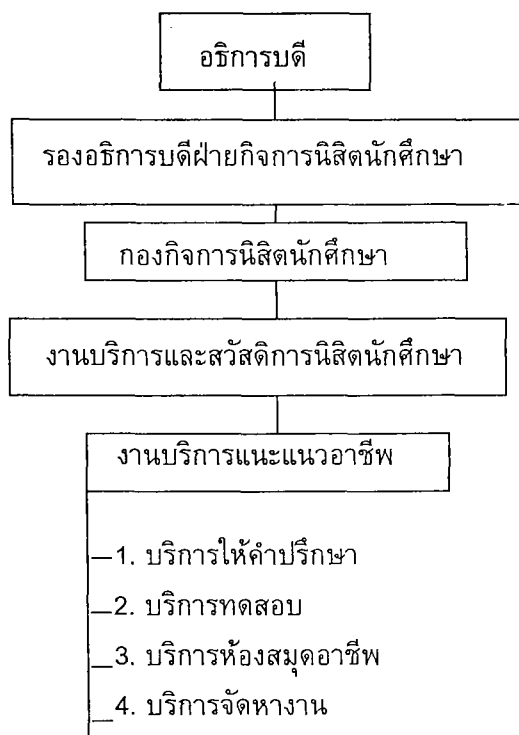
11. นักแนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษา ควรติดตามนิสิตนักศึกษากลุ่มเดิมเรื่อยไปจนกว่าเขา จะออกจากสถาบันการศึกษา ไม่ควรเปลี่ยนใหม่ทุกปี

12. ต้องกำหนดขอบข่ายหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรที่มีต่อบริการแนะแนว ในสถาบัน การศึกษาให้ประสานงานกัน ไม่ก้าวถ่างซึ่งกันและกัน การกำหนดบุคลากรในงานแนะแนวโดย แต่งตั้งมอบหมายงานในรูปคณะกรรมการช่วยกันวางแผนงานแล้วดำเนินงานร่วมกัน

ที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นหลักการบริหารงานแนะแนวการศึกษา อาชีพ และสังคมส่วนตัวเพื่อ เป็นการทำความเข้าใจให้ตรงกันทั้งผู้บริหารสถาบันการศึกษาและผู้ร่วมงาน (Staff) ในสถาบันการ ศึกษา นั้น ๆ ว่าการดำเนินงานการแนะแนวมีกระบวนการและเป้าหมายอย่างไร

นอกจากนี้แล้ว แพควู้ด (Packwood. 1977 : 376-377) ได้กล่าวถึงโครงสร้างและการ บริหารงานบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาว่า การบริการแนะแนวอาชีพเป็นงานหนึ่งของ งานบริการและสวัสดิการนิสิตนักศึกษา ซึ่งบางสถาบันการบริการแนะแนวอาชีพได้ใช้ปรัชญาการ ดำเนินงานเดียวกับปรัชญาการดำเนินงานของงานบริการและสวัสดิการนิสิตนักศึกษา ดังนั้น งาน บริการแนะแนวอาชีพจึงอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาโดยตรงของหัวหน้างานบริการและสวัสดิการนิสิต นักศึกษา สังกัดกองกิจการนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีผู้อำนวยการกองกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นหัวหน้า อยู่ภายใต้การดูแลของรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจาก อธิการบดีของสถาบันนั้น ๆ ซึ่งงานบริการแนะแนวอาชีพของแต่ละสถาบันจะประกอบด้วยประเภท

ของบริการต่าง ๆ แตกต่างกันไป หากแต่มีบริการหลักสำคัญอยู่ 4 บริการ ได้แก่ บริการให้คำปรึกษา บริการทดสอบ บริการห้องสมุดอาชีพ และบริการจัดหางาน ดังสรุป เป็นแผนภูมิโครงสร้างและการบริหารงานงานบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ตามความคิดเห็นของแพควูด (Packwood. 1977 : 376-377) ดังต่อไปนี้คือ

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิโครงสร้างและการบริหารงานงานบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ตามความคิดเห็นของแพควูด

การดำเนินการ

เพื่อให้นโยบายและวัตถุประสงค์ของการบริการแนะแนวอาชีพ สอดคล้องความต้องการของนิสิตนักศึกษาได้อย่างเต็มที่ บางสถาบันได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา โดยแต่งตั้งอาจารย์จากคณะวิชาต่าง ๆ มาร่วมกันกำหนดรายละเอียดของโครงการ นโยบาย และวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานตลอดปีร่วมกับผู้บริหาร โดยผู้รับผิดชอบงานบริการแนะแนวอาชีพควรจัดทำเป็นรายงานประจำปีเพื่อสะดวกในการพิจารณาาร่วมกันแต่ละปี และรายงานประจำปีควรประกอบด้วยประเภทของบริการที่รับผิดชอบ ภาระหน้าที่ของหน่วยงาน ภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ อัตราเงินเดือน ประโยชน์ที่คาดว่าจะนิสิตนักศึกษาจะได้รับจากบริการ และเหตุผลที่คาดว่าจะป็นสาเหตุทำให้นิสิตนักศึกษามาขอรับบริการ (Packwood. 1977 : 377-378)

งบประมาณ

การดำเนินงานบริการแนะแนวอาชีพจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีได้ ต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล จากมหาวิทยาลัย และจากสมาคมต่าง ๆ โดยงานบริการแนะแนวอาชีพควรได้รับการจัดสรรงบประมาณจากเงินงบประมาณแผ่นดิน หรือเงินนอกงบประมาณก็ตามไว้ส่วนหนึ่งเพื่อใช้ในการดำเนินงานอย่างเต็มที่ บางสถาบันมีการเก็บเงินค่าบำรุงการศึกษาเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เพื่อนำรายได้ส่วนนี้มาบำรุงงานบริการแนะแนวอาชีพ อย่างไรก็ตามก็ตั้งงบประมาณสำหรับการดำเนินงานจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ควรได้รับปีละไม่น้อยกว่า 100,000 ดอลลาร์ (Packwood. 1977 : 383)

บุคลากร

เนื่องจากบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินงานบริการแนะแนวอาชีพ ดังนั้นบุคลากรแนะแนวอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรตำแหน่งหัวหน้างานบริการแนะแนวอาชีพ ต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาจิตวิทยา หรือสาขาวิชาการแนะแนวหรือสาขาวิชาการให้คำปรึกษาควรมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการสอน การบริหาร การจัดหางาน หรืองานบุคลากรนิสิต นักศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี ส่วนบุคลากรตำแหน่งอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเทียบเท่าในสาขาวิชาจิตวิทยา หรือสาขาวิชาการแนะแนวหรือสาขาวิชาการให้คำปรึกษา ถ้าบุคลากรไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาดังกล่าว ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนบุคลากรเหล่านั้นได้รับความรู้เพิ่มเติม โดยการเข้ารับการอบรม สัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาเพิ่มเติม ฯลฯ เพื่อบุคลากรจะได้มีคุณภาพ มีความสามารถ เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของนักแนะแนว มีความรู้ด้านจิตวิทยา รู้จักหาวิธีแก้ปัญหาและให้คำปรึกษาแก่ผู้ขอรับบริการ มีความรู้และทักษะในการให้คำปรึกษาและความรู้ในโลกของงาน นอกจากนี้จำนวนบุคลากรในการให้บริการแก่ผู้ขอรับบริการ ก็เป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินงานบริการแนะแนวอาชีพ อัตราส่วนบุคลากรแนะแนวอาชีพที่นับว่าเพียงพอต่อความต้องการใช้บริการของผู้ขอรับบริการ คือ บุคลากรแนะแนวจำนวน 1-2 คน และเลขานุการจำนวน 1-2 คน ต่อผู้ขอรับบริการ จำนวน 100 คน (Packwood. 1977 : 383)

อาคารสถานที่

อาคารสถานที่สำหรับการบริการแนะแนวอาชีพ ควรตั้งไว้ใกล้เคียงกับสถานที่ตั้งของชมรม หรือสโมสรนิสิตนักศึกษา เพื่อสะดวกในการติดต่อประสานงานกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับฝ่ายนิสิตนักศึกษา นอกจากนี้ภายในอาคารต้องจัดให้มีห้องสำหรับสัมภาษณ์ ห้องทำงานของบุคลากรทั่วไป ห้องทำงานของบุคลากรแนะแนว และบริเวณที่เป็นสถานที่จัดเก็บเอกสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องจัดให้มีบริเวณสำหรับผู้ขอรับบริการคอยรับบริการ เช่น การสัมภาษณ์ การทดสอบ การให้คำปรึกษา เป็นต้น

ห้องสมุดอาชีพควรมีบริเวณกว้างพอในการจัดเอกสาร และแหล่งข้อมูลด้านการศึกษา และอาชีพจำนวนมากไว้บริการ พร้อมกับจัดบริเวณให้ผู้ขอรับบริการได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างเต็มที่ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น

ห้องให้คำปรึกษา ควรจัดให้มีบรรยากาศเป็นกันเองเหมือนกับห้องทำงานส่วนตัวของผู้ขอรับบริการ ควรเป็นห้องเก็บเสียงเพื่อไม่ให้เสียงภายนอกรบกวนและเสียงภายในดังออกไปภายนอก

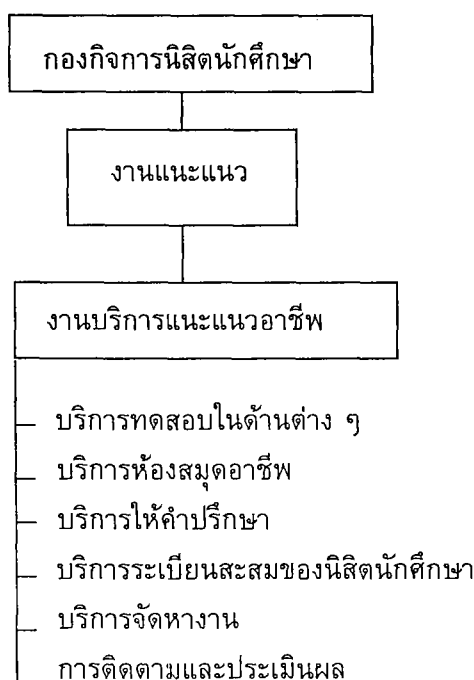
ห้องทดสอบและห้องสัมภาษณ์ ควรเป็นห้องที่เก็บเสียงและมีแสงสว่างเพียงพอเช่นเดียวกับห้องให้คำปรึกษา

อาคารสถานที่สำหรับบริการแนะแนวอาชีพของบางสถาบัน อาจใช้ร่วมกับอาคารสถานที่ของงานบริการอื่น ๆ หรืออาคารสถานที่ของหน่วยงานอื่น ๆ แต่อาคารที่ตั้งบริการแนะแนวอาชีพควรมีบริเวณไม่น้อยกว่า 20,000 ตารางฟุต (Packwood. 1977 : 384)

ประโยชน์ของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

การจัดบริการแนะแนวอาชีพมีส่วนช่วยให้บัณฑิตนักศึกษา และบัณฑิตได้รับความไว้วางใจในการมอบหมายงานในหน้าที่ให้ปฏิบัติและรับผิดชอบจากนายจ้างเป็นอย่างดี อีกทั้งทางสถาบันได้รับความร่วมมือในการให้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพจากสถาบันอื่น ๆ และหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี นอกจากนี้ทางสถาบันยังได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการให้ทุนการศึกษา ทุนโครงการวิจัย และให้อุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น (Packwood. 1977 : 378)

ทางด้านทบวงมหาวิทยาลัย (2530 : 126) ก็ได้กำหนดโครงสร้างและการบริหารงานบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันการศึกษาว่า ถ้าบริการแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของภาควิชาแนะแนวหรือภาควิชาจิตวิทยา บริการแนะแนวอาชีพก็เป็นส่วนหนึ่งของภาควิชานั้น ถ้าบริการแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของกองกิจการนิสิตนักศึกษา บริการแนะแนวอาชีพก็เป็นส่วนหนึ่งหรืองานหนึ่งของกองกิจการนิสิตนักศึกษา เนื่องจากงานแนะแนวเป็นงานหนึ่งของงานบริการและสวัสดิการนิสิตนักศึกษา งานแนะแนวจึงควรเป็นส่วนหนึ่งของกองกิจการนิสิตนักศึกษา ดังนั้นงานบริการแนะแนวอาชีพก็เป็นส่วนหนึ่งหรืองานหนึ่งของกองกิจการนิสิตนักศึกษา ดังสรุปเป็นแผนภูมิโครงสร้างและการบริหารงานบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้ คือ

ภาพประกอบ 5 แผนภูมิโครงสร้างและการบริหารงานบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา
ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีนิสิตนักศึกษาจำนวนมาก มีปริมาณงานและบุคลากรจำนวนมาก ก็อาจยกระดับ “งานแนะแนว” เป็น “ฝ่ายแนะแนว” ได้

การดำเนินงาน

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการบริการงานแนะแนวอาชีพ ทบวงมหาวิทยาลัย (2530 : 125-126) ได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินงานตามหลักการต่อไปนี้คือ

1. ส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้เลือกอาชีพให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพ ความสนใจ ความถนัดของตนเอง เพื่อให้เกิดความสุขและความเจริญแก่ตนเอง นายจ้าง และสังคม
2. เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา และศิษย์เก่าได้เลือกงานโดยอิสระ เพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสเลือกงานที่เหมาะสมกับตนเอง
3. พัฒนาบทบาทของบริการแนะแนวอาชีพให้สอดคล้องกับนโยบาย และบทบาทของสถาบันอุดมศึกษา

นอกจากหลักในการดำเนินงานดังกล่าวแล้ว บริการแนะแนวอาชีพควรทำเรื่องต่อไปนี้เป็น

1. ควรวางแผนดำเนินงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว
2. ควรศึกษานโยบาย ทัศนคติและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการวางแผนและการปรับแผนการดำเนินงานของบริการแนะแนวอาชีพ
3. ควรศึกษาแนวโน้มของอาชีพต่าง ๆ ในสังคมทุกระดับ

4. ควรช่วยสถาบันอุดมศึกษาในการศึกษาความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรต่าง ๆ ของสถาบันกับความต้องการของสังคม

5. ควรติดต่อกับฝ่ายต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ เพื่อให้ข้อมูลด้านอาชีพและความต้องการของสังคมได้เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการดำเนินงานของสถาบัน

6. ควรทำการปรับปรุงบริการแนะแนวอาชีพในด้านต่าง ๆ เช่น วิธีการดำเนินงาน บุคลากร สถานที่ เป็นต้น โดยใช้หลักวิชาการสมัยใหม่ วิธีการและเครื่องมือที่ทันสมัย

นอกจากนี้ควรมีการสัมมนาและการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มทุกภาคการศึกษาในหัวข้อต่าง ๆ เช่น การเลือกอาชีพ การวางแผนเพื่อประกอบอาชีพ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการตัดสินใจ การพัฒนาตนเองเพื่อการประกอบอาชีพ การเตรียมตัวสัมภาษณ์ การประกอบอาชีพอิสระ เป็นต้น และเนื่องจากในปัจจุบันบัณฑิตส่วนใหญ่เข้าสู่ตลาดแรงงานในภาคเอกชนมากขึ้น ดังนั้นหน่วยงานงานหรือบริการจัดหางานของบริการแนะแนวอาชีพ ต้องติดต่อกับบริษัทหรือหน่วยงานภาคเอกชนเป็นประจำ การทำงานของหน่วยงานหรือบริการจัดหางาน ต้องมีประสิทธิภาพเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของภาคเอกชน

การประชาสัมพันธ์ก็เป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับหน่วยงาน หรือบริการจัดหางาน ซึ่งต้องทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างนิสิตนักศึกษาและผู้จ้างงาน การประชาสัมพันธ์จึงต้องทำอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยเพื่อให้หายจ้าง นิสิตนักศึกษา ศิษย์เก่า

คณาจารย์ และผู้บริหารของมหาวิทยาลัยได้ทราบถึงกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของบริการแนะแนวอาชีพ

เพื่อความสะดวกของทั้งผู้รับสมัครงานและผู้สมัครงาน จึงควรติดต่อให้นายจ้างมาทำการรับสมัครงาน และสอบสัมภาษณ์นิสิตนักศึกษาที่สมัครงานภายในมหาวิทยาลัย หน้าที่ซึ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การให้ความร่วมมือกับนักแนะแนวจัดฝึกอบรม หรือจัดการสัมมนาตลอดจนการผลิตเอกสารเพื่อใช้ในการสัมมนาและการแนะแนว เพื่อช่วยให้การแนะแนวได้ผลดียิ่งขึ้น สุดท้ายคือการประเมินผลซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับงานแนะแนวอาชีพอย่างมาก การประเมินผลควรดำเนินการทั้งประเมินผลกระบวนการแนะแนวและทัศนคติของผู้ขอรับบริการ เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานตลอดจนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน และการกำหนดเป้าหมายของงานบริการแนะแนวอาชีพต่อไป

สำหรับงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่และอุปกรณ์ สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดได้ดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2530 : 128-142)

งบประมาณ

งบประมาณของบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา อาจมาจากหลายแหล่งด้วยกัน เช่น จากเงินงบประมาณแผ่นดิน จากเงินรายได้ของสถาบัน จากการบริจาค จากการเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษา จากการเก็บค่าธรรมเนียมนิสิตนักศึกษาที่ใช้บริการ สำหรับสถาบันของรัฐนั้น เงินงบประมาณแผ่นดินเป็นแหล่งงบประมาณที่สำคัญ เงินส่วนนี้ใช้เป็นค่าจ้างบุคลากรประจำ ค่าวัสดุครุภัณฑ์ ค่าใช้สอย และค่าวัสดุสำนักงาน ส่วนการบริจาคมานั้นอาจเป็นเงินหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับบริจาคจากบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่า บริษัทห้างร้าน เป็นต้น

บุคลากร

บุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของบริการแนะแนวอาชีพ งานบริการแนะแนวอาชีพจะประสบความสำเร็จเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับบุคลากร สถาบันอุดมศึกษาที่มีบุคลากรจำนวนเพียงพอ บุคลากรมีความรู้ความสามารถ และมีกำลังใจในการทำงานดี งานแนะแนวอาชีพของสถาบันนั้นก็จะย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จได้ไม่ยากนัก ซึ่งบุคลากรของงานบริการแนะแนวอาชีพควรมีดังต่อไปนี้คือ

1. นักแนะแนว ควรมีนักแนะแนวที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางด้านการศึกษา (Counseling) หรือการแนะแนว (Guidance) จำนวน 2 คน เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาทั้งทางด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม ตลอดจนการให้บริการทดสอบการแปลผลการทดสอบแก่นิสิตนักศึกษา นักแนะแนวคนหนึ่งคนหนึ่งในจำนวน 2 คนนี้ ที่มีความเหมาะสมต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้างานบริการแนะแนวอาชีพอีกตำแหน่งหนึ่งด้วย
2. นักแนะแนวที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านแนะแนว จำนวน 3 คน เพื่อทำหน้าที่บริการจัดหางานจำนวน 2 คน และทำหน้าที่บรรณารักษ์ และการจัดหาข่าวสารด้านอาชีพให้ห้องสมุดอาชีพอีกจำนวน 1 คน
3. เจ้าหน้าที่ธุรการ ที่ได้รับการศึกษาระดับ ปวส. จำนวน 3 คน เพื่อทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ธุรการของงานบริการแนะแนวอาชีพจำนวน 1 คน ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่รวบรวมระเบียบสะสมของนิสิตนักศึกษาจำนวน 1 คน และทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยบรรณารักษ์ในห้องสมุดอาชีพจำนวน 1 คน
4. เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด งานบริการแนะแนวอาชีพควรมีเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด ที่มีความสามารถพิมพ์ดีดได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษจำนวน 1 คน อาคารสถานที่และอุปกรณ์ อาคารสถานที่มีความสำคัญต่อการแนะแนวอาชีพมาก บรรยากาศของการให้คำปรึกษาควรเป็นบรรยากาศที่ทำให้ผู้ขอรับบริการมีความสบายใจ และมั่นใจในการสนทนาโดยเขารู้สึกว่าข้อมูลต่าง ๆ เหล่านั้นจะไม่มีผู้อื่นทราบนอกจากผู้ให้คำปรึกษาเท่านั้นที่ทราบ ดังนั้นอาคารสถานที่สำหรับบริการแนะแนวอาชีพจึงต้องได้รับการพิจารณาให้ถูกต้อง ทั้งสถานที่ตั้ง จำนวนห้อง ขนาดของห้อง และการจัดสถานที่โดยทั่วไป

การจัดสถานที่

โดยลักษณะของงานบริการแนะแนวอาชีพแล้ว มีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่เพื่อจัดเป็นห้องทำงานชนิดต่าง ๆ หลายห้องด้วยกัน เช่น ห้องทำงานของผู้ให้คำปรึกษา ห้องให้คำปรึกษาหมู่ ห้องทดสอบ ห้องสมุดอาชีพ และบริเวณต้อนรับผู้มาขอรับบริการ เป็นต้น การจัดสถานที่เพื่อให้ห้องทำงานชนิดต่าง ๆ ที่มีลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกันให้อยู่ใกล้กัน จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรด้วย

1. ห้องทำงานของผู้ให้คำปรึกษา

โดยทั่วไปห้องทำงานของผู้ให้คำปรึกษา ควรอยู่ติดกับบริเวณต้อนรับผู้มาติดต่อขอรับบริการ เพื่อให้พนักงานต้อนรับได้ส่งผู้มาขอรับบริการให้แก่ผู้ให้คำปรึกษาได้สะดวก สภาพของห้อง

ทำงานของผู้ให้คำปรึกษาควรมีข้อพิจารณาสี่ประการ คือ ขนาดของห้อง การเก็บเสียง การถ่ายเทอากาศ และความเป็นสัดส่วน

ตามหลักจรรยาของผู้ให้คำปรึกษาถือว่า เรื่องส่วนตัวของผู้มาขอรับบริการนั้น ผู้ให้คำปรึกษาต้องเก็บไว้เป็นความลับ ดังนั้นห้องทำงานของผู้ให้คำปรึกษาจึงควรเป็นสัดส่วนโดยไม่ใช้ร่วมกับผู้อื่น ผนังห้องต้องมิดชิดตั้งแต่พื้นถึงเพดาน และต้องสร้างด้วยวัสดุที่สามารถเก็บเสียงได้ เนื่องจากห้องนี้เป็นห้องที่บิจึงจำเป็นต้องติดตั้งเครื่องปรับอากาศที่มีเสียงไม่ดังมาก ห้องควรมีขนาดประมาณ 10 x 8 ฟุต ภายในห้องต้องมีโต๊ะทำงานของผู้ให้คำปรึกษาและเก้าอี้สำหรับผู้ให้คำปรึกษาและผู้ขอรับบริการ ด้านหลังหรือด้านข้างของโต๊ะทำงานควรมีตู้เก็บเอกสาร ห้องทำงานของผู้ให้คำปรึกษาควรมีจำนวน 3-5 ห้อง

2. ห้องให้คำปรึกษาหมู่

ห้องโดยทั่วไปจะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เพื่อจะทำให้รูปของกลุ่มกิจกรรมเป็นรูปไข่ หากกรณีของห้องให้คำปรึกษาหมู่เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ก็จะทำให้รูปของกลุ่มกิจกรรมเป็นรูปวงกลม ขนาดของห้องที่เหมาะสม คือ 20 x 20 ฟุต ซึ่งสามารถบรรจุสมาชิกได้ถึง 15 คน ภายในห้องควรมีเก้าอี้จำนวน 15 ตัว และมีโต๊ะขนาด 2 x 3 เมตร ไว้หนึ่งตัว โต๊ะและเก้าอี้ควรสร้างชนิดที่สามารถยกออกจากห้องได้ในกรณีที่ไม่ต้องการใช้ได้ บนฝาผนังด้านข้างของห้องควรติดกระดานดำหรือกระดานขาวไว้เพื่อเป็นอุปกรณ์การสอน พื้นห้องควรบุด้วยกระเบื้องยางหรือรูปพรมเพื่อป้องกันเสียงอาจเกิดจากการทำกิจกรรมกลุ่มได้

3. ห้องทดสอบ

ขนาดของห้องทดสอบ ขึ้นอยู่กับจำนวนนิสิตนักศึกษาทั้งหมดในสถาบันนั้น สถาบันที่มีนิสิตนักศึกษา จำนวน 10,000-15,000 คน ควรใช้ห้องขนาด 4 x 5 เมตร ซึ่งสามารถบรรจุโต๊ะและเก้าอี้ได้ประมาณ 10 ชุด แสงภายในห้องควรให้มีความเข้มพอสมควรในทุก ๆ มุมของห้อง เพื่อให้แสงบนโต๊ะทุกตัวเพียงพอสำหรับการทำการทดสอบ ภายในห้องควรมีตู้เก็บแบบทดสอบ แบบสำรวจ และอุปกรณ์ในการทดสอบต่าง ๆ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดหาแบบทดสอบและแบบสำรวจที่มีคุณภาพดีไว้บริการ โดยทั่วไปควรจัดห้องทดสอบไว้ใกล้กับห้องทำงานของผู้ให้คำปรึกษา เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาที่มีเวลาว่างสามารถให้บริการทดสอบแก่นิสิตนักศึกษาได้ด้วย

4. ห้องสมุดอาชีพ

ข้อมูลด้านอาชีพและข้อมูลในการศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีความสำคัญต่อการบริการแนะแนวอาชีพมาก เพราะข้อมูลดังกล่าวมีความจำเป็นต่อการวางแผนเพื่อการทำงาน และการศึกษาต่อของนิสิตนักศึกษา ดังนั้นห้องสมุดอาชีพต้องบรรจุหนังสือ วารสาร จุลสารที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษาเท่านั้น ภายในห้องสมุดอาชีพต้องมีชั้นหนังสือ ชั้นวารสาร ชั้นจุลสาร เก้าอี้ และโต๊ะอ่านหนังสือ ขนาดของห้องขึ้นอยู่กับจำนวนนิสิตนักศึกษาของสถาบันนั้นด้วย สถาบันที่มีนิสิตนักศึกษาประมาณ 10,000 -20,000 คน ห้องสมุดอาชีพควรมีขนาด 80 x 10 เมตร

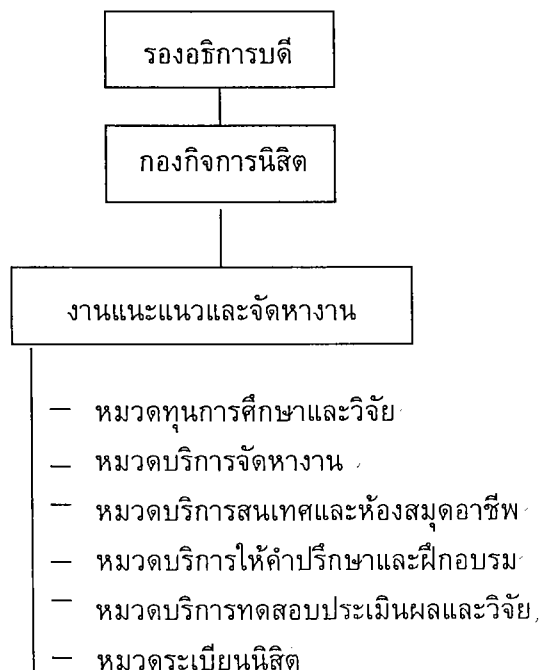
5. บริเวณต้อนรับผู้มาขอรับบริการ

บริเวณต้อนรับผู้มาขอรับบริการมีความจำเป็นมาก เพราะผู้มาขอรับบริการหรือผู้มาติดต่องานต้องใช้บริเวณนี้ระยะเวลาหนึ่ง จึงต้องเตรียมเก้าอี้หรือม้านั่งยาวไว้ให้เพียงพอ เนื่องจากบริเวณนี้ต้องเป็นที่ทำงานของพนักงานต้อนรับด้วย จึงควรมีเคาน์เตอร์ให้พนักงานต้อนรับนั่งทำงาน พร้อมอุปกรณ์ เช่น โทรศัพท์ เครื่องพิมพ์ดีด ตู้เก็บเอกสาร เป็นต้น และควรจัดหาหนังสือวารสาร จุลสารและเอกสารต่าง ๆ ที่ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพไว้ให้ผู้ขอรับบริการได้อ่านขณะคอยรับบริการด้วย

ผลที่ได้รับจากการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

การติดต่อกับผู้จ้างงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนของบริการจัดหางาน ซึ่งเป็นบริการหนึ่งของงานบริการแนะแนวอาชีพ เป็นการช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถหางานทำได้มากขึ้น การช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษาให้สามารถหางานทำได้ นอกจากก่อให้เกิดความผูกพันระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับผู้สำเร็จการศึกษาเพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังก่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงาน องค์กร บริษัท ห้างร้าน อันเป็นประโยชน์อย่างมากต่อทั้งสองฝ่าย ประโยชน์ที่สถาบันอุดมศึกษาได้รับโดยตรง ได้แก่ การสนับสนุนจากฝ่ายต่าง ๆ ในด้านเงินอุดหนุนการวิจัย ทุนการศึกษา ส่วนประโยชน์ทางอ้อม คือ การได้ทราบความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั้งปริมาณและคุณภาพ ทำให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปปรับปรุงแผนการรับนิสิตนักศึกษา หลักสูตร และการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ยังได้รับความไว้วางใจในการติดต่อจ้างงานผู้สำเร็จการศึกษาไปประกอบอาชีพในหน่วยงานต่าง ๆ อีกด้วย (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2530 : 4-5)

การจัดบริการแนะแนวอาชีพมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
(มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2541 : 11) มีดังนี้

ภาพประกอบ 6 แผนภูมิการบริหารงานกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

งานแนะแนวและจัดหางาน

1. บริการทดสอบเชิงจิตวิทยา

กองกิจการนิสิตจะจัดบริการให้กับนิสิตที่มีความสนใจ และต้องการค้นพบตนเองในด้านบุคลิกภาพ ความสามารถทางสติปัญญา ความสนใจ ค่านิยม อันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาตัวนิสิตให้ดีขึ้น และการสำรวจปัญหาของตนเองทั้งในด้านการเรียน ปัญหาส่วนตัว และปัญหาสังคม ฯลฯ ซึ่งนิสิตมีความสนใจจะทดสอบเพื่อทราบข้อมูล พร้อมทั้งแนะนำวิธีเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา

2. บริการให้คำปรึกษา

เมื่อนิสิตได้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย บางขณะนิสิตอาจประสบมาบางประการ อาทิเช่น ปัญหาด้านการเรียน การปรับตัว ปัญหาทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ปัญหาในการดำเนินชีวิตของตนเอง การคบเพื่อน หรือบางครั้งอาจจะประสบปัญหาทางครอบครัว หรือประสบปัญหาหลาย ๆ อย่างพร้อมกัน จนกระทั่งนิสิตรู้สึกว่ตนเองท้อแท้ การช่วยเหลือตนเอง หรือแก้ปัญหาแต่เพียงลำพังนั้นเป็นไปได้ยาก และต้องการปรึกษาหารือเพื่อจะหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยดี หรือในบางครั้งนิสิตมีความสนใจที่จะพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ

กองกิจการนิสิตได้จัดบริการให้คำปรึกษาขึ้น เพื่อบริการแก่นิสิตที่ประสบปัญหาตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น โดยได้จัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาแก่นิสิต การจัดบริการให้แก่นิสิต มีดังนี้

1. การให้คำปรึกษาทางด้านการศึกษา
2. การให้คำปรึกษาทางด้านอาชีพ
3. การให้คำปรึกษาทางด้านปัญหาส่วนตัว

บริการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม เช่น โครงการฝึกกลุ่มเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ฝึกพฤติกรรมการแสดงออก โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน การสร้างมนุษยสัมพันธ์ โครงการฝึกผู้นำ ฯลฯ

3. บริการสนเทศและห้องสมุดอาชีพ

กองกิจการนิสิตจัดให้มีแหล่งสนเทศ เพื่อรวบรวมเผยแพร่ วิเคราะห์วิจัย ปัญหา ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต การศึกษาเล่าเรียน การพัฒนาศักยภาพ การส่งเสริมสุขภาพจิต การเพิ่มพูนประสบการณ์และความรู้ในการเตรียมตัวสู่โลกภายนอกและโลกแห่งการงาน โดยจัดบริการในรูปแบบของ จุลสาร นิทรรศการ บอร์ด แถบภาพวิดีโอ นอกจากกองกิจการนิสิตได้จัดห้องสมุดอาชีพ ซึ่งเป็นห้องสมุดเฉพาะที่ให้บริการเกี่ยวกับข่าวสาร หรือข้อมูลด้านอาชีพในแง่มุมต่าง ๆ ภายในห้องสมุดอาชีพไว้สำหรับบริการนิสิต ได้แก่

1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะอาชีพแต่ละอาชีพ ตลอดจนแนวโน้มของตลาดแรงงานในแต่ละอาชีพ
2. ข้อมูลที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ปริญญาเอกของสถาบันอุดมศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
3. ข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งงานว่างทั้งในส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน
4. ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมตนเองในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน เช่น วิธีการหาแหล่งงาน การเขียนใบสมัครงาน การสอบสัมภาษณ์ในการสมัครงาน เป็นต้น
5. จัดทำเอกสารคู่มือการเตรียมความพร้อมในการสมัครงานแก่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา
6. ข้อมูลการเตรียมตัวสอบบรรจุเข้ารับราชการการเตรียมตัวสอบปริญญาโท การทดสอบในการเขียนใบสมัครงาน
7. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลิกภาพ การปรับตัว การพัฒนาจิตใจ ตลอดจนความรู้รอบตัวต่าง ๆ
8. จัดหาหนังสือทางจิตวิทยา การสมัครงาน การศึกษาต่อ ธุรกิจสำหรับนิสิตที่ต้องการค้นคว้าหาข้อมูล
9. จัดสื่อทางด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว บริการแก่นิสิตในการเตรียมความพร้อมทั้งที่กำลังศึกษาอยู่และใกล้สำเร็จการศึกษา
10. จัดข้อมูลเพิ่มทางด้านอาชีพอิสระ และอาชีพต่าง ๆ ให้นิสิตได้ศึกษาข้อมูลในการพิจารณาเลือกอาชีพก่อนสำเร็จการศึกษา

4. บริการทุนการศึกษา

กองกิจการนิสิตได้บริการจัดสรรทุนให้กับนิสิตที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ เรียนดี ซึ่งทุนการศึกษาที่บริการให้แก่ นิสิต มีดังนี้

4.1 ทุนการศึกษาประเภทจ่ายขาด ได้แก่ ทุนการศึกษาที่มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคให้กับทางมหาวิทยาลัย เช่น สมาคม มูลนิธิ ธนาคาร บริษัทห้างร้าน บุคคลทั่วไป ได้มอบเงินเพื่อจัดสรรให้เป็นทุนการศึกษาแก่นิสิตในแต่ละปี หรือขอให้มหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการคัดเลือกนิสิตเพื่อเข้ารับทุนการศึกษา ทุนการศึกษาประเภทนี้มีมูลค่าทุนละตั้งแต่ 3,000-20,000 บาทขึ้นไปต่อปีการศึกษา โดยมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่เจ้าของทุนการศึกษาระบุไว้

ทุนการศึกษาประเภทจ่ายขาดนี้ ยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- ทุนการศึกษาประเภทจ่ายขาดแบบต่อเนื่อง จนสำเร็จการศึกษา
- ทุนการศึกษาประเภทจ่ายขาดแบบไม่ต่อเนื่อง

ทุนการศึกษาให้สิ้นสุดในแต่ละปีการศึกษา ซึ่งจำนวนทุนและจำนวนนิสิตที่ได้รับทุนการศึกษาประเภทนี้มีจำนวนไม่แน่นอนในแต่ละปี เนื่องจากขึ้นอยู่กับเจ้าของทุนการศึกษาจะพิจารณา มอบให้

4.2 ทุนการศึกษาประเภทดอกผล ได้แก่ ทุนการศึกษาที่มีผู้มีจิตศรัทธามอบเงินจำนวนหนึ่งไว้กับมหาวิทยาลัยเพื่อนำดอกผลที่ได้รับมาจัดสรรให้เป็นทุนการศึกษาแก่นิสิตในแต่ละปีตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดทุนการศึกษาประเภทดอกผลให้ต่อปีการศึกษา

5. ทุนอาหารกลางวัน

ทุนนี้มุ่งให้ความช่วยเหลือนิสิตที่ขาดสันทนาการเงิน จนไม่สามารถจะมีอาหารกลางวันรับประทานได้ เงินทุนที่ได้มาช่วยเป็นทุนอาหารกลางวันนี้ได้รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา คณะกรรมการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันมีหน้าที่คัดเลือกนิสิตโดยผ่านการคัดเลือกมาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อน นิสิตที่มีความประสงค์จะขอรับทุนจะต้องไปพบอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อรับการพิจารณา แล้วส่งชื่อมายังคณะกรรมการฯ ผู้ได้รับทุนจะได้รับบัตรอาหารให้ไปรับประทานที่ร้านจำหน่ายอาหารในมหาวิทยาลัยต่อไป ทุนอาหารกลางวันนี้ขอได้ทุกต้นภาคเรียน

ทุนการศึกษาจะเปิดบริการประมาณเดือนมิถุนายนของทุกปี และรับสมัครเป็นคราว ๆ ไป ตามแต่เจ้าของทุนจะแจ้งให้มหาวิทยาลัยดำเนินการ โดยในการรับสมัครงานแนะแนวและจัดหางานเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการ จะมีการประกาศแจ้งให้นิสิตทราบทุกครั้งไป

6. บริการจัดหางาน

กองกิจการนิสิตได้จัดให้มีบริการจัดหางานขึ้นเพื่อบริการแก่นิสิตที่มีความประสงค์จะฝึกหัดประสบการณ์และรายได้ในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ และนิสิตที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา ซึ่งบริการที่จัดให้แก่ นิสิต ได้แก่

1. งานสอนพิเศษ โดยนิสิตสมัครเป็นสมาชิกในการสอนพิเศษ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ และปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กองกิจการนิสิตกำหนด

2. บริการจัดหางานแก่นิสิตและบัณฑิต
3. บริการแจ้งข่าวการรับสมัครงานแก่นิสิตและบัณฑิต
4. บริการบอร์ดติดข่าวการรับสมัครงานทั้งข่าวในภาครัฐวิสาหกิจ ข้าราชการ และธุรกิจเอกชน ตลอดจนข่าวแรงงานทางหนังสือพิมพ์และข่าวงานจากกรมแรงงาน
5. บริการข่าวสารแนะนำอาชีพ เกี่ยวกับการสมัครงานและการพัฒนาตนเองในการสมัครงาน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมในการสมัครงาน
6. บริการติดต่อประสานงานกับทางราชการ บริษัท เกี่ยวกับการสมัครงาน
7. บริการตัวอย่างใบสมัครงาน
8. บริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการสมัครงาน
9. บริการฝึกอบรมทางด้านการเตรียมตัวในการสมัครงาน
10. บริการงานล่วงเวลาที่นิสิตมีความประสงค์จะทำในช่วงปิดภาคเรียน

7. กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อให้แก่นักเรียนนิสิตนักศึกษา ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบจนถึงระดับปริญญาตรี ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

สตามาตาโกส (Stamatakos. 1981 : 105-111) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าของงานกิจการนักศึกษาในระดับวิทยาลัย สรุปได้ว่า ผู้บริหารกิจการนักศึกษาควรเป็นผู้มีประสบการณ์สูง มีความสามารถในการวางมาตรฐานการบริหารและกำหนดขอบข่ายของงานให้แน่ชัด มีมาตรฐานในการทำงานของตนเอง มีความรู้และทักษะในงานที่จะต้องปฏิบัติ มีศีลธรรมและบุคลิกภาพดี การจะแต่งตั้งบุคคลเพื่อบริหารงานด้านนี้ควรคำนึงถึงประสบการณ์และความสามารถ ซึ่งความรู้ที่เป็นพื้นฐานของผู้ที่จะเป็นผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา จิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ทฤษฎีการจัดตั้งองค์กร และการบริหาร ความรู้ความสามารถในวิชาเหล่านั้น หากนำมาผสมผสานกันกับประสบการณ์ จะทำให้งานกิจการนักศึกษาเจริญก้าวหน้า

สุวรรณแสง (Suwansang. 1985 : 426) ได้ศึกษารูปแบบการให้คำปรึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษา ตามความต้องการของนักศึกษาและผู้บริหารของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย เพื่อมาเปรียบเทียบกับศูนย์การให้คำปรึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่หารูปแบบการจัดตั้งศูนย์การให้คำปรึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความต้องการต่อบริการสอดคล้องกับนักศึกษาในสหรัฐอเมริกา ซึ่งมี 5 บริการ ดังนี้ คือ บริการการศึกษา บริการทางจิตวิทยา บริการให้คำปรึกษา บริการอนามัย และบริการแนะแนวอาชีพ และใช้แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารในลักษณะเดียวกัน พบว่าบริการแนะแนวอาชีพและบริการอนามัย นักศึกษากับผู้บริหารเห็นว่าเป็นบริการที่มีความต้องการมากที่สุด อย่างไรก็ตามการวิจัยนี้ได้สรุปว่า รูปแบบศูนย์ให้คำปรึกษาจะเป็นรูปแบบเดียวกันอย่างแน่นอนย่อมไม่ได้ ทั้งนี้ควรขึ้นกับความจำเป็นและความเหมาะสมของแต่ละมหาวิทยาลัย ตามสภาพแวดล้อมทิศทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคมของเมืองไทย

จากการวิจัยจากต่างประเทศ จะเห็นได้ว่างานแนะแนวอาชีพเป็นบริการที่นิสิตนักศึกษามีความต้องการมาก แต่สภาพการจัดบริการต่าง ๆ ของการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งแตกต่างกันไปโดยส่วนใหญ่จัดได้ไม่ดีเพียงพอ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมีบริการให้คำปรึกษาและบริการจัดหางาน และมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ข้อมูลและแบบทดสอบ อีกทั้งผู้บริหารกิจการนิสิตระดับสูง คือ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ซึ่งควรเป็นผู้มีความสามารถและประสบการณ์ในการบริหาร แต่กลับมีพฤติกรรมการบริหารที่เน้นด้านสัมพันธ์มากกว่าด้านภารกิจ อีกทั้งพฤติกรรมทั้งสองด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีส่วนทำให้การจัดบริการแนะแนวอาชีพมีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร จึงทำให้นิสิตมีความพอใจในบริการอยู่ในระดับปานกลาง และโดยส่วนใหญ่มาใช้บริการน้อย นอกจากนี้การวางแผนของกองกิจการนิสิตมิได้นำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน และการประเมินผลในแต่ละปีมีการดำเนินการในระดับไม่ดีนัก

2.2 งานวิจัยในประเทศ

เยาวลักษณ์ คัดโนภาส (2524 : 168-169) ศึกษาการบริการนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคใต้ คือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและนักศึกษาเห็นว่า บริการให้คำปรึกษาและแนะแนว บริการจัดหางานมีความสำคัญอยู่ในระดับสำคัญมาก ส่วนสภาพการจัดบริการนั้น นิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี เห็นว่าสภาพการจัดบริการให้คำปรึกษาและบริการจัดหางานอยู่ในระดับใช้ได้น้อย ยกเว้นสภาพการจัดบริการให้คำปรึกษา และแนะแนวของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่ อยู่ในระดับใช้ได้มาก

จรรยา กองจินดา (2527 : 217) ศึกษาบริการให้คำปรึกษาในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่าการจัดบริการให้คำปรึกษาของมหาวิทยาลัยทั้งสามแห่งมีปัญหาและอุปสรรคดังนี้

1. ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการให้คำปรึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพที่จะกระตุ้นนิสิตนักศึกษามาใช้บริการ
3. บุคลากรไม่มีเวลา โดยเฉพาะบริการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพราะต้องทำหน้าที่อื่นด้วย

จิรวัฒน์ วีรังกร (2528 : จ) วิเคราะห์โครงสร้างและกระบวนการบริหารงาน บุคลากร นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย พบว่า ทุกสถาบันจัดให้มีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา โดยมีรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ มีกองกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นหน่วยปฏิบัติ และโครงสร้างที่มีอยู่ยังขาดประเภทงานที่จะดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษา สำหรับกระบวนการบริหารงานบุคลากร นิสิตนักศึกษา พบว่าในปัจจุบันเป็นการมุ่งให้บริการมากกว่าเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษา หรือที่ดำเนินการอยู่ก็ในระดับไม่ดี นอกจากนั้นการดำเนินการจัดระบบข้อมูล เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยังไม่มีมากนัก การวางแผนที่เป็นอยู่ จึงเป็นการวางแผนที่ปราศจากการใช้ข้อมูล และยังพบว่า การประเมินผลในแต่ละปียังมีการดำเนินการอยู่ในระดับไม่ตื้นนัก จึงทำให้ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ยังไม่ได้ช่วยป้อนข้อมูลให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนผลิตบัณฑิต

สำเนา ขจรศิลป์ (2528 : 116-118) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบของการบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในปัจจุบันของการบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 20 สถาบัน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านองค์การและการบริหารงานโดยทั่วไป บริการแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา บุคลากรที่ปฏิบัติงานแนะแนวโดยตรงมี 7 สถาบันเท่านั้นที่เป็นนักแนะแนวโดยตรง
2. ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ปรากฏว่ามีเพียง 6 สถาบันเท่านั้นที่ได้มีการเขียนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการบริการแนะแนวอาชีพไว้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการบริการให้คำปรึกษาและบริการจัดหางาน

3. ด้านการจัดบริการแนะแนวอาชีพ สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจัดบริการแนะแนวอาชีพแตกต่างกันไป ส่วนใหญ่จะมีบริการให้คำปรึกษาและบริการจัดหางาน และคุณภาพของบริการในสถาบันต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่ยังไม่ดีพอ จะต้องมีการปรับปรุงต่อไป และแม้ว่าบางสถาบันจะมีบริการทดสอบและบริการห้องสมุดด้านอาชีพและแบบทดสอบที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ

4. ปัญหาการจัดบริการแนะแนวอาชีพ สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีปัญหาในการจัดบริการแนะแนวอาชีพโดยมีปัญหที่รุนแรงที่สุด 3 ประการ คือขาดบุคลากรที่มีคุณภาพ ขาดข้อมูลอาชีพ และขาดแบบทดสอบต่าง ๆ ส่วนปัญหาที่รองลงไป ได้แก่ ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารงบประมาณไม่เพียงพอ และขาดวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

โรจนา สุขพันธ์ไพฑาราม (2529 : 222-232) ศึกษาการวางแผนอาชีพของนิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการวางแผนอาชีพ นิสิตส่วนใหญ่มีความต้องการหางานทำ เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับปานกลางไปจนถึงมากที่สุด และคาดหวังที่จะมีโอกาสประกอบอาชีพตามสาขาที่ศึกษาอยู่

2. ด้านปัญหาในการวางแผนอาชีพ นิสิตส่วนใหญ่มีปัญหาด้านแหล่งฝึกงานที่เหมาะสม ปัญหาด้านผู้ให้คำปรึกษาขาดคุณภาพ ปัญหาด้านข้อมูลอาชีพขาดคุณภาพและปริมาณ ปัญหาเกี่ยวกับโอกาสในการสำรวจตนเองโดยแบบทดสอบ

3. ด้านระยะเวลาของการวางแผนอาชีพ นิสิตส่วนใหญ่เริ่มสนใจวางแผนอาชีพของตนในระยะเวลาชั้นอุดมศึกษา

นอกจากนี้ โรจนา สุขพันธ์ไพฑาราม ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการแนะแนวอาชีพ ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการวางแผนอาชีพของนิสิตนักศึกษา สนับสนุนโครงการต่าง ๆ ที่ฝ่ายแนะแนวจัดขึ้น โดยอำนวยความสะดวกทั้งด้านงบประมาณและบุคลากร รวมทั้งให้อิสระในการดำเนินงานตามความเหมาะสม

2. ฝ่ายแนะแนวอาชีพของกองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปัจจุบันมีความพร้อมทั้งสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ แต่มีนิสิตมาใช้บริการน้อย จึงควรมีการปรับปรุงระบบการให้บริการและกระตุ้นความสนใจให้นิสิตมาใช้บริการให้มากยิ่งขึ้น

อรสา หงษ์นิกร (2529 : 99-102) ศึกษาความต้องการและความพึงพอใจบริการแนะแนวของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการบริการแนะแนวในทุกด้านมีปริมาณสูง บริการที่ต้องการมากที่สุดคือ บริการข้อมูลอาชีพ บริการจัดหางาน บริการให้คำปรึกษาและบริการทดสอบ นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยมารับบริการ สำหรับนักศึกษาที่มารับบริการก็มีความพึงพอใจต่อบริการแนะแนวในระดับปานกลาง

อรสา หงษ์นิกร ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์งานแนะแนวให้มากขึ้น รวมทั้งจัดบริการแนะแนวให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษา สำหรับบุคลากรแนะแนวควรได้รับการพัฒนาและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานให้ชัดเจน โดยสนับสนุนบุคลากรให้มีโอกาสศึกษาหรือกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานให้ชัดเจน โดยสนับสนุน

บุคลากรให้มีโอกาสศึกษาหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการแนะแนว รวมทั้งหาวิธีปรับปรุงงานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ

คันสนีย์ ฟองดาวิรัตน์ (2530 : 105-110) ศึกษาเรื่องการรับรู้ การใช้ และความพอใจ ของนักศึกษาต่อบริการด้านกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษาปีที่ 4 และ นักศึกษาปีที่ 1 มีความแตกต่างกันในเรื่องการรับรู้และการใช้บริการแนะแนวและจัดหางาน โดย นักศึกษาปีที่ 4 รับรู้และมาใช้บริการแนะแนวและจัดหางานมากกว่านักศึกษาปีที่ 1 แต่ส่วนใหญ่ นักศึกษาปีที่ 4 และปีที่ 1 ไม่เคยมาใช้บริการแนะแนวและจัดหางานสำหรับความพอใจในบริการต่าง ๆ ของงานกิจการนักศึกษาพบว่า มีความพอใจในระดับปานกลาง นอกจากนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนการดำเนินงานกิจการนักศึกษาในทุกด้าน ทั้งด้านงบประมาณ สถานที่ ครุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากร
2. กองกิจการนักศึกษาควรปรับปรุงวิธีการประชาสัมพันธ์ โดยการเผยแพร่ข่าวสาร จูงใจให้นักศึกษามาใช้บริการมากขึ้น
3. ควรจัดประชุมหรือฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงาน ให้มีความรู้ความเข้าใจ ในปรัชญา จุดมุ่งหมาย และนโยบายในการบริการ เพื่อให้เห็นคุณค่าและมีทัศนคติที่ดีต่องาน
4. ควรปรับปรุงการให้บริการแต่ละด้านให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษา โดยเฉพาะบริการแนะแนวและจัดหางาน บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ บริการทดสอบ และบริการห้องสมุดอาชีพ

3. การวิจัยอนาคตและเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR

ในการศึกษาเพื่อวิจัยอนาคต ปัจจุบันมีทฤษฎีและเทคนิคการศึกษาที่เป็นระบบมากขึ้น เทียนฉาย กิระนันท์ (2529 : 103-129) ได้กล่าวถึงการวิจัยอนาคต (Futures Research) ว่าเป็นการศึกษา เพื่อมองถึงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่น่าจะเป็นได้ในอนาคต รวมถึงปฏิสัมพันธ์และผลกระทบในระหว่างเหตุการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่น่าจะเกิดหรือกล่าวได้ว่า การวิจัยอนาคต หมายถึง วิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับแนวโน้มต่าง ๆ ที่เป็นทางเลือกของเรื่องที่ศึกษาที่คาดว่าจะเป็นไปได้ (Possible) หรือน่าจะเป็นไปได้ (Probable) โดยมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้ (กรมพลศึกษา.2531 : 21)

1. เพื่อบรรยายอนาคตรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นของกลุ่มประชากรที่ศึกษา
2. เพื่อประเมินสถานการณ์ในปัจจุบันกับความรู้ต่าง ๆ ที่เรามีอยู่ในปัจจุบันกับอนาคตที่เป็นไปได้แต่ละทาง
3. เพื่อบ่งชี้ผลกระทบและผลต่อเนื่องที่เป็นไปได้ต่าง ๆ ของแต่ละอนาคต
4. เพื่อให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าเกี่ยวกับอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นได้
5. เพื่อเข้าใจเบื้องหลังของกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

นาดยา ปิณฑานนท์ (2527 : 36-40) ได้กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของการศึกษาอนาคตว่าจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. เวลา การกล่าวถึงระยะเวลาในอนาคตศาสตร์ มักกล่าวเป็นช่วงเวลาจาก 5-50 ปี หรือบางทีก็มากกว่านี้ หรือบางทีก็กล่าวเป็นระยะเวลา เช่น “จากนี้ไปอีก 20-30 ปีข้างหน้า” ในการ

มองภาพอนาคตนั้นมิใช่ดูจากความแตกต่างของเวลา แต่เป็นเรื่องของการเน้นถึงสภาพเงื่อนไขและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีผลต่อความเป็นไปได้ของอนาคตของสิ่งที่เรากำลังศึกษา และทางเลือกของการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตสิ่งนั้นก็ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจในปัจจุบันด้วย

2. ปัญหา ปัญหาที่นักวิจัยอนาคตให้ความสนใจมีอยู่อย่างน้อย 3 ลักษณะ คือประการแรกมิใช่เป็นปัญหาที่มีอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใด หรือการตัดสินใจของใครโดยเฉพาะ ประการที่สอง มักจะนำแนวทางต่าง ๆ จากหลายสาขาวิชามาใช้ในการแก้ปัญหา โดยให้สัมพันธ์กับปัญหาที่แท้จริงที่เป็นอยู่ และประการสุดท้ายปัญหาอาจก่อตัวขึ้น เพื่อการวิเคราะห์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่การแก้ปัญหาที่แน่นอนยังไม่สามารถคาดหวังได้

3. ความไม่แน่ใจและความไม่ต่อเนื่อง ความไม่แน่ใจเป็นเรื่องธรรมดาในกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของคนเรา โดยเฉพาะกิจกรรมที่มีลักษณะการอาศัยประสบการณ์เป็นองค์ประกอบ ปรากฏการณ์ในบางอย่างเราอาจทราบความเป็นไปได้ของโอกาสที่สิ่งนั้นจะเกิดขึ้นหรือไม่ ถ้าหากปรากฏการณ์นั้นมีลักษณะของความต่อเนื่องที่เคยเป็นมา และดำเนินอยู่ต่อไป กรณีเช่นนี้ความไม่แน่ใจในการศึกษาอนาคตของสิ่งนั้นก็อาจมีมาก แต่ในสภาพความเป็นจริงในสังคมปรากฏการณ์หลายอย่างมีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่ต่อเนื่องและไม่คงที่ เนื่องจากมีตัวแปรอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น บางครั้งก็เหลือวิสัยที่จะทราบหรือควบคุมตัวแปรเหล่านั้นไว้ล่วงหน้าได้ ในลักษณะเช่นนี้ความไม่แน่ใจจะมีมาก ดังนั้น สิ่งที่เรากำลังเผชิญอยู่ก็คือปัญหาหรือปรากฏการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่ต่อเนื่อง และมีตัวแปรอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกันกับปัญหานั้น ซึ่งนักวิจัยอนาคตให้ความสำคัญว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษาอนาคต

4. ความพอเพียง เนื่องจากอนาคตเป็นเรื่องของความไม่แน่ใจ เพราะข้อจำกัดในเรื่องความรู้เกี่ยวกับอนาคตของสิ่งนั้น และเพราะว่าอนาคตโดยตัวของมันเองเป็นผลของการตัดสินใจที่ยังมาไม่ถึง ผลที่ได้จากวิธีการวิจัยอนาคตจึงมีลักษณะที่ไม่รู้จักพอ ไม่ยุติที่ผลอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่มักจะมีทางเลือกหลายอย่าง การวิจัยอนาคตไม่ได้มีเป้าหมายเบื้องต้นอยู่ที่การพยากรณ์ว่าอะไรจะเกิดขึ้นแต่เป็นการจัดเตรียมภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นไว้ล่วงหน้ามากกว่า ดังนั้น การวิจัยอนาคตจึงมักเกี่ยวข้องกับการแสวงหาทางเลือกแห่งอนาคต

5. ทฤษฎี โดยทั่วไปแล้ว การวิจัยอนาคตไม่ได้ผูกพันอยู่กับทฤษฎี ที่อธิบายความเป็นเหตุเป็นผลของเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ แต่ก็มิได้หมายความว่า การวิจัยอนาคตจะใช้วิธีการพยากรณ์โดยอาศัยสัญญาติญาณ แต่ในการตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่าง ๆ และการจัดลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ นักวิจัยอนาคตจะมีอิสระมากกว่านักสังคมศาสตร์ที่มักจะใช้และสร้างทฤษฎีตลอดจนข้อสมมติในเชิงทฤษฎีต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า การวิจัยอนาคตมีผลต่อการพัฒนาทฤษฎีต่าง ๆ

6. เทคนิคการวิเคราะห์ บางครั้งมีผู้กล่าวว่า การวิจัยอนาคตมีลักษณะของการพยากรณ์แบบการใช้จินตนาการ โดยยกตัวอย่างเทคนิคการพยากรณ์แบบสร้างอนาคตภาพ (Scenario) การคาดการณ์อนาคต (Delphi) ซึ่งตรงข้ามกับวิธีการที่มีลักษณะเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ แต่ความจริงแล้วในการศึกษาเรื่องเดียวกัน การใช้เทคนิคเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องแยกออกจากวิชาการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำมาใช้ร่วมกันได้ นอกจากนั้นวิธีการอื่น ๆ เช่น การวิเคราะห์ระบบ

(System Analysis) และการวิเคราะห์นโยบาย (Policy Analysis) ก็มีผู้นำมาใช้ในการวิจัยอนาคตจึงมีลักษณะของการผสมผสานกันระหว่าง วิธีการทางวิทยาศาสตร์และวิธีการเชิงพรรณนา

7. การนำผลที่ได้ไปใช้ ผลที่ได้จากการวิจัยอนาคตได้นำไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและการตัดสินใจตลอดจนให้ข้อมูลแก่หน่วยงานที่ต้องการข้อมูลเฉพาะเรื่อง

8. ความสัมพันธ์กับวิธีการวางแผน การวิจัยอนาคตมีส่วนร่วมในการวางแผน และวิธีการตัดสินใจอยู่มาก อาจกล่าวได้ว่าการวางแผนเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่รวมถึงการเตรียมการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่สะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายและคุณค่าอย่างใดอย่างหนึ่งปรากฏอยู่ ดังนั้น การวางแผนจึงต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผน และการพัฒนาสภาพแวดล้อมของสิ่งหนึ่งสิ่งใดในอนาคตด้วย

9. ค่านิยม เป้าหมายและปทัสถาน บางคนกล่าวว่า เรื่องของค่านิยม ปทัสถาน ควรแยกออกจากการวิจัยอนาคต โดยให้ความเห็นว่าการวิจัยอนาคตมีอิทธิพลต่อการวางแผน และการตัดสินใจโดยไม่ตรงก็โดยอ้อม อย่างไรก็ตามอนาคตของสิ่งที่มีพื้นฐานของค่านิยม เป้าหมายและปทัสถานย่อมมีผลต่อการกำหนดการวางแผน และความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงค่านิยม และเป้าหมายไว้ล่วงหน้า กล่าวสรุปได้ว่าทั้งค่านิยม เป้าหมาย และปทัสถาน ล้วนมีผลต่อการทำให้สิ่งที่เราศึกษาเกี่ยวกับอนาคตมีผลต่าง ๆ กันไปด้วย

สำหรับเทคนิคการวิจัยอนาคตนั้น มีอยู่กันหลายวิธี แต่วิธีที่เป็นที่รู้จักและนิยมนำมาใช้ในการวิจัย มีดังนี้ (เทียนฉาย กิระนันท์. 2529 : 103-109)

1. Scenario
2. Trend Extrapolation
3. Cross-Impact Analysis
4. Simulation Model
5. Delphi
6. Ethnographic Futures Research
7. Ethnographic Delphi Futures Research

เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบการสร้างอนาคตภาพ (Scenario)

การสร้างอนาคตภาพ หมายถึง การสำรวจสิ่งที่จะเป็นไปได้ในอนาคต หรือเรื่องที่น่าจะเป็นไปได้ภายใต้เงื่อนไขและข้อสมมติบางอย่าง ซึ่งเป็นประโยชน์ในการวางแผนและนโยบาย (เทียนฉาย กิระนันท์. 2525 : 12-13)

อนาคตภาพ ยังหมายถึงการสร้างเรื่องราวหรือคำอธิบายของความเป็นไปได้ในอนาคตจากความเป็นจริงในปัจจุบันหรือจากการคาดการณ์แนวโน้มที่น่าจะเกิดขึ้น การเขียนอนาคตภาพอาจได้จากการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมหรือจินตภาพ (Imagine) ของบุคคลต่อเรื่องราวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (Ornstein and Hunkins. 1993 : 391 ; Doll. 1989 : 64)

วิธีการสร้างอนาคตภาพนั้น อาจทำเป็นกระบวนการต่อเนื่องด้วยการวิเคราะห์ทางเลือก

ต่าง ๆ ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในอนาคต ซึ่งอาจเริ่มจากการศึกษาย้อนไปถึงภูมิหลังที่มีผลต่อปัจจุบันและวิเคราะห์ปัจจัยที่น่าจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การสร้างอนาคตภาพนั้นทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับกระบวนการและการให้คำนิยามของผู้เขียนอนาคตภาพ เช่น การสร้างประเด็นคำถามในเรื่องที่ต้องการศึกษาอย่างเฉพาะเจาะจง และนำคำตอบที่ได้มาเรียบเรียงตามลำดับเหตุการณ์หรือเวลาเพื่อสร้างเรื่องขึ้นใหม่ (Ornstein and Hunkins. 1993 : 392)

การสร้างอนาคตภาพอาจใช้เทคนิคการวิจัยหลายวิธีร่วมกัน เช่น การสำรวจ การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีส่วนสัมพันธ์กันและน่าจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต กล่าวโดยสรุปก็คือ การสร้างอนาคตภาพเป็นการคาดการณ์ถึงความเป็นไปได้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่น่าจะเกิดขึ้น

เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR

เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR นี้ จุมพล พูลภัทรชีวิน (2530 : 461-468) เป็นผู้พัฒนาขึ้นในปี พ.ศ. 2522 โดยเป็นเทคนิคการวิจัยที่ผสมผสานระหว่างเทคนิคการวิจัยแบบ EFR (Ethnographic Futures Research) และเดลฟาย (Delphi) เข้าด้วยกัน

เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายและความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคตมากที่สุดวิธีหนึ่ง ในปัจจุบันเป็นเทคนิคการวิจัยที่รวมเอาจุดเด่นหรือข้อดีของเทคนิค EFR และ Delphi เข้าด้วยกัน การรวมข้อดีของสองเทคนิค ช่วยแก้จุดอ่อนของแต่ละเทคนิคได้เป็นอย่างดี โดยหลักการแล้วเทคนิค EDFR เป็นการผสมผสานระหว่างเทคนิค EFR กับ Delphi เข้าด้วยกัน ขั้นตอนต่าง ๆ ของ EDFR คล้ายกับ Delphi เพียงแต่ได้มีการปรับปรุงวิธีให้มีความยืดหยุ่นและความเหมาะสมมากขึ้นโดยในรอบแรกของการวิจัย จะใช้การสัมภาษณ์แบบ EFR ที่ปรับปรุงแล้ว หลังจากการสัมภาษณ์ในรอบแรกผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แล้วสร้างเป็นเครื่องมือ ซึ่งมักจะมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แล้วส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบตามรูปแบบของเดลฟาย เพื่อที่จะทำการกรองความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาฉันทามติ (Consensus) ซึ่งมักจะทำประมาณ 2-3 รอบ หลังจากนั้นจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มาก และมีความสอดคล้องทางความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสรุปเขียนเป็นอนาคตภาพ

สรุปขั้นตอนใหญ่ ๆ ของการวิจัยแบบ EDFR มีดังนี้คือ

1. กำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ขั้นนี้นับว่าสำคัญและจำเป็นมาก เชื่อว่ายิ่งได้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เชี่ยวชาญจริง ๆ ยิ่งทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากขึ้นเท่านั้น ส่วนการเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญก็ยิ่งมีความจำเป็น เพราะผู้เชี่ยวชาญอาจมองไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยลักษณะนี้หรืออาจไม่มีเวลาให้ผู้วิจัยได้เต็มที่ ผู้วิจัยจำเป็นต้องติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัว อธิบายถึงจุดมุ่งหมายขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย เวลาที่ต้องใช้ โดยประมาณและประโยชน์ของการวิจัยถึงความจำเป็นและความสำคัญของการใช้ผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงขอความร่วมมือ ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือก็จำเป็นต้องไปหาผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นต่อไป ถ้าได้รับความร่วมมือก็นัดเวลาสำหรับสัมภาษณ์ การเตรียมผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวนอกจากจะทำให้มั่นใจว่าจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีแล้วยังเป็นการ

เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้มีเวลาเตรียมตัวเตรียมข้อมูลจัดระบบข้อมูลและความคิดล่วงหน้าช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เชื่อถือเพิ่มขึ้น

2. สัมภาษณ์ (EDFR รอบที่หนึ่ง) การสัมภาษณ์มีลักษณะและขั้นตอนคล้ายกับ EFR แต่ EDFR มีความยืดหยุ่นมากกว่า กล่าวคือ ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกรูปแบบการสัมภาษณ์ที่จะสนองตอบต่อจุดมุ่งหมาย เวลา งบประมาณ และสถานการณ์ของการวิจัยได้ คืออาจยึดตามรูปแบบของ EFR โดยเริ่มจาก Optimistic-Realistic (O-R), Pessimistic-Realistic (P-R) และ Most Probable (M-P) ตามลำดับ หรืออาจจะเลือกสัมภาษณ์ เฉพาะแนวโน้มที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่าจะเป็นไปได้และน่าจะเป็น โดยไม่คำนึงถึงว่าแนวโน้มเหล่านั้นจะเป็นไปในทางที่ดีหรือร้ายเพราะในการทำ EDFR รอบที่สองและสาม ถ้าหากผู้วิจัยสนใจที่จะแยกศึกษาอนาคตภาพทั้ง 3 ภาพตามแบบ EFR ผู้วิจัยก็สามารถทำได้โดยการออกแบบสอบถามที่จะช่วยให้ได้อนาคตภาพทั้ง 3 ภาพ อย่างเป็นระบบได้
3. วิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับทำเดลฟาย
4. สร้างเครื่องมือ
5. ทำเดลฟาย (EDFR รอบที่สอง , สาม...)
6. เขียนอนาคตภาพ

ข้อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง EDFR กับ Delphi

ประการแรก EDFR ต่างจาก Delphi ตรงที่ในรอบแรกของการวิจัยนั้น EDFR ใช้การสัมภาษณ์แบบ EFR ซึ่งโดยวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยได้แนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด และทุกแนวโน้มจะนำไปศึกษาต่อในรอบที่สองและสาม การทำเช่นนี้เป็นการเคารพความเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างแท้จริง

ประการที่สองการวิจัยแบบเดลฟายตามรูปแบบเดิมนั้นมักจะเริ่มด้วยแบบสอบถาม หรือแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองในการเก็บข้อมูลรอบที่หนึ่ง วิธีการนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นการลดความสำคัญ (Underestimate) ของผู้เชี่ยวชาญ เพราะไปจำกัดข้อมูลที่ควรจะได้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยการกำหนดกรอบแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญโดยการวิจัย ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแนวโน้มของเศรษฐกิจไทย ใน 10 ปีข้างหน้า ผู้วิจัยอาจจะสร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมแนวโน้มเฉพาะที่ผู้วิจัยคิดว่าสอดคล้องและสำคัญ การทำเช่นนี้ผู้วิจัยอาจจะละเลยแนวโน้มหรือประเด็นที่สำคัญอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยคาดไม่ถึง หรือไม่รู้ไปอย่างน่าเสียดาย ถึงแม้ว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญก็อาจจะไม่ตอบเพราะไม่ต้องการเสียเวลาเขียนหรือเพราะถูกชักนำให้คิดเฉพาะเรื่องที่ถูกถามในแบบสอบถาม ทำให้ลืมประเด็นที่น่าสนใจไปได้ แต่ถ้าหากมีการสัมภาษณ์ในรอบแรก ผู้วิจัยก็จะได้แนวโน้มและประเด็นที่สอดคล้องมากที่สุด ซึ่งตอบสนองจุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตได้ดีกว่า และยิ่งไปกว่านั้นแนวโน้มทุกแนวโน้มยังได้รับการพิจารณาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอีกใน EDFR รอบที่สอง, สาม วิธี EDFR จึงน่าจะเป็นวิธีวิจัยที่ได้แนวโน้มอย่างครอบคลุมเป็นระบบและน่าเชื่อถือมากกว่าเดลฟาย

ข้อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง EDFR กับ EFR

ประการแรก EDFR ต่างจาก EFR ที่ระเบียบวิธีวิจัย กล่าวคือ EFR ใช้สัมภาษณ์รอบเดียว ส่วน EDFR ใช้การสัมภาษณ์รอบแรกแล้วตามด้วยเดลฟายในรอบที่สอง, สาม วิธีการของ EDFR จึงมีระบบของการได้ข้อมูลที่เป็นที่น่าเชื่อถือได้มากกว่า

ประการที่สอง ผลสรุปของการวิจัยแบบ EFR คืออนาคตภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เพียงรอบเดียว โดยเลือกเอาแนวโน้มที่มีฉันทามติ (Consensus) ระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์ จุดอ่อนของวิธีนี้ก็คือ การขาดระบบที่น่าเชื่อถือในการพิจารณาแนวโน้มที่ไม่มีฉันทามติ และโดยระเบียบวิธีนี้เองอาจทำให้แนวโน้มที่สำคัญต้องหลุดไป เพราะเป็นไปได้ว่ามีผู้เชี่ยวชาญเพียงคนเดียวที่พูดถึงแนวโน้มเหล่านั้น ผู้เชี่ยวชาญคนอื่นตลอดจนผู้วิจัยก็อาจลืม นึกไม่ถึง หรือไม่รู้ จึงไม่ได้พูดถึงแนวโน้มเหล่านั้น แนวโน้มเหล่านั้นจึงหลุดออกไปจากผลการวิจัย เพราะไม่มีฉันทามติ ส่วนการวิจัยแบบ EDFR จะนำแนวโน้มที่ได้จากการสัมภาษณ์ในรอบแรก ป้อนกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญทุกคนพิจารณาอีกในการทำเดลฟายทำให้ทุกแนวโน้มได้รับการพิจารณาอย่างเป็นระบบเท่าเทียมกัน ผลสรุปที่ได้จากการวิจัยแบบ EDFR จึงเป็นระบบและได้แนวโน้มที่มีความครอบคลุม และน่าเชื่อถือมากกว่า EFR

จากสาระที่ได้นำเสนอตามลำดับนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR มาใช้ในการออกแบบอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพช่วง 10 ปีข้างหน้า โดยใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญคือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนว ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ จำนวน 5 คน และหัวหน้างานและเจ้าหน้าที่ที่ใช้บริการแนะแนวในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน รวม 15 คน ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และเดลฟายตามลำดับ ซึ่งจะทำให้การออกแบบอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษา อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดดังนี้

การกำหนดแหล่งข้อมูล

1. การศึกษาจากเอกสาร

ผู้วิจัยได้รวบรวมและศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพ เช่น ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารแนะนำการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ตลอดจนบทความที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ซึ่งรายละเอียดในเอกสารต่าง ๆ เหล่านี้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ โครงสร้างการดำเนินงานจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ และประเภทของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ

2. การวิจัยบทบาทของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในทศวรรษหน้า

โดยวิธี EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพื่อศึกษาแนวโน้มของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในทศวรรษหน้า เกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในช่วงเวลา 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2541-2550) โดยกำหนดขั้นตอนดังนี้

2.1 การเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การพิจารณาเกี่ยวกับการเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

การเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Experts)

การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- ผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจำนวน 5 คน
- ผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ จำนวน 5 คน
- หัวหน้างานและเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน

การพิจารณาเกี่ยวกับการเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

2.1 ในขั้นแรก จำนวนผู้เชี่ยวชาญ 3 ระดับ มีผู้เชี่ยวชาญรวม 15 คน ใช้เทคนิค EDFR ในการเก็บข้อมูลขั้นแรกโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 15 คน ซึ่งเป็นการระดมความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาทางด้านแนะแนวอาชีพในช่วง 10 ปีข้างหน้า โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวโน้มที่คาดว่าจะเป็นไปได้ และน่าจะเป็นไปในอนาคต ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) การสัมภาษณ์ บันทึกผลและอัดเทปไว้พร้อมกัน ในระยะเวลา 2 เดือน ตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2541 ถึงวันที่ 15 ธันวาคม 2541

2.2 นำผลของการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์รอบที่ 1 มาสร้างเครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามในการนำเดลฟายรอบที่ 2 โดยแบบสอบถาม จะมีโครงการอนาคตภาพของการจัดบริการด้านแนะแนวอาชีพ ใช้เทคนิคเดลฟายในการรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญ 15 คน ในระยะเวลา 2 เดือน ตั้งแต่วันที่ 2 มกราคม 2542 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2542

2.3 เขียนอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ในช่วง 10 ปีข้างหน้าตามผลของเดลฟายในรอบที่ 2 และเรียบเรียงเป็นเอกสาร นำเอกสารไปตรวจสอบคุณภาพในด้านความสมบูรณ์ ชัดเจนขององค์ประกอบด้านต่าง ๆ ที่ได้ออกแบบไว้ จากผู้เชี่ยวชาญคณะเดิมจำนวน 15 คน นำมาเรียบเรียงเป็นเอกสารฉบับร่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ มี 3 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (การเก็บข้อมูลรอบที่ 1) จากผู้เชี่ยวชาญ 15 คน เพื่อประมวลความคิดเห็นในการจัดการบริการด้านแนะแนวอาชีพ รายละเอียดของแบบสัมภาษณ์แสดงไว้ในภาคผนวก ก.
2. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (การเก็บข้อมูลรอบที่ 2) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาจำแนก จัดกลุ่ม วิเคราะห์ สังเคราะห์ นำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม แสดงไว้ในภาคผนวก ข.
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (การเก็บข้อมูลรอบที่ 3) นำข้อมูลจากแบบสอบถามชุดที่ 2 มาขยาย แสดงไว้ในภาคผนวก แบบอนาคตภาพของการจัดบริการด้านแนะแนวอาชีพ แสดงไว้ในภาคผนวก ค.

ตัวอย่าง

เครื่องมือการสัมภาษณ์ รอบที่ 1 ประเด็นการสัมภาษณ์ในการวิจัย เรื่อง อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1. ท่านคาดว่าจะพบภาพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการจัดบริการแนะแนวอาชีพช่วง 10 ปีข้างหน้า (2541-2550) เป็นอย่างไร จะเปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบันหรือไม่เปลี่ยนแปลงในเรื่องใดบ้าง
2. ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงในประเทศไทยที่จะเกิดขึ้น ในช่วง 10 ปีข้างหน้า ท่านคาดว่าจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดบริการแนะแนวอาชีพอย่างไร
กระแสโลกาภิวัตน์
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ความคาดหวังของสังคมต่อการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย มีลำดับดังนี้

1. ขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 15 คน ผู้วิจัยดำเนินการเองโดยมีจดหมายเชิญแจ้งวัตถุประสงค์ รายละเอียดของการวิจัยและวิธีการวิจัยให้ทราบ เมื่อได้กำหนดนัดหมายแล้วเข้าพบเพื่อสัมภาษณ์ตามประเด็นที่เตรียมไว้ และตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นเพิ่มเติม การสัมภาษณ์บันทึกเสียง และบันทึกรายงานการสัมภาษณ์พร้อมกัน
2. การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามรอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญ 15 คน โดยพิจารณาจากประสบการณ์ตรงในการจัดบริการแนะแนวอาชีพ
3. การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามรอบที่ 3 จากผู้เชี่ยวชาญคณะเดิม
4. นำผลจากการรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 3 มาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในเอกสาร รายงานผลการวิจัยและประมวลข้อมูลพื้นฐานที่เป็นปัจจัยในการศึกษาอนาคตภาพของการจัดบริการด้านแนะแนวอาชีพ
2. ผู้วิจัยสรุปผลการสัมภาษณ์และสรุปเมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ แจ้งให้ผู้เชี่ยวชาญทราบ หลังจากนั้นนำข้อมูลจากบันทึกและถอดเทปคำสัมภาษณ์ทั้งหมดมาเรียบเรียง และวิเคราะห์ความเห็นเพื่อหาฉันทามติ (Consensus) แล้วสังเคราะห์เครื่องมือทำเดลฟายรอบที่ 2
3. ออกแบบสอบถามรอบที่ 2 จะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ในการตัดสินใจวิเคราะห์ข้อมูลหาค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์

4. ออกแบบสอบถามในการตรวจสอบความสมบูรณ์ชัดเจนของเอกสารเกี่ยวกับด้านการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ร่างขึ้นเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลหาค่ามัธยฐานพิสัยระหว่างควอไทล์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การสังเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลรอบที่ 1 ผู้วิจัยอ่านบันทึกคำให้สัมภาษณ์ และถอดคำบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญ 15 คน จำแนกจัดกลุ่มวิเคราะห์รายละเอียดแล้วนำมาสังเคราะห์เป็นแบบสอบถามในการจัดบริการด้านแนะแนวอาชีพสำหรับ 10 ปีข้างหน้า

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2 และ 3 วิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ ดังนี้

2.1 คำนวณค่ามัธยฐาน (Median) จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายชื่อ โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาไว้ดังนี้ (ละเอียด แจ่มจันทร์. 2540 : 111)

ค่ามัธยฐาน	ความหมาย
4.50 - 5.00	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมมากที่สุด
3.50 - 4.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมมาก
2.50 - 3.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมปานกลาง
1.50 - 2.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมน้อย
1.00 - 1.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นไม่เหมาะสม

2.2 คำนวณค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายชื่อ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกันของคำตอบโดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาไว้ดังนี้

ค่า I.R.	ความหมาย
0.00 - 0.99	แสดงว่าคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันสูงมาก
1.00 - 1.99	แสดงว่าคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันสูง
2.00 - 2.99	แสดงว่าคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันต่ำ
ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป	แสดงว่าคำตอบของผู้เชี่ยวชาญไม่มีความสอดคล้องกัน

การพิจารณาข้อความที่จะนำไปปรับปรุงงานแนะแนวอาชีพ ผู้วิจัยนำข้อความที่มีค่าความสอดคล้อง ตั้งแต่ 1.99 ลงมา และข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป กำหนดเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในงานแนะแนวอาชีพ ส่วนข้อรายการที่ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดเสนอไว้ในตาราง

2.3 คำนวณค่าเฉลี่ย จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ได้ทำการ คำนวณค่าเฉลี่ยจากผลรวมของคะแนนทั้งหมดหารด้วยจำนวนคะแนนทั้งหมดของข้อมูลชุดนั้น แสดง ถึงระดับความเหมาะสมที่กลุ่มตัวอย่างเลือกเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับใด ซึ่งนำมาใช้ประกอบเพื่อทำความเข้าใจถึง ลักษณะการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง

2.4 คำนวณค่าฐานนิยม การคำนวณหาค่าฐานนิยม ได้ทำการหาค่าความถี่ของ ระดับความเหมาะสม 1 ถึง 5 ของแต่ละข้อความ ระดับคะแนนใดที่มีความถี่สูงถือว่าเป็นฐานนิยม ของข้อความนั้น แต่ถ้าข้อความใดที่มีค่าความถี่สูงของระดับคะแนนเท่ากัน และระดับคะแนนนั้นอยู่ ติดกัน เช่น ระดับ 3 กับระดับ 4 จะถือเอาค่ากลางระหว่างคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อความ นั้น สำหรับกรณีนี้ความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากัน แต่ระดับคะแนนไม่ได้อยู่ติดกัน เช่น ระดับ 3 กับระดับ 5 จะถือว่าระดับคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อความนั้น ซึ่งจะนำมาใช้ ประกอบเพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง

3. สรุปอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพตามทัศนะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ตาม แนวคำตอบที่มีค่าความเหมาะสมมากที่สุด

4. สรุปเชิงพรรณนาที่มีต่ออนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญตามค่าความเหมาะสม และค่าความสอดคล้องกันของคำตอบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากตัวอย่างทั้งหมด 15 คน ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ จำนวน 5 คน
3. หัวหน้างานและเจ้าหน้าที่บริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ตามทัศนะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ

ตอนที่ 2 สรุปอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

ตอนที่ 3 สรุปเชิงพรรณนาที่มีต่ออนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

ตอนที่ 1 อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ตามทัศนะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ

1. บริการสนเทศทางอาชีพ

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการตอบข้อคำถามแต่ละข้อทั้งหมด 10 ข้อของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพแต่ละคน มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าเฉลี่ย ค่าฐานนิยม ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ลำดับของข้อความเกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ด้านบริการ
 สหเทศทางอาชีพ เรียงจากค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา

ข้อที่	ลำดับที่	มัธยฐาน	ค่าความ เหมาะสม	ค่าเฉลี่ย	ฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ค่าความสอดคล้องกัน
1.2	1	5.000	มากที่สุด	5.00	5.000	0	สูงมาก
1.7	2	5.000	มากที่สุด	4.87	5.000	0	สูงมาก
1.4	3	5.000	มากที่สุด	4.80	5.000	0	สูงมาก
1.1	4	5.000	มากที่สุด	4.73	5.000	1.000	สูง
1.3	5	5.000	มากที่สุด	4.67	5.000	1.000	สูง
1.9	6	5.000	มากที่สุด	4.47	4.000	1.000	สูง
1.10	7	5.000	มากที่สุด	4.33	5.000	1.000	สูง
1.8	8	4.000	มาก	4.33	5.000	1.000	สูง
1.6	9	4.000	มาก	4.20	4.000	1.000	สูง
1.5	10	4.000	มาก	3.93	4.000	1.000	สูง

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 1 พบว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพมีความเห็นว่าคุณลักษณะอนาคตภาพของบริการสหเทศทางอาชีพ มีความเหมาะสมมากที่สุด 7 ข้อ และเหมาะสมมาก 3 ข้อ ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันเป็นเอกฉันท์ว่า บริการสหเทศทางอาชีพ มีความเหมาะสมมากที่สุด 3 ข้อ ในจำนวน 10 ข้อ คือ

ข้อที่ 1.2 การให้บริการสหเทศทางอาชีพ ควรทำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาให้บริการแก่นิสิต

ข้อที่ 1.7 การให้บริการสหเทศทางอาชีพ นักแนะแนวที่ดีควรมีความคล่องตัวและความสนใจในงานที่ปฏิบัติ เป็นผู้ที่มีนิสัยชอบสืบเสาะค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ เกี่ยวกับข้อสหเทศทางอาชีพ เพื่อนำมาให้บริการแก่นิสิต และมีใจรักงานทางด้านนี้ด้วยความจริงใจ

ข้อที่ 1.4 การให้บริการสนเทศทางอาชีพ สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้บุคลากรทางด้านแนะแนวอาชีพ สามารถจัดหาข้อมูลได้ทันสมัยต่อสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต

2. ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน
สูงว่า บริการสนเทศทางอาชีพ มีความเหมาะสมมากที่สุด 5 ข้อ ในจำนวน 10 ข้อ คือ

- ข้อที่ 1.1 อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สมควรดำเนินการจัดบริการสนเทศทางอาชีพต่อไป
- ข้อที่ 1.3 การจัดบริการสนเทศทางอาชีพ ควรปฏิบัติในรูปของห้องสมุดอาชีพมีคลังข้อมูลทันสมัยและมีวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ
- ข้อที่ 1.9 นักแนะแนวที่ปฏิบัติงานควรได้รับการฝึกอบรมทางด้านการแนะแนวอาชีพในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกหน่วยงานเพิ่มเติมอยู่เสมออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา
- ข้อที่ 1.8 การให้บริการข้อสนเทศทางอาชีพ เป็นบริการที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าบริการด้านอื่น ๆ ควรมุ่งเน้นรับบุคลากรแนะแนวที่มีความชำนาญด้านอาชีพโดยตรง
- ข้อที่ 1.10 การให้บริการข้อสนเทศทางอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรจัดให้มีข้อสนเทศทางอาชีพที่เป็นประโยชน์อย่างกว้างขวาง และสอดคล้องกับความต้องการของนิสิตโดยการประสานงานและขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

3. ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน
สูงว่า บริการสนเทศทางอาชีพ มีความเหมาะสมมาก 2 ข้อ ในจำนวน 10 ข้อ คือ

- ข้อที่ 1.6 การให้บริการข้อสนเทศทางอาชีพนักแนะแนวควรมีการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการแนะแนวโดยตรง หรือวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งได้รับการอบรมด้านการแนะแนวเป็นอย่างน้อย และถูกกำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการแนะแนวทางด้านอาชีพโดยเฉพาะ

ข้อที่ 1.5 ในปี พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนต้องออกจากระบบของทบวงมหาวิทยาลัย ท่านคิดว่าการให้บริการแนะแนวอาชีพต้องมีรูปแบบการให้บริการสนเทศทางอาชีพที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

2. บริการทดสอบทางอาชีพ

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการตอบข้อคำถามแต่ละข้อทั้งหมด 5 ข้อเกี่ยวกับการบริการทดสอบทางอาชีพของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยม ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ลำดับของข้อความเกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ด้านบริการทดสอบทางอาชีพ เรียงจากค่ามัธยฐานสูงที่สุดลงมา

ข้อที่	ลำดับที่	มัธยฐาน	ค่าความเหมาะสม	ค่าเฉลี่ย	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ค่าความสอดคล้องกัน
2.5	1	5.000	มากที่สุด	4.60	5.000	1.000	สูง
2.1	2	5.000	มากที่สุด	4.33	5.000	1.000	สูง
2.2	3	5.000	มากที่สุด	4.27	4.000, 5.000	1.000	สูง
2.3	4	4.000	มาก	4.20	4.000	1.000	สูง
2.4	5	4.000	มาก	4.13	4.000	1.000	สูง

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 พบว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแนะแนวอาชีพมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพด้านบริการทดสอบทางอาชีพ มีความเหมาะสมมากที่สุด 3 ข้อ และเหมาะสมมาก 2 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน สูงว่า บริการทดสอบทางอาชีพ มีความเหมาะสมมากที่สุด 3 ข้อ ในจำนวน 5 ข้อ คือ

- ข้อที่ 2.5 การให้บริการทดสอบทางอาชีพ ควรใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเป็นการช่วยให้ผู้ทดสอบสามารถค้นคว้าในการทดสอบทางด้านอาชีพด้วยตนเอง
- ข้อที่ 2.1 อนาคตภาพในการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีการจัดโครงการทดสอบบุคลิกภาพ เพื่อความเหมาะสมก่อนประกอบอาชีพ
- ข้อที่ 2.2 การให้บริการแนะแนวอาชีพ ควรจัดให้มีบริการทดสอบความสนใจทางอาชีพ

2. ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน สูงว่า บริการทดสอบทางอาชีพ มีความเหมาะสมมาก 2 ข้อ ในจำนวน 5 ข้อ คือ

- ข้อที่ 2.3 ควรจัดให้มีการบริการทดสอบความถนัดทางอาชีพที่สนใจ และบริการทดสอบค่านิยมที่มีต่ออาชีพ
- ข้อที่ 2.4 ควรจัดให้มีบริการทดสอบความถนัดทางการเรียนเฉพาะด้าน

3. บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบข้อคำถามแต่ละข้อทั้งหมด 12 ข้อ เกี่ยวกับบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพแต่ละคน มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าเฉลี่ย ค่าฐานนิยม ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ลำดับของข้อความเกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ด้านบริการ
ให้คำปรึกษาทางอาชีพ เรียงจากค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา

ข้อที่	ลำดับที่	มัธยฐาน	ค่าความ เหมาะสม	ค่าเฉลี่ย	ฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ค่าความสอดคล้องกัน
3.6	1	5.000	มากที่สุด	4.80	5.000	1.000	สูง
3.1	2	5.000	มากที่สุด	4.67	5.000	1.000	สูง
3.5	3	5.000	มากที่สุด	4.47	5.000	1.000	สูง
3.8	4	4.000	มาก	4.40	4.000,5.0 00	1.000	สูง
3.4	5	4.000	มาก	4.33	4.000	1.000	สูง
3.7	6	4.000	มาก	4.33	5.000	1.000	สูง
3.10	7	4.000	มาก	4.33	4.000	1.000	สูง
3.3	8	4.000	มาก	4.27	5.000	1.000	สูง
3.9	9	4.000	มาก	4.27	4.000	1.000	สูง
3.2.1	10	4.000	มาก	4.20	4.000,5.0 00	1.000	สูง
3.2.3	12	4.000	มาก	3.87	4.000	1.000	สูง
3.2.2	11	4.000	มาก	3.93	4.000	2.000	ต่ำ

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ มีความเหมาะสมมากที่สุด 3 ข้อ และเหมาะสมมาก 8 ข้อ

ส่วนความคิดเห็นที่สอดคล้องกันต่ำเกี่ยวกับบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ 1 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันสูงว่า บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ มีความเหมาะสมมากที่สุด 3 ข้อ ในจำนวน 12 ข้อ คือ

ข้อที่ 3.6 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรมีการจัดบริการให้แก่บุคคลทั้งในและนอกสถาบันได้ โดยสามารถให้บริการผ่านอินเทอร์เน็ต

- ข้อที่ 3.1 บทบาทของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการจัดบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ใน 10 ปีข้างหน้า ควรมีการเปลี่ยนแปลงจากปัจจุบัน
- ข้อที่ 3.5 ในการให้คำปรึกษาทางอาชีพควรมีการให้คำปรึกษา โดยมีบุคลากรสำหรับให้บริการแก่บุคคลที่มารับคำปรึกษาต่อไป

2. ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน
สูงว่า บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ มีความเหมาะสมมาก 8 ข้อ ในจำนวน 12 ข้อ คือ

- ข้อที่ 3.8 ในการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรมุ่งให้ผู้มารับคำปรึกษามีความสนใจในการสร้างสรรค์ทางอาชีพโดยตรง ต้องทราบถึงศักยภาพของตนเอง
- ข้อที่ 3.4 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรให้มีเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา
- ข้อที่ 3.7 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ข้อมูลของการให้คำปรึกษาควรสอดคล้องกับตลาดแรงงานในปัจจุบันสืบเนื่องไปสู่อนาคต
- ข้อที่ 3.10 ในปี พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยของรัฐต้องออกนอกระบบราชการ ท่านคิดว่า การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ เมื่อถึงเวลาการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สมควรดำเนินการต่อไป
- ข้อที่ 3.3 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรจัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาที่มีอาจารย์ประจำตามคุณสมบัติและวุฒิการให้คำปรึกษา โดยกำหนดวันเวลาทำการที่แน่นอน
- ข้อที่ 3.9 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรมุ่งให้ผู้มารับคำปรึกษาสามารถสร้างอาชีพหลักและมีอาชีพรอง เพื่อรองรับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจถึงในปัจจุบัน
- ข้อที่ 3.2.1 การให้คำปรึกษาด้านส่วนตัว โดยแยกเป็น ด้านอาชีพ, ด้านครอบครัว, ด้านสังคม ฯลฯ
- ข้อที่ 3.2.3 การทดสอบทางจิตวิทยา

3. ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน
ต่ำว่า บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ มีความเหมาะสมมาก 1 ข้อ ในจำนวน 12 ข้อ คือ

ข้อที่ 3.2.2 การพัฒนานิสิต

4. บริการจัดหางาน

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบข้อคำถามแต่ละข้อทั้งหมด 11
ข้อ ที่เกี่ยวกับบริการจัดหางานของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพแต่ละคน มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยม ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ลำดับของข้อความเกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ด้านบริการ
จัดหางาน เรียงจากค่ามัธยฐานสูงที่สุดลงมา

ข้อที่	ลำดับที่	มัธยฐาน	ค่าความ เหมาะสม	ค่าเฉลี่ย	ฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	ค่าความสอดคล้องกัน
4.4	1	5.000	มากที่สุด	4.73	5.000	1.000	สูง
4.10	2	5.000	มากที่สุด	4.53	5.000	1.000	สูง
4.9	3	5.000	มากที่สุด	4.47	5.000	1.000	สูง
4.7	4	5.000	มากที่สุด	4.47	5.000	1.000	สูง
4.2	5	4.000	มาก	4.47	4.000	1.000	สูง
4.8	6	4.000	มาก	4.47	4.000	1.000	สูง
4.3	7	4.000	มาก	4.47	4.000	1.000	สูง
4.1	8	4.000	มาก	4.40	4.000, 5.000	1.000	สูง
4.5	9	4.000	มาก	4.27	4.000	1.000	สูง
4.6	10	4.000	มาก	4.27	4.000	1.000	สูง
4.11	11	4.000	มาก	4.20	4.000	1.000	สูง

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันสูงว่า บริการจัดหางาน มีความเหมาะสมมากที่สุดมี 4 ข้อ และเหมาะสมมากมี 7 ข้อ ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน
สูงว่า บริการจัดหางาน มีความเหมาะสมมากที่สุด 4 ข้อ ในจำนวน 11 ข้อ คือ

- ข้อที่ 4.4 การให้บริการจัดหางาน ควรจัดหาข้อมูลที่ตอบสนองต่อสถานการณ์เศรษฐกิจ
ในปัจจุบันอีก 10 ปีข้างหน้า เพื่อเตรียมนิสิตจะได้มีข้อมูลสำหรับเตรียมตัว
ในการทำงานต่อไป
- ข้อที่ 4.10 การให้บริการจัดหางานควรจัดให้นักแนะแนวอาชีพทำการแลกเปลี่ยนข้อมูล
เกี่ยวกับการจัดหางานกับเจ้าหน้าที่แรงงานจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อกระจาย
นิสิตที่สำเร็จการศึกษาได้มีโอกาสกลับไปทำงานในภูมิสำเนาเดิม และเป็น
การกระจายแรงงานอย่างเหมาะสมกับท้องถิ่น
- ข้อที่ 4.9 การให้บริการจัดหางาน ควรมีการจัดอบรมการฝึกทักษะของนิสิต ตามสาขา
ที่จบมา โดยจัดอบรมให้นิสิต สามารถใช้ประกอบอาชีพได้
- ข้อที่ 4.7 การให้บริการจัดหางาน ควรมีนักแนะแนวอาชีพที่มีความสามารถเฉพาะด้าน
นี้โดยตรง หรือ การเชิญวิทยากรและนักธุรกิจที่มีประสบการณ์สำเร็จในการ
สร้างอาชีพ มาให้แนวทางในการสร้างอาชีพแก่นิสิต

2. ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน
สูงว่า บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ มีความเหมาะสมมาก 7 ข้อ ในจำนวน 11 ข้อ คือ

- ข้อที่ 4.8 การให้บริการจัดหางาน ควรส่งเสริมจัดให้มีการฝึกอบรมภาษาต่างประเทศแก่
นิสิตที่สนใจ เพราะในอนาคตคาดว่าจะมีบริษัทต่างชาติเข้ามาร่วมทุนทำ
การค้าในประเทศไทย และสามารถทำงานร่วมกับคนต่างชาติได้
- ข้อที่ 4.2 การให้บริการจัดหางาน ควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้บริการข้อมูลของ
แหล่งงาน เช่น ข้อมูลจากแหล่งจัดหางาน หรือ บริษัทห้างร้านต่าง ๆ เพื่อ
ที่นำมาเป็นข้อมูลสำหรับบริการให้กับนิสิต
- ข้อที่ 4.3 นักแนะแนวอาชีพที่ทำงานทางด้านการให้บริการจัดหางาน เพื่อให้เกิดความ
ชำนาญเฉพาะด้านนั้น ควรมีการส่งนักแนะแนวไปฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้
ได้ข้อมูลและแนวคิดใหม่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และครอบคลุมสู่
อนาคต

- ข้อที่ 4.1 อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ควรยังคงมีการจัดบริการจัดหางานให้นิสิตด้วย
- ข้อที่ 4.5 การให้บริการจัดหางาน ควรให้นักแนะแนวอาชีพสามารถให้แนวความคิดแก่นิสิต ในการเตรียมตัวเพื่อสร้างอาชีพให้กับตนเอง นอกเหนือจากจะสมัครงานตามที่จบการศึกษามา เพราะว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบันและอนาคตไม่มีอะไรแน่นอน
- ข้อที่ 4.6 การให้บริการจัดหางาน สมควรให้นิสิตเข้ารับการอบรมเพื่อเตรียมตัวสู่โลกอาชีพและมองหาอาชีพเสริม เพื่อรองรับปัญหาการว่างงานในอนาคต
- ข้อที่ 4.11 การให้บริการจัดหางานควรจัดให้นักแนะแนวอาชีพเปิดเสรี ในการให้แนวทางการประกอบอาชีพไม่เฉพาะแก่นิสิต แต่สามารถให้บริการทางด้านนี้แก่บุคคลทั่วไปที่ยังไม่มีงานทำ หรือต้องการเปลี่ยนงานใหม่ด้วย

ตอนที่ 2 สรุปอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

ผลการสรุปจำนวนความถี่จากการประเมินข้อคำถามแต่ละข้อทั้งหมด 38 ข้อ ของผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ ว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันอย่างไร ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 การสรุปรวมจำนวนความถี่ของข้อคำถามที่มีความเหมาะสมระดับต่าง ๆ ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ เกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ในแต่ละระดับความสอดคล้อง

ความคิดเห็นของ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้าน การแนะแนวอาชีพ	ระดับความเหมาะสม					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เหมาะสม	
					สม	
สอดคล้องกันสูงมาก	3	-	-	-	-	3
สอดคล้องกันสูง	14	21	-	-	-	35
รวม	17	21	-	-	-	38

ผลการสรุปตามตาราง 5 พบว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ ได้ประเมินว่ามีข้อคำถามที่มีความเหมาะสมมากที่สุด มีจำนวน 17 ข้อ โดยมีข้อคำถามที่มีความสอดคล้องกันสูงมากจำนวน 3 ข้อ และข้อคำถามที่มีความเห็นสอดคล้องกันสูงจำนวน 14 ข้อ ส่วนข้อคำถามที่มีความเหมาะสมมาก มีจำนวน 21 ข้อ โดยมีความคิดเห็นสอดคล้องกันสูงทั้ง 21 ข้อ

ตอนที่ 3 สรุปเชิงพรรณนาที่มีต่อขนาดภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

ผลการสรุป ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับการพิจารณาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน และสรุปจากข้อคำถามที่มีค่าความเหมาะสมตามความสอดคล้อง ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 การสรุปเชิงพรรณนาขนาดภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ของผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ

ข้อที่	ระดับความเหมาะสม	ระดับความสอดคล้อง	ขนาดภาพที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์
1.2	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูงมาก	พึงประสงค์
1.4	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูงมาก	พึงประสงค์
1.7	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูงมาก	พึงประสงค์
1.1	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
1.3	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
1.8	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
1.9	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
1.10	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
2.1	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
2.2	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
2.5	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
3.1	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
3.5	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
3.6	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
4.4	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
4.7	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
4.9	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	ระดับความเหมาะสม	ระดับความสอดคล้อง	ขนาดภาพที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์
4.10	มากที่สุด	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
1.5	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
1.6	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
2.3	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
2.4	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
3.2.1	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
3.2.3	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
3.3	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
3.4	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
3.7	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
3.8	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
3.9	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
3.10	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
4.1	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
4.2	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
4.3	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
4.5	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
4.6	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
4.8	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
4.11	มาก	สอดคล้องกันสูง	พึงประสงค์
3.2.2	มาก	สอดคล้องกันต่ำ	ไม่พึงประสงค์

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อคัดเลือกลักษณะของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในอนาคต 4 ด้าน คือ บริการสนเทศทางอาชีพ บริการทดสอบทางอาชีพ บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ และบริการจัดหางาน

ความสำคัญของการวิจัย

การจัดการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นการศึกษาความเป็นไปได้ของการนำการจัดบริการแนะแนวอาชีพสำหรับนิสิตไปใช้ในอนาคต ข้อมูลดังกล่าวจะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงบทบาทหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการแนะแนวของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้สามารถปฏิบัติการกิจในฐานะสถาบันการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

การดำเนินงานวิจัย อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีขอบเขตวิธีการดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ อาชีพ สังคม การศึกษาในช่วงเวลา 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2541-2550) รวมทั้งความต้องการอาชีพในการทำงาน ซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดการแนะแนวอาชีพ ในขั้นนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ

2. ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพื่อออกแบบการบริการทางสังคมแนะแนวอาชีพในช่วงเวลา 10 ปีข้างหน้า โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 15 คน สร้างเป็นเอกสารที่มีองค์ประกอบของการจัดบริการด้านแนะแนวอาชีพ ดังนี้

2.1 สภาพปัจจุบันของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในปีการศึกษา 2541 ในเรื่องวัตถุประสงค์ของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ประเภทของการจัดบริการแนะแนวอาชีพและการให้บริการแนะแนวอาชีพของนิสิต

2.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ เกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัย

2.3 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยของรัฐ

3. ตรวจสอบคุณภาพเอกสารในด้านความชัดเจนขององค์ประกอบของการจัดโครงการเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพที่ได้ออกแบบไว้โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

4. สรุปผลการวิจัย

✓ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ มี 3 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (การเก็บข้อมูลรอบที่ 1) จากผู้เชี่ยวชาญ 15 คน เพื่อประมวลความคิดเห็นในการจัดการบริการด้านแนะแนวอาชีพ รายละเอียดของแบบสัมภาษณ์ แสดงไว้ในภาคผนวก ก.
2. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (การเก็บข้อมูลรอบที่ 2) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาจำแนก จัดกลุ่ม วิเคราะห์ สังเคราะห์ นำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม แสดงไว้ในภาคผนวก ข.
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (การเก็บข้อมูลรอบที่ 3) นำข้อมูลจากแบบสอบถามชุดที่ 2 มากร่าง แสดงไว้ในภาคผนวก แบบอนาคตภาพของการจัดบริการด้านแนะแนวอาชีพ แสดงไว้ในภาคผนวก ค.

✓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย มีลำดับดังนี้

1. ขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 15 คน ผู้วิจัยดำเนินการเองโดยมีจดหมายเชิญ แจ้งวัตถุประสงค์ รายละเอียดของการวิจัยและวิธีการวิจัยให้ทราบ เมื่อได้กำหนดนัดหมายแล้วเข้าพบเพื่อสัมภาษณ์ตามประเด็นที่เตรียมไว้ และตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นเพิ่มเติม การสัมภาษณ์บันทึกเสียง และบันทึกรายงานการสัมภาษณ์พร้อมกัน
2. การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามรอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญ 15 คน โดยพิจารณาจากประสบการณ์ตรงในการจัดบริการแนะแนวอาชีพ
3. การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามรอบที่ 3 จากผู้เชี่ยวชาญคณะเดิม
4. นำผลจากการรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 3 มาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

✓ การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในเอกสาร รายงานผลการวิจัยและประมวลข้อมูลพื้นฐานที่เป็นปัจจัยในการศึกษาอนาคตภาพของการจัดบริการด้านแนะแนวอาชีพ
2. ผู้วิจัยสรุปผลการสัมภาษณ์และสรุปเมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ แจ้งให้ผู้เชี่ยวชาญทราบ หลังจากนั้นนำข้อมูลจากบันทึกและถอดเทปคำสัมภาษณ์ทั้งหมดมาเรียบเรียง และวิเคราะห์ความเห็นเพื่อหาฉันทามติ (Consensus) แล้วสังเคราะห์เครื่องมือทำเดลฟายรอบที่ 2
3. ออกแบบสอบถามรอบที่ 2 จะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ในการตัดสินใจวิเคราะห์ข้อมูลหาค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์
4. ออกแบบสอบถามในการตรวจสอบความสมบูรณ์ชัดเจนของเอกสารเกี่ยวกับด้านการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ร่างขึ้นเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลหาค่ามัธยฐานพิสัยระหว่างควอไทล์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การสังเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลรอบที่ 1 ผู้วิจัยอ่านบันทึกคำให้สัมภาษณ์ และถอดคำบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญ 15 คน จำแนกจัดกลุ่มวิเคราะห์รายละเอียดแล้วนำมาสังเคราะห์เป็นแบบสอบถามในการจัดบริการด้านแนะแนวอาชีพสำหรับ 10 ปีข้างหน้า

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2 และ 3 วิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ ดังนี้

2.1 คำนวณค่ามัธยฐาน (Median) จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาไว้ดังนี้ (ละเอียด แจ่มจันทร์. 2540 : 111)

ค่ามัธยฐาน	ความหมาย
4.50 - 5.00	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมมากที่สุด
3.50 - 4.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมมาก
2.50 - 3.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมปานกลาง
1.50 - 2.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมน้อย
1.00 - 1.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นไม่เหมาะสม

2.2 คำนวณค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายข้อ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกันของคำตอบโดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาไว้ดังนี้

ค่า I.R.	ความหมาย
0.00 - 0.99	แสดงว่าคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันสูงมาก
1.00 - 1.99	แสดงว่าคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันสูง
2.00 - 2.99	แสดงว่าคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันต่ำ
ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป	แสดงว่าคำตอบของผู้เชี่ยวชาญไม่มีความสอดคล้องกัน

การพิจารณาข้อความที่จะนำไปปรับปรุงงานแนะแนวอาชีพ ผู้วิจัยนำข้อความที่มีค่าความสอดคล้อง ตั้งแต่ 1.99 ลงมา และข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป กำหนดเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในงานแนะแนวอาชีพ ส่วนข้อรายการที่ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดเสนอไว้ในตาราง

2.3 คำนวณค่าเฉลี่ย จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ได้ทำการคำนวณค่าเฉลี่ยจากผลรวมของคะแนนทั้งหมดหารด้วยจำนวนคะแนนทั้งหมดของข้อมูลชุดนั้น แสดงถึงระดับความเหมาะสมที่กลุ่มตัวอย่างเลือกเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับใด ซึ่งนำมาใช้ประกอบเพื่อทำความเข้าใจถึง ลักษณะการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง

2.4 **คำนวณค่าฐานนิยม** การคำนวณหาค่าฐานนิยม ได้ทำการหาค่าความถี่ของระดับความเหมาะสม 1 ถึง 5 ของแต่ละข้อความ ระดับคะแนนใดที่มีความถี่สูงถือว่าเป็นฐานนิยมของข้อความนั้น แต่ถ้าข้อความใดที่มีความถี่สูงของระดับคะแนนเท่ากัน และระดับคะแนนนั้นอยู่ติดกัน เช่น ระดับ 3 กับระดับ 4 จะถือเอาค่ากลางระหว่างคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อความนั้น สำหรับกรณีนี้ความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากัน แต่ระดับคะแนนไม่ได้อยู่ติดกัน เช่น ระดับ 3 กับระดับ 5 จะถือว่าระดับคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อความนั้น ซึ่งจะนำมาใช้ประกอบเพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง

3. **สรุปอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพตามทัศนคติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ** ตามแนวคำตอบที่มีค่าความเหมาะสมมากที่สุด

4. **สรุปเชิงพรรณนาที่มีต่ออนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ** ตามทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญตามค่าความเหมาะสม และค่าความสอดคล้องกันของคำตอบ

สรุปผลการวิจัย

อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพได้ทำการแบ่งเกี่ยวกับบริการออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ คือ

1. บริการสนเทศทางอาชีพ
2. บริการทดสอบทางอาชีพ
3. บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ
4. บริการจัดหางาน

ดังนั้นอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันมากที่สุด สอดคล้องกันมาก ผู้วิจัยได้ทำการทำสรุปผลไว้ ดังนี้

บริการสนเทศทางอาชีพ

ในด้านบริการสนเทศทางอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ ได้แสดงความคิดเห็นไว้ สอดคล้องกัน 2 ลักษณะ คือ มีความเหมาะสมมากที่สุด มีความสอดคล้องกันมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1.2, 1.4 และ 1.7 ตามลำดับ และมีความเหมาะสมมากที่สุด มีความสอดคล้องกันมาก 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1.1, 1.3, 1.5, 1.6, 1.8, 1.9 และ 1.10 ตามลำดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความเหมาะสมมากที่สุด มีความสอดคล้องกันมากที่สุด เกี่ยวกับบริการสนเทศทางอาชีพ มีรายละเอียดดังนี้

การให้บริการสนเทศทางอาชีพ ควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาให้บริการแก่นิสิต เพื่อให้บุคลากรทางด้านแนะแนวอาชีพ สามารถจัดหาข้อมูลได้ทันสมัย ต่อสถานการณ์ในปัจจุบันและ

อนาคต และสิ่งที่สำคัญนักแนะแนวที่ดีควรมีความคล่องตัวและความสนใจในการปฏิบัติงาน มีใจรักงานทางด้านนี้ด้วยความจริงใจ เป็นผู้ที่มันส์ชอบสืบเสาะค้นหาเกี่ยวกับข้อมูลใหม่ ๆ

2. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความเหมาะสมมากที่สุด มีความสอดคล้องกันมาก เกี่ยวกับบริการสนเทศทางอาชีพ มีรายละเอียดดังนี้

การจัดบริการสนเทศทางอาชีพ ควรปฏิบัติในรูปของห้องสมุดอาชีพมีคลังข้อมูลทันสมัยและมีวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนิสิต โดยการประสานงานและขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งการให้บริการแนะแนวอาชีพต้องมีรูปแบบการที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป ซึ่งนักแนะแนวควรมีการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนวโดยตรง หรือวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งได้รับการอบรมด้านการแนะแนวเป็นอย่างน้อย ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกหน่วยงานเพิ่มเติมอยู่เสมออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา

บริการทดสอบทางอาชีพ

ในด้านบริการทดสอบทางอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ ได้แสดงความคิดเห็นไว้ 2 ลักษณะ คือ มีความเหมาะสมมากที่สุด มีความสอดคล้องกันมาก 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2.5, 2.1, และ 2.2 ตามลำดับ และมีความเหมาะสมมาก มีความสอดคล้องมาก 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2.3 และ 2.4 ตามลำดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความเหมาะสมมากที่สุด มีความสอดคล้องกันมาก เกี่ยวกับบริการทดสอบทางอาชีพ มีรายละเอียดดังนี้

การให้บริการทดสอบทางอาชีพ ควรใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามา เพื่อให้นิสิตสามารถค้นคว้าในการทดสอบทางด้านอาชีพด้วยตนเอง มีการจัดโครงการทดสอบบุคลิกภาพ เพื่อความเหมาะสมก่อนประกอบอาชีพ และมีการให้บริการทดสอบความสนใจทางอาชีพ

2. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความเหมาะสมมาก มีความสอดคล้องกันมาก เกี่ยวกับบริการทดสอบทางอาชีพ มีรายละเอียดดังนี้

การให้บริการทดสอบทางอาชีพ ควรมีบริการทดสอบความถนัดทางอาชีพที่สนใจ บริการทดสอบค่านิยมต่ออาชีพ และบริการทดสอบความถนัดทางการเรียนเฉพาะด้าน

บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

ในด้านบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ ได้แสดงความคิดเห็นไว้ 2 ลักษณะ คือ มีความเหมาะสมมากที่สุด มีความสอดคล้องกันมาก 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3.6, 3.1 และ 3.5 ตามลำดับ และมีความเหมาะสมมาก มีความสอดคล้องกันมาก 8 ข้อ ได้แก่ 3.2.1, 3.2.3, 3.3, 3.4, 3.7, 3.8, 3.9, และ 3.10 ตามลำดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความเหมาะสมมากที่สุด มีความสอดคล้องกันมาก เกี่ยวกับบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ มีรายละเอียดดังนี้

ในด้านบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพภายใน 10 ปีข้างหน้า มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คาดว่าคงมีการเปลี่ยนแปลงจากปัจจุบัน แต่ยังคงมีบุคลากรสำหรับให้บริการแก่บุคคลที่มารับคำปรึกษาอยู่ต่อไป และมีการจัดบริการให้แก่บุคคลทั้งในและนอกสถาบันได้ โดยสามารถใช้บริการผ่านอินเทอร์เน็ต

2. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความเหมาะสมมาก มีความสอดคล้องกันมาก เกี่ยวกับบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ มีรายละเอียดดังนี้

คาดว่าในปี พ.ศ. 2545 ถึงเวลาที่มหาวิทยาลัยของรัฐต้องออกจากระบบราชการ เมื่อถึงเวลาการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีการให้บริการซึ่งผู้เชี่ยวชาญจะทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาด้านส่วนตัว แยกเป็นด้านอาชีพ ด้านครอบครัว ด้านสังคม และทำหน้าที่ในเรื่องการทดสอบทางจิตวิทยา โดยจัดศูนย์ให้คำปรึกษาที่มีอาจารย์ประจำตามคุณสมบัติตามวุฒิการให้คำปรึกษาเป็นผู้เชี่ยวชาญประจำแต่ละหน่วยงาน ควรกำหนดวันเวลาทำการที่แน่นอน มีการเก็บข้อมูลที่ทันสมัย โดยมีเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา และสิ่งที่ควรตระหนักสำหรับผู้มารับคำปรึกษาควรมีสำนึกในการสร้างสรรค์ ทราบถึงศักยภาพของตนเองในการสร้างอาชีพหลักและอาชีพรอง เพื่อที่จะรองรับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน

บริการจัดหางาน

ในด้านบริการจัดหางาน ผลการวิจัยพบว่า อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ แสดงความคิดเห็นไว้ 2 ลักษณะ คือ มีความเหมาะสม

มากที่สุด มีความสอดคล้องกันมาก 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4.4, 4.10, 4.9 และ 4.7 ตามลำดับ และมีความเหมาะสมมาก มีความสอดคล้องกันมาก 7 ข้อ ได้แก่ 4.2, 4.3, 4.5, 4.6, 4.8 และ 4.11 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความเหมาะสมมากที่สุด มีความสอดคล้องกันมาก เกี่ยวกับบริการจัดหางาน มีรายละเอียดดังนี้

การให้บริการจัดหางาน ควรจัดหาข้อมูลที่ตอบสนองต่อสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบันอีก 10 ปีข้างหน้า เพื่อนิสิตจะได้มีข้อมูลเตรียมตัวในการทำงาน ซึ่งควรมีนักแนะแนวที่มีความสามารถเฉพาะด้านนี้โดยตรง หรือการเชิญวิทยากรและนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในการสร้างอาชีพมาให้ความรู้แก่นิสิต จัดให้มีการอบรมการฝึกทักษะของนิสิตตามสาขาที่จบมา เพื่อให้นิสิตสามารถใช้ประกอบอาชีพได้ รวมทั้งประสานงานเกี่ยวกับการจัดหางานกับเจ้าหน้าที่แรงงานจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อเป็นการกระจายนิสิตที่สำเร็จการศึกษาได้มีโอกาสกลับไปทำงานในภูมิลำเนาเดิม และเป็นการกระจายแรงงานอย่างเหมาะสมกับท้องถิ่น

2. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความเหมาะสมมาก มีความสอดคล้องกันมาก เกี่ยวกับบริการจัดหางาน มีรายละเอียดดังนี้

การให้บริการจัดหางาน ควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้บริการข้อมูลของแหล่งงาน เช่น ข้อมูลจากแหล่งจัดหางานมาเป็นข้อมูลแก่นิสิต ที่สำคัญควรมีการส่งนักแนะแนวไปฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลและแนวคิดใหม่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน นักแนะแนวอาชีพควรช่วยให้นิสิตมีการเตรียมตัวเพื่อสร้างอาชีพให้กับตนเองเพื่อรองรับปัญหาการว่างงานในอนาคต อีกทั้งควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรมภาษาต่างประเทศแก่นิสิตที่สนใจ นอกเหนือจากนั้นควรให้แนวทางการประกอบอาชีพไม่เฉพาะแก่นิสิต แต่สามารถให้บริการทางด้านนี้แก่บุคคลทั่วไปที่ยังไม่มีงานทำหรือต้องการเปลี่ยนงานใหม่ด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการ 4 ด้าน คือ บริการสนเทศทางอาชีพ บริการทดสอบทางอาชีพ บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ และบริการจัดหางาน การจากวิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

บริการสนเทศทางอาชีพ

1. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันเป็นเอกฉันท์ว่า บริการสนเทศทางอาชีพ มีความเหมาะสมมากที่สุด 3 ข้อ อภิปรายผลได้ดังนี้

- 1.1 ข้อที่ 1.2 การให้บริการสนเทศทางอาชีพ ควรทำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาให้บริการแก่นิสิต
- 1.2 ข้อที่ 1.4 การให้บริการสนเทศทางอาชีพ สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อให้บุคลากรทางด้านแนะแนวอาชีพ สามารถจัดหาข้อมูลได้ทันสมัยต่อสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต
- 1.3 ข้อที่ 1.7 การให้บริการสนเทศทางอาชีพ นักแนะแนวที่ดีควรมีความคล่องตัวและความสนใจในงานที่ปฏิบัติ เป็นผู้ที่มีนิสัยชอบสืบเสาะค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ เกี่ยวกับข้อสนเทศทางอาชีพ เพื่อนำมาให้บริการแก่นิสิต และมีใจรักงานทางด้านนี้ด้วยความจริงใจ

จากผลดังกล่าวผู้วิจัยขอกว่าเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพว่า การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ เพื่อช่วยให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่นิสิตอย่างสะดวกและรวดเร็ว เพื่อจัดทำข้อมูลที่เป็นที่ต้องการของนิสิตและสามารถจัดหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อรองรับความต้องการของนิสิต ดังนั้นนักแนะแนวที่ดีควรมีคุณลักษณะเช่นนี้ เพราะการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาจัดเก็บสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างถูกต้องต่อไป

2. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันสูงว่า บริการสนเทศทางอาชีพ มีความเหมาะสมมากที่สุด 5 ข้อ อภิปรายผลได้ดังนี้

- 2.1. ข้อที่ 1.1 อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สมควรดำเนินการจัดบริการสนเทศทางอาชีพต่อไป

- 2.2 ข้อที่ 1.3 การจัดบริการสนเทศทางอาชีพ ควรปฏิบัติในรูปของห้องสมุด อาชีพมีคลังข้อมูลทันสมัยและมีวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ
- 2.3 ข้อที่ 1.8 การให้บริการข้อสนเทศทางอาชีพ เป็นบริการที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าบริการด้านอื่น ๆ ควรมุ่งเน้นรับบุคลากรแนะแนวที่มีความชำนาญด้านอาชีพโดยตรง
- 2.4 ข้อที่ 1.9 นักแนะแนวที่ปฏิบัติงานควรได้รับการฝึกอบรมทางด้านการแนะแนวอาชีพในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งใน และนอกหน่วยงานเพิ่มเติมอยู่เสมออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์ อยู่ตลอดเวลา
- 2.5 ข้อที่ 1.10 การบริการข้อสนเทศทางอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรจัดให้มีข้อสนเทศทางอาชีพที่เป็นประโยชน์อย่างกว้างขวาง และสอดคล้องกับความต้องการของนิสิตโดยการประสานงาน และขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

จากผลดังกล่าวผู้วิจัยขอกล่าวเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพว่า การจัดบริการสนเทศทางด้านอาชีพยังคงมีต่อไป เพราะถ้าบริการทางด้านนี้ขาดหายไป ก็ไม่สามารถดำเนินการต่อเนื่องได้ เมื่อมีบริการเกิดขึ้น การมีห้องสมุดอาชีพจึงต้องมีการพัฒนาให้เห็นเป็นรูปธรรม ดังนั้นบุคลากรด้านการแนะแนวอาชีพที่มีความชำนาญโดยตรงนั้นหายากหรือขาดแคลนตามสภาพของสถานศึกษาในประเทศไทยพอที่จะใช้บุคลากรที่มีความรู้ยู่บ้าง ตั้งแต่ปริญญาตรีหรือโท แต่สามารถฝึกอบรมในการพัฒนางาน เมื่อนิสิตมาใช้บริการ นักแนะแนวที่มีประสบการณ์เพิ่มขึ้นก็สามารถอำนวยความสะดวกแก่นิสิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันสูงว่า บริการสนเทศทางอาชีพ มีความเหมาะสมมาก 2 ข้ออภิปรายผลได้ดังนี้

- 3.1 ข้อที่ 1.5 ในปี พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนต้องออกจากระบบของทบวงมหาวิทยาลัย ท่านคิดว่าการให้บริการแนะแนวอาชีพต้องมีรูปแบบการให้บริการสนเทศทางอาชีพที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

- 3.2 ข้อที่ 1.6 การให้บริการข้อเสนอสถานที่ทางอาชีวศึกษาแก่นักเรียนและนักศึกษา
ระดับปริญญาโทสาขาวิชาการและวิชาชีพโดยตรง หรือวุฒิการศึกษา
ระดับปริญญาตรี ซึ่งได้รับการอบรมด้านการและวิชาชีพเป็นอย่างดี
น้อย และถูกกำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการและวิชาชีพ
โดยเฉพาะ

จากผลดังกล่าวผู้วิจัยขอกล่าวเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการและวิชาชีพว่า การเปลี่ยนแปลงมหาวิทยาลัยมีผลต่อการบริหารมากกว่า ซึ่งยังคงต้องมีการให้บริการ
เสนอสถานที่ทางอาชีวศึกษาอยู่เช่นเดิม ดังนั้นเพื่อปรับให้เหมาะสมกับโครงสร้างใหม่ และสถานการณ์ที่เปลี่ยน
ไป เนื่องจากการอยู่ในระบบหรือนอกระบบไม่ได้ทำให้รูปแบบของการให้บริการเสนอสถานที่ทางอาชีวศึกษา
ต่างกัน แต่การถูกกำหนดในด้านหน้าที่เกี่ยวกับการและวิชาชีพทางโดยเฉพาะนั้นค่อนข้างยาก
เพราะปกติทำงาน 3 ด้าน คือ การศึกษาส่วนตัวและสังคม ซึ่งนักและวิชาชีพที่มีการศึกษาในระดับ
ปริญญาโท จะมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลที่จะให้บริการ

บริการทดสอบทางอาชีวศึกษา

1. อนาคตภาพของการจัดบริการและวิชาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการและวิชาชีพ
อาชีวศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันสูงว่า บริการทดสอบทางอาชีวศึกษา มีความเหมาะสมมากที่สุด 3
ข้อ อภิปรายผลได้ดังนี้

- 1.3 ข้อที่ 2.2 การให้บริการและวิชาชีพ ควรจัดให้มีบริการทดสอบความสนใจทางอาชีวศึกษา
- 1.2 ข้อที่ 2.1 อนาคตภาพในการจัดบริการและวิชาชีพของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีการจัดโครงการทดสอบบุคลิกภาพ เพื่อ
ความเหมาะสมก่อนประกอบอาชีพ
- 1.1 ข้อที่ 2.5 การให้บริการทดสอบทางอาชีวศึกษา ควรใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามา
เป็นการช่วยให้ผู้เรียน สามารถค้นคว้าในการทดสอบทางด้านอาชีวศึกษา
ด้วยตนเอง

การทดสอบความสนใจทางอาชีวศึกษาช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการประกอบอาชีพก่อน
ที่จะสำเร็จการศึกษา เป็นการให้บริการเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง มีแนวทางในการเลือกอาชีพได้
โดยปัจจุบันนี้การทดสอบทางอาชีวศึกษาควรใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย เพราะยุคนี้เป็นยุคข้อมูล
ข่าวสารสนเทศ และเป็นการประหยัดบุคลากรในกรณีที่เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยได้

2. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันสูงว่า บริการทดสอบทางอาชีพ มีความเหมาะสมมาก 2 ข้อ อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ข้อที่ 2.3 ควรจัดให้มีการบริการทดสอบความถนัดทางอาชีพที่สนใจ และ บริการทดสอบค่านิยมที่มีต่ออาชีพ

2.2 ข้อที่ 2.4 ควรจัดให้มีบริการทดสอบความถนัดทางการเรียนเฉพาะด้าน

การทดสอบความถนัดทางอาชีพช่วยให้เข้าใจตนเองมากขึ้น ข้อมูลที่ได้จัดเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่ง ถ้าทำได้ก็จะได้ข้อมูลประกอบความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้แต่ไม่ใช่จำเป็นที่สุด

บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

1. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันสูงว่า บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ มีความเหมาะสมมากที่สุด 3 ข้อ อภิปรายผลได้ดังนี้

1.3 ข้อที่ 3.5 ในการให้คำปรึกษาทางอาชีพควรมีการให้คำปรึกษา โดยมี บุคลากรสำหรับให้บริการแก่บุคคลที่มารับคำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ข้อที่ 3.1 บทบาทของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการจัดบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ใน 10 ปีข้างหน้า ควรมีการเปลี่ยนแปลงจากปัจจุบัน

1.1 ข้อที่ 3.6 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรมีการจัดบริการให้แก่ บุคคลทั้งในและนอกสถาบันได้ โดยสามารถให้บริการผ่าน อินเทอร์เน็ต

การให้คำปรึกษาทางอาชีพยังคงไว้ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้มารับคำปรึกษา เพราะปัญหาของนิสิตซึ่งเป็นผู้มารับคำปรึกษาก็ยังคงอยู่แต่อาจมีปัญหาเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และการเมืองเกิดขึ้นได้ จึงอาจต้องปรับวิธีการให้บริการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะนั้น ดังนั้นไม่เพียงแต่จะบริการแก่นิสิต ควรให้บริการแก่บุคคลภายนอกด้วย เนื่องจากเพราะการให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นบริการที่มหาวิทยาลัยมีบทบาทเกี่ยวกับการให้บริการแก่สังคมอยู่แล้ว การใช้เทคโนโลยีให้บริการได้อย่างกว้างขวาง การบริการผ่านอินเทอร์เน็ตในบางเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องการให้ข้อมูลประกอบการบางอย่างยังมีความจำเป็นอยู่มาก

2. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันสูงว่า บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ มีความเหมาะสมมาก 8 ข้อ อภิปรายผลได้ดังนี้

- 2.8 ข้อที่ 3.10 ในปี พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยของรัฐต้องออกนอกระบบราชการ ท่านคิดว่า การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้เมื่อถึงเวลาการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สมควรดำเนินการต่อไป
- 2.6 ข้อที่ 3.8 ในการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรมุ่งให้ผู้มารับคำปรึกษามีความสำนึกในการสร้างสรรค์ทางอาชีพโดยตรง ต้องทราบถึงศักยภาพของตนเอง
- 2.7 ข้อที่ 3.9 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรมุ่งให้ผู้มารับคำปรึกษาสามารถสร้างอาชีพหลักและมีอาชีพรอง เพื่อรองรับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน
- 2.5 ข้อที่ 3.7 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ข้อมูลของการให้คำปรึกษาควรสอดคล้องกับตลาดแรงงานในปัจจุบันสืบเนื่องไปสู่อนาคต
- 2.4 ข้อที่ 3.4 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรให้มีเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา
- 2.3 ข้อที่ 3.3 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรจัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาที่มีอาจารย์ประจำตามคุณสมบัติและวุฒิการให้คำปรึกษา โดยกำหนดวันเวลาทำการที่แน่นอน
- 2.2 ข้อที่ 3.2.3 การจัดการบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีการให้บริการโดยแบ่งผู้เชี่ยวชาญ เป็นประเภทการทดสอบทางจิตวิทยา
- 2.1 ข้อที่ 3.2.1 การจัดการบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีการให้บริการโดยแบ่งผู้เชี่ยวชาญ เป็นประเภทการให้คำปรึกษาด้านส่วนตัว โดยแยกเป็น ด้านอาชีพ, ด้านครอบครัว, ด้านสังคม ฯลฯ

การให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นพื้นฐานในการให้คำปรึกษา ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงต่อไปในอนาคต เนื่องด้วยเป็นการเตรียมตัวให้เหมาะสมกับตนเองซึ่งเป็นประโยชน์กับนิสิต ให้นิสิตได้รู้จักตนเอง และบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพสามารถให้บริการได้มากที่สุด

บริการจัดหางาน

1. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันสูงว่า บริการจัดหางาน มีความเหมาะสมมากที่สุด 4 ข้อ อภิปรายผลได้ดังนี้

- 1.2 ข้อที่ 4.10 การให้บริการจัดหางานควรจัดให้นักแนะแนวอาชีพทำการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหางานกับเจ้าหน้าที่แรงงานจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อกระจายนิสิตที่สำเร็จการศึกษาได้มีโอกาสกลับไปทำงานในภูมิลำเนาเดิม และเป็นการกระจายแรงงานอย่างเหมาะสมกับท้องถิ่น
- 1.3 ข้อที่ 4.9 การให้บริการจัดหางาน ควรมีการจัดอบรมการฝึกทักษะของนิสิตตามสาขาที่จบมา โดยจัดอบรมให้นิสิต สามารถใช้ประกอบอาชีพได้
- 1.1 ข้อที่ 4.4 การให้บริการจัดหางาน ควรจัดหาข้อมูลที่ตอบสนองต่อสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบันอีก 10 ปีข้างหน้า เพื่อเตรียมนิสิตจะได้มีข้อมูลสำหรับเตรียมตัวในการทำงานต่อไป
- 1.4 ข้อที่ 4.7 การให้บริการจัดหางาน ควรมีนักแนะแนวอาชีพที่มีความสามารถเฉพาะด้านนี้โดยตรง หรือ การเชิญวิทยากรและนักธุรกิจที่มีประสบการณ์สำเร็จในการสร้างอาชีพ มาให้แนวทางในการสร้างอาชีพแก่นิสิต

การให้บริการจัดหางาน ควรมีบริการที่เป็นการเตรียมนิสิตในการทำงานเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน ถ้ามีการฝึกทักษะทางด้านทักษะวิชาชีพแก่นิสิต ก็เป็นสิ่งที่อาจทำได้แต่ในบางระดับเท่านั้น แต่การจัดหานักแนะแนวอาชีพหรือวิทยากรผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาอาชีพมาบรรยายให้นิสิตฟัง สามารถช่วยนิสิตให้เกิดแนวทางเกี่ยวกับการตัดสินใจประกอบอาชีพที่แน่นอน และหาโอกาสกลับไปทำงานยังท้องถิ่นเดิมอย่างเหมาะสมต่อไป

2. อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันสูงว่า บริการจัดหางาน มีความเหมาะสมมาก 7 ข้อ อภิปรายผลได้ดังนี้

- 2.1 ข้อที่ 4.1 อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ควรยังคงมีการจัดบริการจัดหางานให้นิสิตด้วย
- 2.2 ข้อที่ 4.2 การให้บริการจัดหางาน ควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้บริการข้อมูลของแหล่งงาน เช่น ข้อมูลจากแหล่งจัดหางาน หรือบริษัท ห้างร้านต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับบริการให้กับนิสิต
- 2.3 ข้อที่ 4.3 นักแนะแนวอาชีพที่ทำงานทางด้านการให้บริการจัดหางาน เพื่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะด้านนั้น ควรมีการส่งนักแนะแนวไปฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลและแนวคิดใหม่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และครอบคลุมสู่ออนาคต
- 2.4 ข้อที่ 4.5 การให้บริการจัดหางาน ควรให้นักแนะแนวอาชีพสามารถให้แนวความคิดแก่นิสิต ในการเตรียมตัวเพื่อสร้างอาชีพให้กับตนเอง นอกเหนือจากจะสมัครงานตามที่จบการศึกษามา
- 2.5 ข้อที่ 4.6 การให้บริการจัดหางาน สมควรให้นิสิตเข้ารับการอบรมเพื่อเตรียมตัวสู่โลกอาชีพและมองหาอาชีพเสริม เพื่อรองรับปัญหาการว่างงานในอนาคต
- 2.6 ข้อที่ 4.8 การให้บริการจัดหางาน ควรส่งเสริมจัดให้มีการฝึกอบรมภาษาต่างประเทศแก่นิสิตที่สนใจ เพราะในอนาคตคาดว่าจะมีบริษัทต่างชาติเข้ามาร่วมทุนทำการค้าในประเทศไทย และสามารถทำงานร่วมกับคนต่างชาติได้
- 2.7 ข้อที่ 4.11 การให้บริการจัดหางานควรจัดให้นักแนะแนวอาชีพเปิดเสรี ในการให้แนวทางการประกอบอาชีพไม่เฉพาะแก่นิสิต แต่สามารถให้บริการทางด้านนี้แก่บุคคลทั่วไปที่ยังไม่มีงานทำ หรือต้องการเปลี่ยนงานใหม่ด้วย

การให้บริการจัดหางานเป็นประโยชน์แก่นิสิตที่มารับบริการ ทำให้นิสิตได้รับข้อมูลเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้นิสิตได้เตรียมตัวในการมีงานทำ เป็นการไม่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม ซึ่งเป็นการปรับ

ตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต ส่วนการส่งเสริมให้นิสิตเรียนภาษาต่างประเทศเพิ่มเติม เพื่อเป็นการเปิดโอกาสในการมีงานทำเกี่ยวกับงานที่ต้องใช้ภาษาต่างประเทศบ้าง หรืองานที่เกี่ยวข้องโดยตรง การเปิดโอกาสไม่เฉพาะแก่นิสิต แต่รวมบุคคลภายนอก คนที่ไม่มียานทำ และคนที่ต้องการเปลี่ยนงาน เป็นบริการเพื่อชุมชนและสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แต่ละด้านโดยรวม 4 ด้าน นิสิตมีความเห็นว่าเหมาะสมในระดับปานกลาง จึงเสนอว่าควรมีการจัดสถานที่ให้บริการแนะแนวอาชีพที่เหมาะสม การจัดห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพ และการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ให้บริการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

1. ควรพัฒนารูปแบบอนาคตของการจัดบริการด้านแนะแนวอาชีพ โดยศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดบริการด้านแนะแนวอาชีพที่ออกแบบ คือ นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษารูปแบบการจัดบริการด้านแนะแนวอาชีพ พัฒนารูปแบบอนาคตภาพของการจัดบริการด้านแนะแนวอาชีพ

2. ควรนำแบบสอบถามที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านี้เป็นแบบสอบถามในการวิเคราะห์ถึงอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อนิสิต เพราะการศึกษาในครั้งนี้เป็นการเริ่มต้นด้านอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพที่มีโอกาสเกิดขึ้นในอีก 10 ปีข้างหน้า

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คมเพชร จัตรสุกุล. (2521). *บริการสนเทศ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คมเพชร จัตรสุกุล. (2522). *บริการสนเทศ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จิระ หงส์ดามรงค์. (2530, 9 สิงหาคม). "ซึ่กลยุทธเสริมสร้างบัณฑิต," *มติชน*. 9.
- จิรวัดน์ วีรังกร. (2527). "แนวในการจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา," ใน *รายงานการสัมมนาการอุดมศึกษา เรื่องแนวคิดในการพัฒนาการอุดมศึกษาไทย*. หน้า 58-71. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จำเนียร ช่างโชติ และคณะ. (2524). *ข้อเสนอแนะทางอาชีพ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ป.สัมพันธ์พาณิชย์.
- ณัฐฐา มุนจินดา. (2528) *ความสอดคล้องระหว่างสาขาวิชาที่ศึกษากับบุคลิกภาพด้านอาชีพ วัดโดยแบบทดสอบ SDS และความต้องการบริการแนะแนวอาชีพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2530). *การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์*.
- ทองเรียน อมรัชกุล. (2525). *การบริหารกิจการนิสิต : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษาขั้นสูง กระทรวงศึกษาธิการ.
- เทียนฉาย กิระนันท์. (2525). "การวิจัยเพื่ออนาคต," ใน *เอกสารวิชาการประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องกรวิจัยปัญหากรุงเทพมหานคร*. หน้า 12-13. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดารัตน์ บุญนุช. (2527, เมษายน-มิถุนายน). "การวางแผนอาชีพ : การวางแผนชีวิต," *วารสารครุศาสตร์*. 12 : 159-168.
- ธีรวัฒน์ พูนศิลป์. (2530, มิถุนายน-กันยายน). "การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา," ใน *วารสารศึกษาศาสตร์*. 3 : 25.
- ธนู แสงศักดิ์. (2524). "โครงการแนะแนวทางอาชีพ," ใน *บทความแนะแนวการศึกษาและอาชีพ*. หน้า 11-21. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บรรหาร.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2528). "การแนะแนวเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา," ใน *เอกสารการประชุมทางวิชาการ เรื่องงานบุคลากรนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาเยาวชน*. หน้า 49-60. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจง ชูสกุลชาติ. (2531). "อุดมศึกษาของไทย : มองไปในอนาคต," ใน *อุดมศึกษาสัมพันธ์บัณฑิตศึกษาจุฬาฯ-ประสานมิตร*. หน้า 4-17. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา ทัพพะกุล ณ อยู่ธาดา และวีรพจน์ เวชประสิทธิ์. (2527). *อาชีพศึกษาและการแนะแนวอาชีพ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร.
- พรชูลี อาชาวอำรุง. (2523). "การให้คำปรึกษาและแนะแนวในระดับอุดมศึกษา," ใน *การอุดมศึกษา* 23. หน้า 51-64. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พล แสงสว่าง. (2519). *อาชีพศึกษาและแนะแนวอาชีพ*. สงขลา : เหมการพิมพ์.

- พิรุณรัตน์ สันติลีลา. (2541). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูแนะแนวตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนว และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- พิมพ์พร ทะกอง. (2539). การจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- มัทกานต์ โอพารัตน์มณี. (2532). ความคิดเห็นของผู้บริหารกิจการนิสิตและนักแนะแนวการศึกษาอาชีพเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวลักษณ์ คัคโนภาส. (2524). การบริการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคใต้. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ละเอียด แจ่มจันทร์. (2540). อนาคตภาพของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์สำหรับพยาบาลวิชาชีพของวิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ลำเพา เอี่ยมสำอางค์. (2532). การศึกษาทัศนะในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- โรจนา สุพันธ์โพธาราม. (2529). การวางแผนอาชีพของนิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อัดสำเนา.
- วัชร ทรัพย์มี. (2523). การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราวุฒิ ธนวรานิช. (2527, กุมภาพันธ์-มีนาคม). "แนะแนวอาชีพ," วารสารแนะแนว. กรุงเทพฯ. 18 : 42.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2530, 10 กรกฎาคม). "จ้างคนมีคุณภาพมากกว่ามีปริญญา," ไทยรัฐ. หน้า 3.
- คันสนีย์ ฟองดาวิรัตน์. (2530). การศึกษาการรับรู้ การใช้ และความพอใจต่อบริการด้านกิจการนักศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อัดสำเนา.
- ศิริยุพา ถนอมในเมือง. (2520). ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2520. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. (2527). "วิธีการแนะแนวอาชีพในสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ," ใน รายงานสรุปผลการประชุมระดับปฏิบัติการเรื่องระบบแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุโข มีอินทร์เกิด. (2528). การแนะแนวอาชีพและการจัดหางาน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร.

- สำเนา ขจรศิลป์. (2530). *การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. ถ่ายเอกสาร.
- สารภี ภาณุรัตน์. (2524). *การศึกษาความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาคณะวิศวกรรมเทคโนโลยีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุนิสา บริบาลบุรีภัณฑ์. (2531). *สภาพปัจจุบันและความคาดหวังเกี่ยวกับบริการด้านกิจการนิสิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อรพรรณ ลือบุญรัชชัย. (2522). *การศึกษาความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สภาวิชาชีพไทย*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อัดสำเนา.
- อรสา หงษ์นิกร. (2529). *ความต้องการและความพึงพอใจบริการแนะแนวของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อัดสำเนา.
- อมรรัตน์ ประสานศัพท์. (2532). *การจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- Bratcher, D.L. (1977, February). "A Counseling Program to Meet the Needs of Student at a Small Liberal Arts College," *Dissertation Abstracts International*. 37 : 4855-A.
- Cattell, Nancy G. and Sharp, Shirley I. (1970). *College and Career Adjusting to College and Selecting an Occupation*. New York : Meredith Corporation.
- Crites, J.O. (1969). *Vocational Psychology*. New York : Mc Graw-Hill Book Company.
- Culp, M.M. (1981, August) "An Analysis of Student Personnel Services at Seminole Community College, Standford, Florida," *Dissertation Abstracts International*. 42 : 547-A.
- English, Horace B. and English, Eva Champney. (1970). *A Comprehensive Dictionary of Psychological and Psychoanalytical Terms*. London : Longmans, Green and Co.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : Mc Graw-Hill Book Company.
- Holland, John L. (1973). "Making Vocational Choice," *A theory of Careers*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Hoppock. (1976). *R. Occupational Information*. New York : Mc Graw-Hill Book Company.
- Isaacson, Lee E. (1970). *Career Information in Counseling and Teaching*. Boston : Allyn and Bacon, Inc.
- Knowles, Asa S. (1970). *Handbook of College and University Administration : General*. New York : Mc Graw-Hill Book Company.
- Lloyd, Wesley P. (1953). *Student Counseling in Japan : A Two-Nation Project in Higher Education*. Minnesota : University of Minnesota, 1953.

- Packwood, W.T. (1977). *College Student Personnel Services*. Springfield : Charles C. Thomas Publisher.
- Roshang, D.D. (1980, October). "Counseling Service Needs of Community College Students," *Dissertation Abstracts International*. 41 : 1410-A.
- Super, D.E. (1972). *Perspectives on Vocational Development*. Washington, D.C. : American Personnel and Guidance Association.
- Thomas, William G. and Kirk, Barbara A. (1970). *College Student Personnel*. Boston : Houghton Mifflin Company.
- Watkey, D., and Vance, F.L. (1964). *Clinical Versus Actuarial Prediction of College Achievement and Leadership Activity*. Washington, D.C. : office of Education.
- Wittenauer, M.A. (1980, August). "Job Satisfaction and Faculty Motivation," *Dissertation Abstracts International*. 41 : 608-A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

1. หนังสือขอความอนุเคราะห์
2. เครื่องมือในการสัมภาษณ์ รอบที่ 1

สำเนา

ทม 1007/

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

พฤศจิกายน 2541

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน

เนื่องจาก นางสาวเพ็ญพิไล ประเสริฐสม นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร ฉัตรศุภกุล ประธาน

รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ กรรมการ

มีความประสงค์จะขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้เทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตจึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในเรื่องนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ที่ท่านจะให้แก่บัณฑิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เครื่องมือในการสัมภาษณ์ รอบที่ 1

อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อต้องการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและการแนะแนวที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ของมหาวิทยาลัยในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย การได้ความเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะมีคุณค่าอย่างยิ่ง ในการจัดบริการแนะแนวอาชีพในอนาคตในระยะเวลา 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2541-2550) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อสามารถจัดบริการแนะแนวอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการจัดบริการแนะแนวอาชีพ และพัฒนาสังคมโดยรวม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตภาพแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยจะสำรวจข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ 3 ครั้ง ตามขั้นตอนดังนี้ คือ

1. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นการสำรวจและรวบรวมความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในช่วง 10 ปีข้างหน้า

2. นำความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์มาประมวลสรุปและสังเคราะห์เป็นแบบสอบถาม แล้วนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนหรือจัดลำดับความสำคัญในประเด็นต่าง ๆ

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นในขั้นตอนที่ 2 สังเคราะห์ออกเป็นแบบสอบถามและนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเปรียบเทียบกับความเห็นของกลุ่มเพื่อทบทวนหรือยืนยันคำตอบ

ในขั้นตอนของการสัมภาษณ์อาจใช้เวลาพอสมควร ส่วนในขั้นตอนของการตอบแบบสอบถามจะใช้เวลาไม่นานนัก แต่การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลทั้ง 3 ครั้งนี้ นับว่ามีความสำคัญเป็นที่สุด และมีความหมายอย่างยิ่งต่อความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของการวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อให้โปรดให้ความอนุเคราะห์ในการให้ความเห็นของท่านกับผู้วิจัย ซึ่งจะขอนัดหมายเวลาที่เหมาะสมต่อไป ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

เครื่องมือในการสัมภาษณ์ รอบที่ 1

ประเด็นการสัมภาษณ์ในการวิจัยเรื่อง อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1. ท่านคาดว่าบทบาทของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการจัดบริการแนะแนวอาชีพช่วง 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2541-2550) เป็นอย่างไร จะเปลี่ยนแปลงจากปัจจุบันหรือไม่
 - เปลี่ยนแปลงในเรื่องใดบ้าง
2. ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงในประเทศไทยที่จะเกิดขึ้นในช่วง 10 ปีข้างหน้า ท่านคาดว่าจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอย่างไร
 - กระแสโลกาภิวัตน์
3. ในการผลิตนักแนะแนวอาชีพเพื่อส่งเสริมให้บริการแนะแนวอาชีพ เพื่อสนองความต้องการของประเทศ ท่านคิดว่าจะเป็นเช่นไรในอนาคต
 - คุณวุฒิของนักแนะแนว
 - คุณลักษณะของนักแนะแนว
 - ปริมาณการผลิต
4. ในกระบวนการผลิตนักแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีรูปแบบการบริหารจัดการอย่างไรในอนาคต
 - โครงสร้างในการจัด
 - การบริหารบุคลากร
5. ในการจัดการศึกษาการจัดการบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ท่านคิดว่าควรเป็นอย่างไร ในช่วงปี (พ.ศ. 2541-2550)
 - ลักษณะของหลักสูตร
 - ปรัชญาและจุดมุ่งหมายการศึกษา
 - โครงสร้างของหลักสูตร
 - แนวทางการจัดการเรียนการสอน

6. การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในช่วง 10 ปีข้างหน้า ท่านคาดว่าจะควรเป็นอย่างไร
 - การรับและคัดเลือกนักศึกษา
 - การจัดบริการการศึกษา
 - การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์
7. ภายใน 10 ปีข้างหน้า ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยควรเปลี่ยนแปลงอย่างไร เกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพ
 - การกิจ
 - การพัฒนาองค์กร
 - การพัฒนาบุคลากร
8. นอกเหนือจากคำตอบข้างต้น ท่านคิดว่าการจัดบริการแนะแนวอาชีพในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยจะมีโอกาสเป็นอย่างไรใน 10 ปีข้างหน้า

ภาคผนวก ข.

1. หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2
2. แบบสอบถามรอบที่ 2

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

กุมภาพันธ์ 2542

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามรอบที่ 2 จำนวน 1 ชุด

ตามที่ท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 เกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้เทคนิค EDFR ไปแล้วนั้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และในครั้งนี้อาจจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์จากท่านอีกครั้งเพื่อตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 ในครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวเพ็ญพิไล ประเสริฐสม)

นิสิตปริญญาโท เอกจิตวิทยาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามรอบที่ 2

อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามรอบที่ 2 นี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเกี่ยวกับข้อสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญ โดยพยายามที่จะรักษาข้อความและใจความสำคัญของผู้เชี่ยวชาญให้มากที่สุด

จุดมุ่งหมายในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 นี้ เพื่อให้ท่านได้พิจารณาข้อความเกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ แล้วพิจารณาอย่างละเอียดเกี่ยวกับความจำเป็นของอนาคตภาพดังกล่าว โดยขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่แสดงความเหมาะสม 5 ระดับ

เพื่อความเที่ยงตรงของการวิจัยช่วงระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ควรเป็นระยะไม่ห่างกันมากนัก ดังนั้นจึงขอความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวเพ็ญพิไล ประเสริฐสม)

นิสิตปริญญาโท เอกจิตวิทยาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

สำหรับแบบสอบถามฉบับนี้ ขอให้ท่านได้พิจารณาความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามน้ำหนักของคะแนนที่ท่านมีความจำเป็น โดยมีการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างซึ่งตรงกับความคิดเห็นของท่านตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุดหรือเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมากหรือเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลางหรือเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยหรือเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยหรือไม่เหมาะสม

อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

ข้อที่	ข้อความ	ความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1.	บริการสนเทศทางอาชีพ 1.1 อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สมควรดำเนินการจัดบริการสนเทศทางอาชีพต่อไป 1.2 การให้บริการสนเทศทางอาชีพ ควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาให้บริการแก่นักศึกษา 1.3 การจัดบริการสนเทศทางอาชีพ โดยปฏิบัติในรูปของห้องสมุดอาชีพ มีคลังข้อมูลทันสมัยและมีวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ 1.4 การให้บริการสนเทศทางอาชีพ สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้บุคลากรทางด้านแนะแนวอาชีพสามารถจัดหาข้อมูลได้ทันสมัยต่อสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต 1.5 ในปี พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน ต้องออกจากระบบของทบวงมหาวิทยาลัย ท่านคิดว่า การให้บริการแนะแนวอาชีพ ต้องมีรูปแบบการให้บริการสนเทศทางอาชีพที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อรองรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป 1.6 การให้บริการสนเทศทางอาชีพ นักแนะแนวควรมีวุฒิปริญญาโท สาขา จิตวิทยาการแนะแนว โดยตรง หรือวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งได้รับการอบรมด้านการแนะแนวเป็นอย่างน้อย และถูกกำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการแนะแนวทางด้านนี้โดยเฉพาะ					

ข้อที่	ข้อความ	ความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	1.7 การให้บริการข้อสนเทศทางอาชีพ นักแนะแนวควรมีความคล่องตัวและความสนใจในงาน ตลอดจนเป็นคนที่มีนิสัยชอบสืบเสาะค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ เกี่ยวกับข้อสนเทศทางอาชีพ เพื่อนำมาให้บริการแก่นิสิตนักศึกษา และมีใจรักงานทางด้านนี้ด้วยความจริงใจ 1.8 การให้บริการข้อสนเทศทางอาชีพ เป็นบริการที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าบริการด้านอื่น ๆ ดังนั้น ปริมาณการผลิตนักแนะแนว ควรมุ่งเน้นที่จะผลิตนักแนะแนวทางด้านอาชีพโดยตรง 1.9 การให้บริการข้อสนเทศทางอาชีพ เป็นบริการที่มีความสำคัญ จึงควรให้นักแนะแนวเมื่อมีหน้าที่ปฏิบัติงานได้รับการฝึกอบรมทั้งในและนอกสถานที่ เพื่อพัฒนางานบริการทางด้านนี้ ให้มีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา 1.10 การให้บริการข้อสนเทศทางอาชีพ ทางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถจัดให้มีข้อสนเทศทางอาชีพแก่นิสิตนักศึกษาได้ตามความจำเป็นของนักศึกษา และช่วยจัดหาข้อมูลเพิ่มเติมแก่นิสิตนักศึกษาโดยไม่จำกัด โดยการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน					
2.	บริการทดสอบทางอาชีพ 2.1 อนาคตภาพในการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีการจัดโครงการทดสอบบุคลิกภาพ เพื่อความเหมาะสมก่อนประกอบอาชีพ					

ข้อที่	ข้อความ	ความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	2.2 การให้บริการทดสอบทางอาชีพ ควรจัดให้มีบริการทดสอบความสนใจทางอาชีพ					
	2.3 ควรจัดให้มีบริการทดสอบความถนัดทางอาชีพที่สนใจ และบริการทดสอบความถนัดทางการเรียนเฉพาะด้าน					
	2.4 การให้บริการทดสอบทางอาชีพ ยังคงควรจัดให้มีบริการทดสอบค่านิยมที่มีต่ออาชีพที่สนใจ					
	2.5 การให้บริการทดสอบทางอาชีพ ควรใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเป็นการช่วยให้ผู้เรียนนักศึกษาสามารถค้นคว้าในการทดสอบทางด้านอาชีพด้วยตนเอง					
3.	บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ					
	3.1 บทบาทของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการจัดบริการแนะแนวอาชีพใน 10 ปี ภายหน้า ต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากปัจจุบัน					
	3.2 การจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีการให้บริการโดยแบ่งผู้เชี่ยวชาญ ออกเป็น 3 ประเภท คือ					
	3.2.1 การให้คำปรึกษาด้านส่วนตัว โดยแยกเป็นด้านอาชีพ, ด้านครอบครัว					
	3.2.2 ด้านการพัฒนานิสิต					
	3.2.3 ด้านการทดสอบ					
	3.3 จัดศูนย์ให้คำปรึกษาที่มีอาจารย์ประจำ โดยกำหนดวันเวลาที่แน่นอน ตามคุณสมบัติและวุฒิทางการให้คำปรึกษา					

ข้อที่	ข้อความ	ความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	3.4 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรให้มีเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา แต่การให้คำปรึกษายังคงมีบุคลากรสำหรับให้บริการแก่บุคคลที่มารับคำปรึกษาอยู่ต่อไป					
	3.5 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรมีการจัดบริการให้แก่บุคคลทั้งในและนอกสถาบันได้ โดยสามารถให้บริการผ่านอินเทอร์เน็ต					
	3.6 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ข้อมูลของการให้คำปรึกษาควรสอดคล้องกับตลาดแรงงานในปัจจุบันสืบเนื่องไปสู่นาคต					
	3.7 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรมุ่งให้ผู้มารับคำปรึกษา มีความสำนึกในการสร้างสรรค์ด้วยตนเองทางอาชีพ โดยคำนึงถึงศักยภาพของตนเอง					
	3.8 ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรมุ่งให้ผู้มารับคำปรึกษา สามารถสร้างอาชีพหลักและมีอาชีพรองเพื่อรองรับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน					
	3.9 ในปี พ.ศ.2545 มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน ต้องออกจากระบบของทบวงมหาวิทยาลัย ท่านคิดว่า การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ เมื่อถึงเวลาการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ยังคงควรจัดต่อไป					

ข้อที่	ข้อความ	ความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
4.	4.0 เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในข้อ 3.9 การให้บริการ แนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สมควรมีอยู่ในระบบมหาวิทยาลัยต่อไป					
	บริการจัดหางาน					
	4.1 อนาคตภาพของการให้บริการแนะแนวอาชีพของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรยังคงมีการให้บริการ จัดหางานให้นิสิตนักศึกษาต่อไป					
	4.2 การให้บริการจัดหางาน ควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ให้บริการข้อมูลของแหล่งงาน เช่นข้อมูลจากกรมการจัด หางาน หรือบริษัทห้างร้านต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูล สำหรับบริการให้กับนิสิต					
	4.3 นักแนะแนวอาชีพที่ทำงานด้านการให้บริการจัดหางาน เพื่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะด้าน ควรมีการส่งนักแนะ แนวไปฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลและแนวคิดใหม่ ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และครอบคลุมสู่ออนาคต					
	4.4 การให้บริการจัดหางาน ควรจัดหาข้อมูลที่ตอบสนองต่อ สถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบันอีก 10 ปีข้างหน้า เพื่อ เตรียมนิสิตนักศึกษาจะได้มีข้อมูลสำหรับเตรียมตัวในการ ทำงานต่อไป					
	4.5 การให้บริการจัดหางาน ควรให้นักแนะแนวอาชีพ สามารถให้แนวความคิดแก่นิสิตในการเตรียมตัวเพื่อสร้าง อาชีพให้กับตนเอง แทนที่จะไปสมัครงานตามที่จบการ ศึกษามา เพราะสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบันและ อนาคตไม่มีอะไรแน่นอน					

ข้อที่	ข้อความ	ความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	4.6 การให้บริการจัดหางาน สมควรให้นิสิตเข้ารับการฝึก อบรมเพื่อเตรียมตัวสู่โลกอาชีพ และมองหาอาชีพเสริม เพื่อรองรับปัญหาการตกงานในอนาคต					
	4.7 การให้บริการจัดหางาน ควรมีนักแนะแนวอาชีพที่มี ความสามารถเฉพาะด้านนี้โดยตรง หรือการเชิญวิทยากร และนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในการสร้างอาชีพ มาให้แนวทางในการสร้างอาชีพแก่นิสิต					
	4.8 การให้บริการจัดหางาน ควรจัดให้มีการฝึกอบรม ภาษาต่างประเทศแก่นิสิตที่สนใจ เพราะในอนาคต คาดว่าจะมีบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนทำการค้าใน ประเทศไทย และสามารถทำงานร่วมกับคนต่างชาติ ได้ต่อไป					
	4.9 การให้บริการจัดหางาน ควรมีการจัดอบรมการ ฝึกทักษะของนิสิต ตามแต่สาขาที่จบมาโดยจัดอบรม ให้นิสิต สามารถใช้ประกอบอาชีพได้					
	4.10 การให้บริการจัดหางาน ควรจัดให้นักแนะแนวอาชีพ ทำการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหางานกับ เจ้าหน้าที่แรงงานจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อกระจายนิสิต ที่สำเร็จการศึกษาได้มีโอกาสกลับไปทำงานในภูมิภาค เดิม และเป็นการกระจายแรงงานอย่างเหมาะสมกับ ท้องถิ่น					
	4.11 การให้บริการจัดหางาน ควรจัดให้นักแนะแนว อาชีพเปิดเสรีในการให้แนวทางการประกอบอาชีพ ไม่เฉพาะแก่นิสิต แต่สามารถให้บริการทางด้านนี้ แก่บุคคลทั่วไปที่ยังไม่มีงานทำ หรือต้องการเปลี่ยนงาน ใหม่ได้ด้วย					

ภาคผนวก ค.

1. หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3
2. แบบสอบถามรอบที่ 3

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

มีนาคม 2542

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามรอบที่ 3 จำนวน 1 ชุด

ตามที่ท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 เกี่ยวกับขนาดภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้เทคนิค EDFR ไปแล้วนั้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และในครั้งนี้อาจจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์จากท่านอีกครั้งเพื่อตอบแบบสอบถามเป็นรอบสุดท้าย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวเพ็ญพิไล ประเสริฐสม)

นิสิตปริญญาโท เอกจิตวิทยาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามรอบที่ 3

อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามรอบที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเกี่ยวกับแบบสอบถามรอบที่ 2 ของผู้เชี่ยวชาญ โดยพยายามที่จะเก็บข้อมูลที่ได้มาให้มีข้อคิดคำถามที่ค่อนข้างสรุปเป็นที่แน่นอน เพื่อให้ได้ความสำคัญที่สอดคล้องต้องกันของแบบสอบถามชุดนี้อย่างมากที่สุด

จุดมุ่งหมายในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 นี้ เพื่อให้ท่านได้พิจารณาข้อความเกี่ยวกับอนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ แล้วโปรดพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบตามความจำเป็นอย่างที่สุดของอนาคตภาพดังกล่าว โดยขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่แสดงความเหมาะสม 5 ระดับ เป็นครั้งสุดท้าย

เพื่อความเที่ยงตรงของการวิจัยช่วงระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 นี้ ตามที่เรียนในรอบที่ 2 แล้วว่า เป็นระยะที่ไม่ห่างกันมากนัก ดังนั้นจึงขอความกรุณาอย่างที่สุดในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวเพ็ญพิไล ประเสริฐสม)

นิสิตปริญญาโท เอกจิตวิทยาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามรอบที่ 3

อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 ซึ่งเป็นรอบสุดท้ายของการวิจัย ผู้วิจัยได้แสดงความสอดคล้องของแต่ละข้อกระทั้งจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 ของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดบริการแนะแนวอาชีพ โดยระบุคำมัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ และยังได้ระบุคะแนนการตอบของท่านในรอบที่ 2 ด้วย

- * หมายถึง คำมัธยฐาน (แสดงถึงมีความจำเป็นมากและความจำเป็นน้อย)
- หมายถึง ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แสดงถึงมีความสอดคล้องกันและไม่มีความสอดคล้องกัน
- Δ หมายถึง ตำแหน่งคำตอบเดิมของท่านในแบบสอบถามรอบที่ 2

จุดมุ่งหมายของการตอบแบบสอบถามรอบนี้ เพื่อให้ผู้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดบริการแนะแนวอาชีพได้ทบทวนคำตอบของท่าน โดยอาจเปลี่ยนแปลงคำตอบได้ดังต่อไปนี้

- หากท่านต้องการยืนยันคำตอบเดิม (คำตอบในรอบที่ 2) โดยไม่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ขอความกรุณาท่านส่งแบบสอบถามกลับให้ผู้วิจัยได้ทันที
- หากข้อความใดมีการเปลี่ยนแปลงคำตอบ กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในระดับคะแนนใหม่ โดยพิจารณาความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับ อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพตามน้ำหนักของคะแนนที่ท่านคิดว่ามีความจำเป็นลงในช่องว่างตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด หรือเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก หรือเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง หรือเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย หรือเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย หรือไม่เหมาะสม

- หากคำตอบของท่านครั้งล่าสุด ข้อใดมิได้อยู่ในขอบเขตของพิสัยระหว่างควอไทล์ กรุณาให้เหตุผลเฉพาะข้อที่อยู่นอกขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์เท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 นี้เพื่อความเที่ยงตรงของการวิจัย

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(เพ็ญพิไล ประเสริฐสม)

อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

ข้อที่	ข้อความ	ความเหมาะสม					ให้เหตุผล เฉพาะข้อที่ ตอบอยู่นอก ขอบเขต พิสัยระหว่าง ควอไทล์
		5	4	3	2	1	
1.	บริการสนเทศทางอาชีพ						
1.1	อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สมควร ดำเนินการจัดบริการสนเทศทางอาชีพต่อไป	☐ *					
1.2	การให้บริการสนเทศทางอาชีพ ควรนำ เทคโนโลยีสมัยใหม่ มาให้บริการแก่นักนิสิต	☐ *					
1.3	การจัดบริการสนเทศทางอาชีพ ควรปฏิบัติใน รูปของห้องสมุดอาชีพ มีคลังข้อมูลทันสมัยและ มีวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ	☐ *					
1.4	การให้บริการสนเทศทางอาชีพ สามารถใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้บุคลากรทางด้าน แนะแนวอาชีพ สามารถจัดหาข้อมูลได้ทันสมัย ต่อสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต	☐ *					
1.5	ในปี พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและ เอกชนต้องออกจากระบบของทบวง มหาวิทยาลัย ท่านคิดว่าการให้บริการแนะแนว อาชีพ ต้องมีรูปแบบการให้บริการสนเทศทาง อาชีพที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อรองรับสถาน การณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป	☐ *					
1.6	การให้บริการข้อสนเทศทางอาชีพ นักแนะแนว ควรมีการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาจิตวิทยา การแนะแนว โดยตรงหรือวุฒิการศึกษาระดับ ปริญญาตรีซึ่งได้รับการอบรมด้านการแนะแนว เป็นอย่างดี และถูกกำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการ การแนะแนวทางด้านอาชีพโดยเฉพาะ	☐ *					

ข้อที่	ข้อความ	ความเหมาะสม					ให้เหตุผล เฉพาะข้อที่ ตอบอยู่นอก ขอบเขต พิสัยระหว่าง ควอไทล์
		5	4	3	2	1	
	1.7 การให้บริการข้อสนเทศทางอาชีพ นักแนะแนวที่ดีควรมีความคล่องตัวและความสนใจในงานที่ปฏิบัติเป็นผู้ที่มีนิสัยชอบสืบเสาะค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ เกี่ยวกับข้อสนเทศทางอาชีพ เพื่อนำมาให้บริการแก่นิสิต และมีใจรักงานทางด้านนี้ด้วยความจริงใจ	*					
	1.8 การให้บริการข้อสนเทศทางอาชีพ เป็นบริการที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าบริการด้านอื่น ควรมุ่งเน้นรับบุคลากรแนะแนวที่มีความชำนาญด้านอาชีพโดยตรง	*					
	1.9 นักแนะแนวที่ปฏิบัติงานควรได้รับการฝึกอบรมทางด้านการแนะแนวอาชีพในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกหน่วยงานเพิ่มเติมอยู่เสมออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา	*					
	1.10 การให้บริการข้อสนเทศทางอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒควรจัดให้มีข้อสนเทศทางอาชีพที่เป็นประโยชน์อย่างกว้างขวาง และสอดคล้องกับความต้องการของนิสิต โดยการประสานงานและขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย	*					
	บริการทดสอบทางอาชีพ						
2.	2.1 อนาคตภาพในการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีการจัดโครงการทดสอบบุคลิกภาพ เพื่อความเหมาะสมก่อนประกอบอาชีพ	*					

ข้อที่	ข้อความ	ความเหมาะสม					ให้เหตุผล เฉพาะข้อที่ ตอบอยู่นอก ขอบเขต พิสัยระหว่าง ควอไทล์
		5	4	3	2	1	
	2.2 การให้บริการแนะแนวอาชีพ ควรจัดให้มี บริการทดสอบความสนใจทางอาชีพ	*					
	2.3 ควรจัดให้มีบริการทดสอบความถนัดทางอาชีพ ที่สนใจ และบริการทดสอบค่านิยมที่มีต่ออาชีพ	*					
	2.4 ควรจัดให้มีบริการทดสอบความถนัดทางการ เรียนเฉพาะด้าน	*					
	2.5 การให้บริการทดสอบทางอาชีพ ควรใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเป็นการช่วยให้ นิสิตสามารถค้นคว้า ในการทดสอบทางด้านอาชีพด้วย ตนเอง		*				
3.	บริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ						
	3.1 บทบาทของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน การจัดบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพใน 10 ปี ข้างหน้า ควรมีการเปลี่ยนแปลงจากปัจจุบัน	*					
	3.2 การจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีการให้บริการโดยแบ่ง ผู้เชี่ยวชาญ เป็น 3 ประเภท คือ						
	3.2.1 การให้คำปรึกษาด้านส่วนตัว โดยแยก เป็นด้านอาชีพ, ด้านครอบครัว, ด้าน สังคม ฯลฯ	*					
	3.2.2 การพัฒนานิสิต				*		
	3.2.3 การทดสอบทางจิตวิทยา	*					

ข้อที่	ข้อความ	ความเหมาะสม					ให้เหตุผล เฉพาะข้อที่ ตอบอยู่นอก ขอบเขต พิสัยระหว่าง ควอไทล์
		5	4	3	2	1	
3.3	ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรจัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาที่มีอาจารย์ประจำตามคุณสมบัติและวุฒิการให้คำปรึกษาโดยกำหนดวันเวลาทำการที่แน่นอน	*					
3.4	ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรให้มีความทันสมัยใหม่เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา	*					
3.5	ในการให้คำปรึกษาทางอาชีพควรมีการให้คำปรึกษาโดยมีบุคลากรสำหรับให้บริการแก่บุคคลที่มารับคำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง	*					
3.6	ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรมีการจัดบริการให้แก่บุคคลทั้งในและนอกสถาบันได้ โดยสามารถให้บริการผ่านอินเทอร์เน็ต			*			
3.7	ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ข้อมูลของการให้คำปรึกษาควรสอดคล้องกับตลาดแรงงานในปัจจุบันสืบเนื่องไปสู่นาคต	*					
3.8	ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรมุ่งให้ผู้มารับคำปรึกษามีความสนใจในการสร้างสรรคทางอาชีพโดยต้องทราบถึงศักยภาพของตนเอง	*					
3.9	ในการบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ควรมุ่งให้ผู้มารับคำปรึกษา สามารถสร้างอาชีพหลักและมีอาชีพรองเพื่อรองรับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน	*					

ข้อที่	ข้อความ	ความเหมาะสม					ให้เหตุผล เฉพาะข้อที่ ตอบอยู่นอก ขอบเขต พิสัยระหว่าง ควอไทล์
		5	4	3	2	1	
4.	3.10 ในปี พ.ศ.2545 มหาวิทยาลัยของรัฐต้องออก นอกระบบราชการ ท่านคิดว่าการเปลี่ยนแปลง ครั้งนี้ เมื่อถึงเวลาการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสมควรดำเนิน การต่อไป	*					
	บริการจัดหางาน						
	4.1 อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรยังคงมี การจัดบริการจัดหางานให้นิสิตด้วย	*					
	4.2 การให้บริการจัดหางาน ควรนำเทคโนโลยีสมัย ใหม่มาทำให้บริการข้อมูลของแหล่งงาน เช่น ข้อมูลจาก แหล่งจัดหางานหรือบริษัทห้างร้าน ต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับบริการให้ กับนิสิต	*					
	4.3 นักแนะแนวอาชีพที่ทำงานทางด้านการให้ บริการจัดหางาน เพื่อให้เกิดความชำนาญ เฉพาะด้านนั้น ควรมีการส่งนักแนะแนวไปฝึก อบรมเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลและแนวคิดใหม่ ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และครอบ คลุมสู่ออนาคต	*					
	4.4 การให้บริการจัดหางาน ควรจัดหาข้อมูลที่ตอบ สนองต่อสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบัน อีก 10 ปีข้างหน้าเพื่อเตรียมนิสิตจะได้มีข้อมูล สำหรับเตรียมตัวในการทำงานต่อไป	*					

ข้อที่	ข้อความ	ความเหมาะสม					ให้เหตุผล เฉพาะข้อที่ ตอบอยู่นอก ขอบเขต พิสัยระหว่าง ควอไทล์
		5	4	3	2	1	
4.5	การให้บริการจัดหางาน ควรให้นักแนะแนวอาชีพ สามารถให้แนวความคิดแก่นิสิตในการเตรียมตัวเพื่อสร้างอาชีพให้กับตนเอง นอกเหนือจากจะสมัครงานตามที่จบการศึกษามา เพราะว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบันและอนาคตไม่มีอะไรแน่นอน		*				
4.6	การให้บริการจัดหางาน สมควรให้นิสิตเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเตรียมตัวสู่โลกอาชีพ และมองหาอาชีพเสริมเพื่อรองรับปัญหาการว่างงานในอนาคต		*				
4.7	การให้บริการจัดหางาน ควรมีนักแนะแนวอาชีพที่มีความสามารถเฉพาะด้านนี้โดยตรง หรือการเชิญวิทยากรและนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในการสร้างอาชีพ มาให้แนวทางในการสร้างอาชีพแก่นิสิต		*				
4.8	การให้บริการจัดหางาน ควรส่งเสริมจัดให้มีการฝึกอบรมภาษาต่างประเทศแก่นิสิตที่สนใจ เพราะในอนาคตคาดว่าจะมีบริษัทต่างชาติเข้ามาร่วมทุนทำการค้าในประเทศไทย และสามารถทำงานร่วมกับคนต่างชาติได้ต่อไป		*				
4.9	การให้บริการจัดหางาน ควรมีการจัดอบรมการฝึกทักษะของนิสิตตามสาขาที่จบมา โดยจัดอบรมให้นิสิต สามารถใช้ประกอบอาชีพได้		*				

ข้อที่	ข้อความ	ความเหมาะสม					ให้เหตุผล เฉพาะข้อที่ ตอบอยู่นอก ขอบเขต พิสัยระหว่าง ควอไทล์
		5	4	3	2	1	
4.10	การให้บริการจัดหางานควรจัดให้นักแนะแนวอาชีพทำการแลกเปลี่ยนข้อมูล เกี่ยวกับการจัดหางานกับเจ้าหน้าที่แรงงานจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อกระจายนิสิตที่สำเร็จการศึกษาได้มีโอกาสกลับไปทำงานในภูมิลำเนาเดิม และเป็นการกระจายแรงงานอย่างเหมาะสมกับท้องถิ่น	*	☐				
4.11	การให้บริการจัดหางานควรจัดให้นักแนะแนวอาชีพเปิดเสรีในการให้แนวทางการประกอบอาชีพไม่เฉพาะแก่นิสิต แต่สามารถให้บริการทางด้านนี้แก่บุคคลทั่วไปที่ยังไม่มีงานทำ หรือต้องการเปลี่ยนงานใหม่ได้ด้วย	*	☐				

ภาคผนวก ง.

1. รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ
2. รายนามนักแนะแนวอาชีพ

รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ

นาม	ที่ทำงาน
1. ศ.ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รศ. กมลรัตน์ กรีทอง	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผศ.ดร. นันทนา วงษ์อินทร์	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผศ. พรหมธิดา แสนคำเครือ	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. ผศ. พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. รศ.ดร. เรียม ศรีทอง	ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
7. รศ. ประทุม แป้นสุวรรณ	ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว สถาบันราชภัฏพระนคร
8. รศ. วชิร ทรัพย์มี	คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. รศ. ผกา บุญเรือง	ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยบูรพา
10. รศ. วิณี ชิตเชิดวงษ์	ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยบูรพา

รายนามนักแนะแนวอาชีพ

1. คุณยุพิน อดทนนท์	กองกิจการนิสิต	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. คุณวรรณวดี พรหมสุรินทร์	กองกิจการนิสิต	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. คุณอารีย์ งามขำ	กองกิจการนิสิต	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. คุณณฤพณ์ สีแสง	กองกิจการนิสิต	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. คุณศิริรัตน์ ภูัสกลเจริญศักดิ์	กองกิจการนิสิต	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก จ.

1. ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2
2. ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

ตาราง 7 แสดงข้อมูลและผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

ข้อที่	ค่าเฉลี่ย	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 3-ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
1.1	4.73	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
1.2	5.00	5.000	5.000	5.000-5.000	0
1.3	4.73	5.000	5.000	5.000-4.000	1.0000
1.4	4.80	5.000	5.000	5.000-5.000	0
1.5	3.93	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
1.6	4.07	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
1.7	4.87	5.000	5.000	5.000-5.000	0
1.8	4.27	4.000	5.000	5.000-4.000	1.000
1.9	4.33	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
1.10	4.27	4.000	4.000,5.000	5.000-4.000	1.000
2.1	4.33	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
2.2	4.27	4.000	4.000,5.000	5.000-4.000	1.000
2.3	4.27	4.000	4.000,5.000	5.000-4.000	1.000
2.4	4.20	4.000	5.000	5.000-4.000	1.000
2.5	4.67	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
3.1	4.60	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
3.2.1	3.80	4.000	4.000	5.000-3.000	2.000
3.2.2	3.53	4.000	5.000	5.000-3.000	2.000
3.2.3	3.73	4.000	4.000	4.000-3.000	1.000
3.3	4.20	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
3.4	4.33	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
3.5	4.53	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
3.6	4.87	5.000	5.000	5.000-5.000	0
3.7	4.40	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
3.8	4.33	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
3.9	4.40	4.000	4.000,5.000	5.000-4.000	1.000
3.10	4.33	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าเฉลี่ย	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 3-ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
4.1	4.40	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
4.2	4.47	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
4.3	4.53	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
4.4	4.73	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
4.5	4.27	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
4.6	4.33	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
4.7	4.47	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
4.8	4.47	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
4.9	4.53	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
4.10	4.60	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
4.11	4.20	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000

ตาราง 8 แสดงข้อมูลและผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

ข้อที่	ค่าเฉลี่ย	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 3-ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
1.1	4.73	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
1.2	5.00	5.000	5.000	5.000-5.000	0
1.3	4.67	5.000	5.000	5.000-4.000	1.0000
1.4	4.80	5.000	5.000	5.000-5.000	0
1.5	3.93	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
1.6	4.20	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
1.7	4.87	5.000	5.000	5.000-5.000	0
1.8	4.33	4.000	5.000	5.000-4.000	1.000
1.9	4.47	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
1.10	4.33	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
2.1	4.33	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
2.2	4.27	5.000	4.000,5.000	5.000-4.000	1.000
2.3	4.20	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
2.4	4.13	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
2.5	4.60	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
3.1	4.67	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
3.2.1	4.20	4.000	4.000,5000	5.000-4.000	1.000
3.2.2	3.93	4.000	4.000	5.000-3.000	2.000
3.2.3	3.87	4.000	4.000	4.000-3.000	1.000
3.3	4.27	4.000	5.000	5.000-4.000	1.000
3.4	4.33	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
3.5	4.47	4.000	5.000	5.000-4.000	1.000
3.6	4.80	5.000	5.000	5.000-5.000	0
3.7	4.33	4.000	5.000	5.000-4.000	1.000
3.8	4.40	4.000	4.000,5000	5.000-4.000	1.000
3.9	4.27	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
3.10	4.33	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าเฉลี่ย	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 3-ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
4.1	4.40	4.000	4.000,5.000	5.000-4.000	1.000
4.2	4.47	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
4.3	4.47	5.000	4.000	5.000-4.000	1.000
4.4	4.73	4.000	5.000	5.000-4.000	1.000
4.5	4.27	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
4.6	4.27	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
4.7	4.47	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
4.8	4.47	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000
4.9	4.47	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
4.10	4.53	5.000	5.000	5.000-4.000	1.000
4.11	4.20	4.000	4.000	5.000-4.000	1.000

ภาคผนวก จ.

1. ประเด็นสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ของแต่ละข้อคำถาม

ภาคผนวก

ประเด็นการสัมภาษณ์ในรอบแรกของการวิจัยเรื่อง อนาคตภาพของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำถามข้อที่ 1 ท่านคาดหวังบทบาทของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการจัดบริการแนะแนวอาชีพช่วง 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2541-2550) เป็นอย่างไร จะเปลี่ยนแปลงจากปัจจุบันหรือไม่ เปลี่ยนแปลงในเรื่องใดบ้าง

จากประเด็นสัมภาษณ์เพิ่มเติม ประมวลจากผู้เชี่ยวชาญทุกท่านรวมกัน มีดังนี้

ด้านการแนะแนว

บทบาทของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการเปลี่ยนแปลงคือต้องเป็นการให้บริการที่เป็นระบบ แบ่งผู้เชี่ยวชาญเป็นด้าน ๆ เช่น

1. ด้านการให้คำปรึกษา ด้านส่วนตัว ด้านอาชีพ และด้านครอบครัว
2. ด้านการพัฒนาชีวิต
3. ด้านการทดสอบ
4. ควรจัดศูนย์ให้คำปรึกษาที่มีอาจารย์ไปประจำโดยกำหนดวันและเวลา ตามที่อาจแบ่งจากคุณสมบัติและวุฒิทาง Counseling
5. การเตรียมและพัฒนาบุคลากร
6. การใช้สื่อทางเทคโนโลยี ทำให้การบริการรวดเร็วและกว้างไกลขึ้น
7. การประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในด้านการให้บริการทั้งในและนอกสถาบัน
8. มีการให้บริการแก่บุคคลภายนอกมากขึ้น

ดังนั้น ทางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรเปลี่ยนแปลงในหน่วยงานทางด้านของกิจการนิสิตนักศึกษา ที่จะช่วยสนับสนุน ในหน่วยงานแนะแนวอาชีพโดยตรง นักแนะแนวอาชีพควรให้ข้อมูลโดยตรง โดยเฉพาะเรื่องที่เปลี่ยนแปลงต้องสอดคล้องกับตลาดแรงงานในช่วงนั้น

จากนั้นประเด็นของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเปลี่ยนแปลงใน 10 ปีข้างหน้า ต้องมีการเตรียมนิสิตเพื่อรองรับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคตที่จะก้าวไปสู่การมีอาชีพอย่างมั่นคงต่อไป นิสิตจะต้องพัฒนาตนเอง ส่วนภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คาดว่าจะไม่มีปรากฏในมหาวิทยาลัยอีกต่อไป คงมีการจัดรูปแบบเป็นมหาวิทยาลัยนอกระบบราชการ เมื่อถึงเวลาออกนอกระบบราชการ ก็ต้องมีการดำเนินงานฝ่ายแนะแนว ซึ่งจะขึ้นตรงต่อใครนั้นก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหารของทางมหาวิทยาลัยในตอนนั้นนั่นเอง

คำถามข้อที่ 2 ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงในประเทศไทยที่จะเกิดขึ้นในช่วง 10 ปีข้างหน้า ท่านคาดว่าจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอะไรที่มีผลกระทบต่อการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอย่างไร

จากประเด็นสัมภาษณ์เพิ่มเติม ประมวลจากผู้เชี่ยวชาญทุกท่านของข้อที่ 2 รวมกันมีดังนี้

อิทธิพลที่มีผลกระทบต่อการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านครอบครัว เป็นสังคมแรกที่สำคัญ
2. ด้านสังคม จะเป็นตัวใครตัวมันมากกว่าสังคมส่วนรวม
3. ด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น รายได้ลดลง ว่างานมากขึ้น แต่การจัดบริการแนะแนวอาชีพ ต้องเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากคนมีผลกระทบต่อการว่างงาน ทำให้ขาดรายได้ นักแนะแนวอาชีพต้องทำงานหนักขึ้น เพื่อช่วยเหลือนิสิตที่กำลังจะจบการศึกษาให้มีแนวทางในการประกอบอาชีพ

ดังนั้นการคาดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตเป็นสิ่งที่ยาก จึงควรช่วยให้นิสิตทราบว่าจะสามารถที่จะอยู่ในโลกนี้ได้อย่างไร ต้องมีความรู้ความสามารถ และพัฒนาอะไรให้เพิ่มขึ้น เพื่อให้ทันกระแสโลกในปัจจุบันและอนาคต จากนั้นนิสิตควรให้นิสิตมีเป้าหมายที่แน่นอนในเรื่องอาชีพ นักแนะแนวอาชีพควรทำโครงการจัดสร้างงาน เพื่อหาแนวทางให้กับคนที่ยังว่างงานอยู่ เพราะฉะนั้น รูปแบบของห้องสมุดอาชีพจึงต้องเปลี่ยนใหม่หมด ต้องเข้าไปอยู่ในยุค IT หมด ต้องมีบริการพร้อมที่จะหาข้อมูลด้วยตัวเองได้

จะเห็นได้ว่า สิ่งที่สำคัญในการประกอบอาชีพของนิสิตนั้นขึ้นอยู่กับกระแสเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน ผู้เชี่ยวชาญให้การคาดการณ์อนาคตว่า 5 ปีแรกเศรษฐกิจไม่ดี ค่อนข้างพัฒนาน้อยมาก โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

1. ช่วง 5 ปีแรก จะส่งผลกระทบต่อการจัดบริการแนะแนวอาชีพมาก ต้องมุ่งเน้นสร้างงานให้บัณฑิตมีงานทำ
2. ช่วง 5 ปีข้างหน้า ควรมีการพัฒนางานอาชีพ แต่ทั้งนี้ เมื่อถึงสภาวะที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต้องออกนอกระบบราชการก็อาจจะไม่มีงบประมาณเพียงพอในการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ซึ่งเป็นผลที่ต้องรอดูต่อไปในอนาคต

คำถามข้อที่ 3 ในการผลิตนักแนะแนวอาชีพเพื่อส่งเสริมให้บริการแนะแนวอาชีพ เพื่อสนองความต้องการของประเทศ ท่านคิดว่าจะเป็นเช่นไรในอนาคต

จากประเด็นสัมภาษณ์เพิ่มเติม ประมวลจากผู้เชี่ยวชาญทุกท่านของข้อที่ 3 รวมกันมีดังนี้

คุณวุฒิของนักแนะแนว คือ ควรจบอย่างต่ำ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า คือในระดับปริญญาโทด้านจิตวิทยาการแนะแนว

คุณลักษณะของนักแนะแนว มีดังนี้

1. เกือบความลับ
2. มีความรู้ สามารถใช้ความรู้ คือมีความชำนาญในการให้บริการแนะแนว
3. มีบุคลิกภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
4. มีความคิดสร้างสรรค์
5. มองโลกในแง่ดี
6. มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์, สถิติต่าง ๆ
7. ด้านการประชาสัมพันธ์

ส่วนคุณลักษณะที่ควรเพิ่มเติม มีดังนี้

1. มองการณ์ไกล, ใฝ่รู้
2. รู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการแนะแนวอาชีพได้เป็นอย่างดี

ปริมาณการผลิต

ทางด้านปริมาณการผลิตนี้ ท่านผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้หลากหลาย ดังนี้คือ

1. เฉพาะของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒควรผลิตนักแนะแนวระดับปริญญาโท ไม่ต่ำกว่า 50 คน และควรมีการจัดฝึกอบรมแก่ผู้ปฏิบัติงานแนะแนวอยู่แล้วเป็นระยะ ๆ
2. ควรมากขึ้นกว่าปัจจุบัน 2 เท่า
3. มองในแง่ของนักแนะแนวอาชีพ ควรผลิตเพิ่มมากขึ้น บัณฑิตที่จบมาต้องทันสมัยกับ IT ที่เปลี่ยนแปลง ให้ทันกับเหตุการณ์ เพื่อจะทำงานในด้านการแนะแนวอาชีพโดยตรง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจต่อไปในอนาคต
4. ต้องสัมพันธ์กับจำนวนนิสิต
5. จำเป็นต้องผลิตไปเรื่อย ๆ เพราะในชีวิตประจำวันของแต่ละคนต้องใช้นักแนะแนว ถ้าเป็นนักแนะแนวอยู่แล้วก็จะได้เปรียบในการดำรงชีวิต
6. ผลิตเท่าไรก็ได้ แต่ที่สำคัญต้องมีหน่วยงานมารองรับ ปริมาณการผลิตนักแนะแนวอย่างเพียงพอ ซึ่งก็แทบจะเป็นไปไม่ได้เลย

คำถามข้อที่ 4 ในกระบวนการผลิตนักแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีรูปแบบการบริหารจัดการอย่างไรในอนาคต

แนวประเด็นสัมภาษณ์เพิ่มเติม ประมวลจากผู้เชี่ยวชาญทุกท่านของข้อที่ 4 รวมกันมีดังนี้

1. โครงสร้างในการจัด มีดังนี้

- จัดเป็นศูนย์ให้คำปรึกษา
- ศูนย์ให้คำปรึกษาต้องขึ้นตรงกับมหาวิทยาลัย

การบริหารบุคลากร

- ต้องเป็นส่วนหนึ่งของกิจการนิสิต หรือขึ้นตรงกับมหาวิทยาลัย

2. รูปแบบการบริหารจัดการในอนาคต ดังนี้

- ขึ้นอยู่กับฝ่ายกิจการนิสิต
- มีสายการบริหารงานชัดเจน
- มีแผนงาน โครงการทั้งระยะสั้นและระยะยาว ที่ปฏิบัติได้จริง และมีการประเมิน ติดตามผล และผลที่ชัดเจน

3. ภาควิชาควรเป็นในด้านอาชีพให้มากขึ้น (ในโครงสร้างของหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับการผลิตบัณฑิต เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพ เพื่อให้บัณฑิตรู้จักสร้างงานระบบข้อมูลข่าวสารต้องทันสมัย เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของตลาดแรงงาน ต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ต้องเน้นช่องทางในการประกอบอาชีพ การบริหารบุคลากรต้องมีคุณภาพ มีเพียงพอและเหมาะสม โดยต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความเอาใจใส่และเห็นประโยชน์และความสำคัญของการแนะแนวอาชีพอย่างแท้จริง ตลอดจนเป็นผู้มีความรู้ ความเคลื่อนไหวของตลาดแรงงาน และช่องทางในการประกอบอาชีพด้วย

4. โครงสร้างในการจัดดูแล จัดได้ครบรูปแบบตามลักษณะการจัดการแนะแนวอาชีพก็ได้ ถ้าจะปรับก็จะปรับตามความเปลี่ยนแปลงของอนาคตข้างหน้า ส่วนการบริหารงานบุคลากรนั้น ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาสมมุติว่า ช่วง 1 ปี ก็ควรจะมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ มีความสามารถ แล้วก็ทันต่อสภาพเหตุการณ์ เพราะฉะนั้นควรมีการจัดประชุมสัมมนาศึกษาดูงาน ฝึกปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง

5. โครงสร้างในการจัดก็ขึ้นอยู่กับเป้าหมายและนโยบาย กับงานที่วางไว้ว่าเป็นอย่างไร งานไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของด้านธุรกิจของฝ่ายกิจการนิสิตทำ เกี่ยวกับหน่วยงานทางด้านธุรกิจศึกษา หรือหน่วยงานทางด้านวิชาต่าง ๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย ก็ตั้งเป็นหน่วยงานพิเศษขึ้นตรงกับมหาวิทยาลัย แล้วดำเนินการสร้างต่าง ๆ แล้วก็ต้องร่วมกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในลักษณะแบบเดียวกัน ที่สำคัญคือ ใครจะเป็นคนคิด ใครจะเป็นคนเริ่ม นี่เป็นส่วนในเรื่องของการบริหารบุคลากร คงไม่ต้องรับเพิ่มต่าง ๆ แต่คงต้องให้ครูบาอาจารย์ทำงานหนักขึ้นเป็นพิเศษ คน

ที่จะทำงานจริง ๆ ในด้านนี้ก็เป็นครูบาอาจารย์ที่เขาเห็นความสำคัญแล้วก็อุทิศตนพอสมควร ทั้งนี้ทั้งนั้นถ้าตั้งเช่นนี้ขึ้นมาทางมหาวิทยาลัยก็ต้องเล็งเห็นความสำคัญแล้วเอื้ออำนวยในเรื่องของความสะดวกทั้งหลาย ซึ่งคำถามก็ถามต่อไปว่า มหาวิทยาลัยสามารถอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้มากนักแค่ไหน เพราะการที่จะเริ่มสร้างงานเหล่านี้ขึ้นมาได้ ก็ต้องมีอะไรต่าง ๆ ไม่ได้พูดถึงสิ่งตอบแทนที่ให้กับครูบาอาจารย์ แต่หมายถึงว่า อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกและคล่องตัวในการทำงานทั้งหลายเหล่านี้ รวมทั้งการอนุมัติให้ข้าราชการจากภาควิชาหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมงาน แต่ละต้นสังกัดจะยินยอมยินดียินดีมากน้อยแค่ไหน มีปัญหาสารพัด ถ้าเริ่มจริง ๆ ไม่จำเป็นต้องมารับจำนวนคนขึ้นมาใหม่ ครูบาอาจารย์ที่มีพร้อมอยู่แล้ว ซึ่งก็สามารถเข้ามาทำได้กันทั้งนั้น

คำถามข้อที่ 5 ในการจัดการศึกษาการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัย

ศรินทรวิโรฒ ท่านคิดว่าควรเป็นอย่างไร ในช่วง 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2541-2550)

แนวประเด็นสัมภาษณ์เพิ่มเติม ประมวลจากท่านผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพของข้อที่ 5 รวมกันมีดังนี้

1. ลักษณะของหลักสูตร

- มีทั้งการศึกษาด้านหลักการ ทฤษฎี และมีการปฏิบัติในการฝึกให้บริการแนะแนวอาชีพ
- เพื่อให้มีความรู้ที่ทันสมัย มีความสามารถและทักษะในการให้บริการแนะแนวอาชีพ
- จัดให้สอดคล้องกับปรัชญา และจุดมุ่งหมาย

2. หลักสูตรต้องเปิดกว้าง เน้นในด้านอาชีพ เน้นในเรื่องการแนะแนวอาชีพ เพื่อให้คนมุ่งไปสู่การมีงานทำ

ปรัชญากับจุดมุ่งหมาย (การจัดบริการแนะแนวอาชีพ)

1. ต้องมีข้อมูลที่ทันสมัย
2. การเคลื่อนไหวของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการแนะแนวอาชีพ
3. เป็นกระบวนการต่อเนื่อง ตั้งแต่รับข้อมูลข่าวสาร จนถึงติดตามผลการมีงานทำ (ขึ้นอยู่กับนโยบายทางการศึกษา) ขึ้นอยู่กับการปฏิรูปทางการศึกษา

โครงสร้างของหลักสูตร เน้นอาชีพให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา

แนวทางการจัดการเรียนการสอน บุคลากรการสอนในแต่ละวิชา เพื่อสนองและเตรียมตัวการประกอบอาชีพ เน้นเพื่อการมีงานทำ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศ เสริมสร้างปลูกฝังคุณลักษณะที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย

3. ในลักษณะของหลักสูตร ในปรัชญา จุดมุ่งหมายโครงสร้าง ในการจัดการเรียนการสอน ในเรื่องของโครงสร้างของหลักสูตร ในช่วงระยะเวลา 10 ปี ควรจะมีการปรับโครงสร้างของหลักสูตร ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันในช่วง 2541-2550 ถ้าคาดหมายในสภาพที่เป็นเศรษฐกิจขาขึ้น แต่ตอนนี้เป็นลักษณะของเศรษฐกิจขาลง เพราะฉะนั้นการจัดการเรียนการสอนควรปรับเปลี่ยนให้บัณฑิตมีโอกาสในการที่จะทำงานในช่วงเวลาเรียน เพื่อที่บัณฑิตจะได้พึ่งพาตัวเอง คือ เรียนด้วย ถ้ามีเวลาก็ออกไปทำงาน นั่นเป็นการสำรวจตัวเองว่า ทำงานอะไรจึงจะเหมาะสม ถ้าเรียนด้วย แบ่งเวลาในการทำงานไปด้วยจะเกิดผลหลายอย่างที่เป็นผลดี เช่น บัณฑิตก็รู้จักที่จะใช้จ่ายงบประมาณบางส่วน เพราะว่าการหาเงินเองนั้นจะทำให้เขารู้ว่า เงินนั้นมีคุณค่า ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ เกิดความเชื่อมั่น แล้วก็เป็นการสำรวจตัวเองว่า ถ้าไม่เหมาะสมกับอาชีพนั้นก็อาจจะเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ เป็นลักษณะที่เรียกว่า Career Development ฉะนั้นก็เสนอว่าถ้าเป็นไปได้ ควรจะปรับรูปแบบโดยการที่ให้นิสิตสามารถที่จะมีงานทำในขณะที่เรียนด้วย

4. ลักษณะของหลักสูตร

ต้องเป็นหลักสูตรที่เอื้อต่อตลาดแรงงาน จะต้องมีการฝึกจริง ให้นิสิตได้มีประสบ

การณ์ตรง

ปรัชญาและจุดมุ่งหมาย

1. บุคคลมีความแตกต่างกัน ต้องมีความสามารถโดยตรง

2. เชาวนปัญญา และความถนัดก็ย่อมแตกต่างกันด้วย

การที่จะพัฒนาคนที่มีความแตกต่างกัน คือ พัฒนาให้คนมีทักษะในการชำนาญของ นิสิตแต่ละคน สามารถมีทักษะในการปฏิบัติงานได้ทันที

โครงสร้างหลักสูตร แต่ละวิชา

1. มีวิชาเอก มีภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ อยู่ในวิชาเดียวกัน

1.1 วิชาเอกบังคับ คือ วิชาทฤษฎี + ปฏิบัติ เป็น 2 เท้า เช่น เรียนทฤษฎี 2 ชั่วโมง แล้วก็ปฏิบัติเป็น 4 ชั่วโมง

1.2 วิชาเลือก มีทฤษฎี + ปฏิบัติ เท้า ๆ กัน เช่น เรียนทฤษฎี 2 ชั่วโมง แล้วก็ปฏิบัติเป็น 2 ชั่วโมง เท่ากัน

2. วิชาเลือกเสรี เป็นวิชาที่สามารถนำมาประยุกต์ให้ เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพโดยตรง เช่น สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา มาใช้ปฏิบัติงานทางด้านแนะแนวโดยตรง

3. วิชาพื้นฐาน ประกอบด้วย

3.1 วิชาที่เกี่ยวข้องกับสถิติวิจัย ที่จะมาเก็บข้อมูลได้

3.2 เกี่ยวกับการบริหารการจัดการ (ต่อเนื่องในวิชาเอกบังคับได้)

คำถามข้อที่ 6 การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในช่วง 10 ปีข้างหน้า ท่านคาดว่าจะควรเป็นอย่างไร

- การรับและคัดเลือกนักศึกษา
- การจัดบริการการศึกษา
- การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์

แนวประเด็นสัมภาษณ์เพิ่มเติม ประมวลจากท่านผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพของข้อที่ 6 รวมกันมีดังนี้

1. การรับและการคัดเลือกนิสิต ก็ควรจะดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ ต้องกำหนดแผนให้สอดคล้องทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ในช่วง 5 ปี 10 ปี แล้วการจัดบริการทางการศึกษานั้น ควรจะเป็นการจัดที่เรียกว่ากว้างไกล ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ เข้ามาช่วย แทนที่จะจัดให้มีการสอน การเรียนในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียว อาจจะใช้สื่อการเรียนการสอนที่เรียกว่า การจัดศึกษาระบบทางไกล เพราะว่าการเรียนเช่นนี้ ผู้ที่ด้อยโอกาส หรือผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้ามาเรียนได้ เปิดโอกาสให้เขาได้เรียนในห้องอื่น เป็นการกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น การจัดกิจกรรมนั้นก็ควรจะจัดกิจกรรมที่ควรจะต้องปรับสังคมที่พึงประสงค์ อย่างเช่นในสภาพปัจจุบันจะเห็นว่า ยังไม่มีกิจกรรมใดเลยที่จะส่งเสริมเรื่องการปรับตัว เรื่องความมีวินัยของบุคคล หรือของนิสิต สภาพของสังคมปัจจุบันที่ค่อนข้างจะเลวร้าย ถ้าเป็นไปได้อยากให้ปรับเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมของนิสิต นั่นก็คือลดปัญหาความรุนแรงในหลาย ๆ ด้าน

2. ถ้ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒยังสังกัดทบวงต่อไป คงทำอะไรไม่ได้มากเพราะยังอยู่ในระบบราชการ ถ้าการรับนักศึกษา คัดเลือกนักศึกษา จริง ๆ แล้ว ถ้าเรากำหนดได้เอง คัดเลือกได้เอง กำหนดปริมาณในการรับอะไรต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อม คิดว่า เหมาะสมกว่ามาก ถ้าเราจะทำงานใหญ่ และให้เหมาะสมกับประเทศชาติจริง ๆ แต่ถ้าตราบใดที่ยังสังกัดอยู่ในทบวงความคล่องตัวจะไม่มีเลย คงจะสวมวิญญาณของข้าราชการ ทำระบบข้าราชการตามหน้าที่และงานลักษณะแบบนี้ ถ้าทำกันตามหน้าที่แล้ว มันจะไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เมื่อไรที่หลุดออกมาแล้วไม่ขึ้นกับทบวงแล้วเป็นเรื่องของยีนบนลำแข้งตัวเอง มีความเป็นอิสระ หลุดพ้นตรงนี้ได้แล้วทำในเรื่องนี้จริง ๆ คงจะมีผลงานต่าง ๆ ออกมาได้ การรับคัดเลือกนักศึกษา จำนวนคงจำกัด เพราะเราต้องหวังและรับในเรื่องของงบประมาณจากทบวง เท่ากับว่างบประมาณมีจำกัด แล้วงบประมาณจำนวนมากก็ไปเป็นค่าใช้จ่าย เป็นเรื่องของค่าจ้างและเงินเดือน งบที่จะเอามาลงทุนทางด้านนี้คงจะมีน้อย นอกจากจะมีใครเก่งกล้าสามารถ แล้วจัดหางบจากหน่วยงานรัฐบาล จากองค์กรในประเทศแล้วหาในต่างประเทศที่สนับสนุนมาแล้วเริ่มเป็น Project พิเศษ ที่ไม่ใช่เงินของทางราชการ ซึ่งคงเป็นไปได้ยาก การรับนิสิตก็คงเป็นไปได้ยาก คงอยู่ในปริมาณที่จำกัดตามงบประมาณและการจัดบริการทางการศึกษาก็คงจะเพิ่มปริมาณ ถ้ายังอยู่ในทบวง เพราะว่า คงทำไปตามหน้าที่เท่านั้น แล้วก็เริ่มออกมา แล้วก็ละลายหายไปไหนที่สุด ไม่ได้มีอะไรแปลก ๆ ใหม่ ๆ ขึ้นมา การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตรงนี้ ถ้าหากว่ามีอะไรที่แปลกใหม่ขึ้นมาแล้วหลุดพ้น ก็จะเป็นตัวกระตุ้น

ให้หลุดพ้น เป็นการจัดกิจกรรมอะไรใหม่ ๆ ขึ้น กิจกรรมเหล่านี้จะให้จัดอยู่ข้างในหรือข้างนอก หรือจะให้จัดท้องถิ่น ท้องที่ จะเข้าไปอยู่ ไปยึด ไปดูแลต่าง ๆ มีได้ตั้งมากมาย ในการที่เขาจะได้มีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ในเรื่องของการเรียนการสอน แล้วไม่จำเป็นต้องจัดในมหาวิทยาลัย หมายถึงถ้าพันธกิจที่ออกทบทวนมีความเป็นอิสระ ถ้ายังสังกัดอยู่แบบนี้ ความคล่องตัวต่าง ๆ คงจะมีไม่มากนัก เพราะฉะนั้น จะให้ทำอะไรต่าง ๆ ควรต้องให้คำนึงถึงความสะดวกในการที่จะดำเนินการด้วย

3. การรับและคัดเลือกนักศึกษา ควรรับเองทั้ง ปริญญาตรีและปริญญาโท ตลอดจนถึงปริญญาเอก

การจัดบริการการศึกษา ควรมี 2 ระบบ คือ

- ในห้องเรียน
- ทางไกล

ซึ่งทั้ง 2 ระบบ ควรฝึกงานในสถานที่จริง

การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์

- ฝึกกลุ่มสัมพันธ์
- ฝึก Sensitivity Training Group
- ฝึก T.A.
- ฝึกพัฒนาบุคลิกภาพ

คำถามข้อที่ 7 ภายใน 10 ปีข้างหน้า ท่านคาดว่าจะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยควรเปลี่ยนแปลงอย่างไร เกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

แนวประเด็นสัมภาษณ์เพิ่มเติม ประมวลจากผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวอาชีพของข้อที่ 7 รวมกันมีดังนี้

1. การกิจ	- ต้องมีวัตถุประสงค์ ปรัชญา และหลักการที่ชัดเจน
การพัฒนาองค์กร	- ต้องมีบุคลากรที่ชำนาญด้านการแนะแนวอาชีพ และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ
การพัฒนาบุคลากร	- ต้องมีบุคลากรที่ชำนาญด้านการแนะแนวอาชีพ และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ
2. การกิจ	- ควรมีการวิเคราะห์การงานที่ต้องปฏิบัติตามสายงานและตามสถานการณ์
	- บรรลุหน่วยงานนี้ลงไปยังการบริหาร
	- ควรพัฒนาเป็นระยะ ๆ ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และด้านบุคลิกภาพในการให้บริการ

3. การกิจ	- บริการชุมชนในการแนะแนวอาชีพให้มากขึ้น
การพัฒนาองค์กร	- มีการทำงานเป็นทีม โดยแบ่งกลุ่มอาชีพเฉพาะหลาย ๆ กลุ่ม
การพัฒนาบุคลากร	- มีการศึกษาเพิ่มเติมในวิชาการต่าง ๆ
	- มีการดูงานตลอดเวลา
	- มีการฝึกทักษะให้เพิ่มขึ้น

4. ควรจะมีการพัฒนาองค์กรขึ้นใหม่ การพัฒนาองค์กรนั้นต้องดูว่า ใน 10 ปีข้างหน้า คาดหวังว่า ถ้าสมมุติว่า ถ้าจะวางแผนเรื่องความเป็นอยู่ของประชากรในประเทศไทย ควรจะวางแผนเอาไว้ตั้งแต่ระยะเนิ่น ๆ ก็จะเห็นได้ว่าวางแผนอีก 10 ปีข้างหน้า ควรวางแผนทางด้านเศรษฐกิจให้มาก เพราะในปัจจุบันที่ประสบปัญหาในทางด้านเศรษฐกิจอยู่ เพราะเราไม่เคยวางแผนล่วงหน้าทางด้านเศรษฐกิจไว้เลย วางแผนก็คือ การสร้างงาน การมีอาชีพอิสระ การมีอาชีพรอง โดยไม่มุ่งหวังที่จะเป็นอาชีพที่เรียกว่า office ถ้าอาชีพ office นี้คงจะลำบากมากในช่วง 10 ปีข้างหน้า เพราะว่า การจ้างงานนั้นมีโอกาสน้อยมาก เศรษฐกิจที่อยู่ในภาวะเช่นนี้ พัฒนายู่ในขั้นบวกหรือลบ ทั้ง 1 และ 2 แต่ตามสภาพจริง ๆ แล้ว เมื่อคุยกับนักธุรกิจหรือสถานประกอบการ ก็รู้ว่าไม่ใช่เช่นนั้นจะยังรุนแรงมากขึ้น นั่นก็คือขณะนี้ก็คือเศรษฐกิจยังไม่ตกอยู่ในภาวะที่ตกต่ำ ยังไม่หยุดอยู่นิ่ง เพราะฉะนั้นการวางแผนเป้าหมายใน 10 ปีข้างหน้า ต้องวางแผนเป้าหมายของความอยู่รอดในเรื่องปากท้อง เศรษฐกิจของคนรุ่นใหม่จะอย่างไร เพราะในปัจจุบันเราก็เห็นแล้วว่า สังคมอยู่ในภาวะวิกฤต เกิดปัญหาตามมามากมาย สังคมเลวร้าย เกิดการฆาตกรรม การฆ่าตัวตาย หรือเกิดสิ่งเลวร้าย ในวันข้างหน้าเราไม่อยากคิดว่า มันจะเลวร้ายไปถึงขนาดนั้น แต่ว่าทางที่ดีนั้น เราควรปรับปรุงองค์กรนั้นก็คือการพัฒนาคนให้มีอาชีพมีรายได้ ส่วนการพัฒนาบุคลากร ก็ควรจะฝึกอบรมฝึกปฏิบัติตามทฤษฎีและแนวคิดใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้น

5. เท่าที่ดูในแง่ภารกิจ ก็ทำกันมาพอสมควร ก็มีขีดจำกัดทุกคน มีงานทำกันเต็มเหยียดงานภารกิจตรงนี้ ก็คงจะเปลี่ยนแปลงอะไรไม่ได้มากเท่าไรนัก ถ้าไม่มีอะไรมากระตุ้นเลย แล้วก็ระบบต่าง ๆ คล้าย ๆ ยังครอบงำอยู่ในลักษณะปัจจุบัน ในการครอบงำในลักษณะแบบนี้ก็จะครอบงำในด้านความคิดด้วย เพราะภารกิจต่าง ๆ ก็คงต้องจัดกันไปในลักษณะต่าง ๆ หน่วยงานที่รับผิดชอบ งานกิจการนิสิต และอาชีพแนะแนวก็ช่วยสอน ช่วยหางานอะไรต่าง ๆ เท่าที่จะมี ภารกิจที่มี งานทำกันอยู่เต็มมือ จะทำอย่างไรที่จะดึง Resource จากแหล่งอื่น ๆ เข้ามาช่วย ตรงนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่า ใครจะเป็นคนทำ มีแต่ขึ้นอยู่กับว่า ใครจะเป็นคนไปขอ คนไปขอต้องมีบารมีพอสมควร ในรูปของการพัฒนาองค์กร ถ้าจะเป็นหน่วยงานพิเศษขึ้น จะทำการศึกษาวิเคราะห์และเตรียมการสร้างเป็นหน่วยงานทางด้านนี้โดยตรง ก็คือสอนก็สอน ทำงานก็ทำงานไปด้วยทั้ง 2 อย่าง ที่สำคัญควรจะมีการวิจัยออกมาด้วย การพัฒนาอะไรในด้านต่าง ๆ ก็ต้องอยู่ในพื้นฐานของการวิเคราะห์วิจัยที่จะเข้ามาอ้างอิงพอสมควร แล้วในรูปของการพัฒนาบุคลากร ถ้าในรูปปกติสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะสอดคล้องและรับกันหมดเลยในรูปแบบของการพัฒนาบุคลากร จะเอาอย่างไร ขนาดไหน แต่ถ้าเป็นอยู่เช่นนี้ก็คงไม่มีอะไรแตกต่างไปกว่านี้

คำถามข้อที่ 8 นอกเหนือจากคำตอบข้างต้น ท่านคิดว่าการจัดบริการแนะแนวอาชีพในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยจะมีโอกาสเป็นอย่างไรใน 10 ปีข้างหน้า

แนวประเด็นสัมภาษณ์เพิ่มเติม ประมวลจากท่านผู้เชี่ยวชาญบางท่านของข้อที่ 8 รวมกันมีดังนี้

1. ถ้าทบวงไม่สนับสนุนนโยบาย และงบประมาณมีไม่พอ การจัดบริการแนะแนวอาชีพก็คงจะไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร

2. ในความคิด บริการแนะแนวอาชีพนั้น น่าจะเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับทบวงในอีก 10 ปีข้างหน้า ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันนี้ค่านิยมของสังคมนั้น มุ่งให้คน Entrance เข้ามหาวิทยาลัยได้ เกิดการแข่งขันกันอย่างวิกฤตทีเดียว ถ้า Entrance เข้ามหาวิทยาลัยได้แล้วเป็นผู้ที่ถูกจัดไว้ในกลุ่ม ส่วนใครที่ไม่ได้เข้ามหาวิทยาลัยนั้น ค่านิยมก็ค่อนข้างที่จะเห็นได้ว่าตกต่ำแล้วก็ได้คุณค่า เพราะฉะนั้นถ้าเราเลิกล้มค่านิยมอันนี้ได้โดยเริ่มผลิตอาชีพเสียตั้งแต่แก่นักเรียนอยู่ในวัยเรียน น่าจะทำให้นักเรียนไม่เครียดแล้วก็ไม่แข่งขันกันมากเหมือนอย่างในปัจจุบันนี้ แล้วก็เรื่องการแนะแนวอาชีพนั้น ก่อนที่จะให้นักเรียนเอ็นทรานซ์นั้นน่าจะมีบทบาทที่จะเข้าไปจัดนักเรียนให้เข้าสู่อาชีพช่วยนักเรียนช่วยหางานรองรับ แทนที่จะให้แข่งขันกันในการเอ็นทรานซ์มาก เพราะนับว่าเป็นเป้าหมายที่ทำให้เกิดความเครียด แล้วก็เกิดค่านิยมที่ไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ฉะนั้นคิดว่าน่าจะหาอาชีพรองรับเอาไว้มาก ๆ แล้วก็จัดให้นักเรียนได้มีส่วนที่จะเข้าสู่อาชีพก่อนที่จะจบในสถาบันนั้น ๆ

3. งานแนะแนว คาดเดาได้ว่าได้ผู้ที่มีความรู้และมาบริหารทบวงและเห็นความสำคัญและเก่งและมีความสร้างสรรค์ที่ดี ก็คงต้องออกไปในรูปแบบที่มีการเปลี่ยนแปลงมาก แต่ถ้าหากว่าเข้ามาบ้างแล้วก็ทำงานประจำอย่างที่เป็นอยู่ งานแนะแนวอาชีพก็คงไม่มีอะไรคืบหน้า แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ยากแก่การเดา เพราะอย่างที่บอกไว้แล้ว ไม่มีอะไรแน่นอน ตราบใดที่มีคนมาบริหารทบวง แล้วมีความคิดสร้างสรรค์ ริเริ่ม ซึ่งอาจจะมีการได้ต่อไปข้างหน้า เมื่อนั้นงานก็จะได้รับการสนับสนุนขึ้นมา แล้วก็คงจะเป็นที่ต้องการ ซึ่งต้องเป็นคนที่ฝีมือพอสมควร แต่ถ้ามานั่งเพื่อที่จะทำงานไปวัน ๆ หนึ่ง แล้วก็คงจะเป็นอย่างนี้ตลอด

จากแนวประเด็นการสัมภาษณ์เพิ่มเติมที่นำมาลงไว้นี้ เพื่อให้เป็นความสมบูรณ์ของข้อคำถามในแบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ที่มีได้นำไปประมวลเป็นแบบสอบถามในชุดที่ 2 และชุดที่ 3 เนื่องจากจำเป็นต้องคัดออกเพื่อความเหมาะสม

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

นางสาว เพ็ญพิไล ประเสริฐสม

471 หมู่บ้านสันติสุข ซอยวชิรธรรมสาธิต 31

ถนนสุขุมวิท 101/1 แขวงบางจาก

เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2521

ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนราชินี

พ.ศ. 2525

ปวช. (การบัญชี) จากวิทยาลัยพณิชยการบางนา

พ.ศ. 2527

ปวส. (การบัญชี) จากวิทยาลัยพณิชยการบางนา

พ.ศ. 2528

ปมธ. (การบัญชี) จากวิทยาเขตพณิชยการพระนคร

พ.ศ. 2531

กศบ. (การแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ. 2541

การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร